

ELKE DAG MET GODS WOORD

**Werkwijzer voor
kleuters en kinderen 11**

INHOUD

VERANTWOORDING	5
A. ALGEMENE DOELSTELLING.....	5
B. CONCRETE DOELSTELLINGEN	5
C. SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN	6
D. ALGEMEENHEDEN.....	6
1. Samenstelling en opzet	6
2. Gebruik	6
3. Naamgeving.....	6
E. WEGWIJS IN DE WERKWIJZER.....	6
I. Informatie - uitleg - vorming	6
II. Voorbereiding	7
A. Doel	7
B. Werkboekje	7
C. Materiaal	7
D. Vertelling.....	8
E. Adviezen.....	8
III. Programma.....	8
Algemeen.....	8
A. Opening	8
B. Lesbehandeling	9
C. Sluiting.....	9
F. WERKWIJZER XI - VAN JEZUS TOT PAULUS	
1. Judas is niet trouw aan zijn vriend.....	11
2. Jezus viert pascha en avondmaal	19
3. Jezus wast de voeten van zijn leerlingen	27
4. Jezus vecht niet terug	35
5. Petrus zegt de waarheid niet	43
6. Jezus heeft geen kwaad gedaan	51
7. Jezus ligt niet meer in het graf.....	60
8. Jezus leeft echt.....	67
9. Jezus geeft goede raad	74
10. Jezus gaat naar de hemel.....	82
11. Jezus komt terug uit de hemel	90
12. de heilige Geest helpt de leerlingen.....	98
13. zij delen alles met elkaar.....	106

VERANTWOORDING

Het **Kleuter- en Kinderwerkboekje bij de Bijbel** en de bijbehorende “**Werkwijzer**” horen thuis in een omvangrijk geheel van lesmateriaal voor Peuters (0-3 jaar), Kleuters en Kinderen (4-7/8 jaar), Junioren (8-11 jaar), Tieners (12-14 jaar) en Jongeren (15-18 jaar). Dit lesmateriaal is momenteel in gebruik in Nederland, België, Frankrijk, Frans Zwitserland, De Nederlandse en Franse Antillen, Suriname, Frans-Guyana, de Seychellen, Tahiti, Nieuw-Caledonië, La Réunion, en Frans-Canada.

Het Kleuter- en Kindermateriaal komt tot stand op initiatief van het Secretariaat voor Dagelijkse Bijbelstudie van het Kerkgenootschap der Zevende-dags Adventisten van de Nederlandse Unie in samenwerking met de Frans-Belgische Unie. Als verantwoordelijken bezitten zij dan ook het copyright van deze serie.

Ieder kwartaal verschijnt er een **Werkboekje** met een bijhorende **Werkwijzer**. Zij kunnen worden besteld op het **Secretariaat voor Dagelijkse Bijbelstudie**, Amersfoortseweg 18, 3712 BC Huis ter Heide (Nederland), tel. 030-6939375 (00-31 306939375 vanuit België) of Fax 030-6915838 (00 - 31 306915838 vanuit België).

Aan dit 11e nummer hebben hoofdzakelijk hun medewerking verleend:

auteurs:	Jane van Bostelen, Rudy Van Moere, Edith Mulder en Netty Weyenberg
illustratoren:	Margé van Os, Frank Schuitevoerder
vormgeving:	Aad Berger, Hans Booij en Cornelis Koffeman
redactiesecretaresse:	Jane van Bostelen
redactie:	Jane van Bostelen, Rudy Van Moere
hoofredactie:	Rudy Van Moere
eindredactie:	Thijs de Reus en Bernard Sauvagnat

De bijbels-theologische doelstelling voor het geheel van het lesmateriaal treft u hieronder aan. Daarna krijgt u de didactisch-pedagogische doelstelling onder ogen zoals die geldt voor het werken met Kleuters en Kinderen. De pedagogische benadering is geïnspireerd door de opvoedingsfilosofie en de bijbelse principes van E.G. White in haar boek ‘Karaktervorming’.

A. ALGEMENE DOELSTELLING

Het **koningschap Gods** naderbij brengen voor zover dat binnen de mogelijkheid van de mens ligt. Het gaat wezenlijk om **bevrijding** en **herstel**. **Bevrijding** van angst, twijfel, egoïsme, innerlijke spanningen, negatief denken en handelen, frustraties en complexen in de ervaringen van het individu door een helpen zoeken en vinden van God en zijn liefde d.m.v. Gods Woord met het oog op werkelijke bekering in Jezus Christus. Wanneer die fase is bereikt, treedt het **herstel** van de mens als Gods beeld in werking, Gods leiding is daarbij nodig en wordt gevonden in de Schrift, die de idealen en de wegen aangeeft.

De positieve ontplooiing van de mens staat daarin centraal. Hij zal dan als volwaardig schepsel zijn verantwoordelijkheid moeten leren kennen en dragen t.a.v. de aan hem gegeven natuur, planten- en dierenwereld en leven in de mensengemeenschap. Liefde voor God, mens, dier en natuur zijn daar de exponenten van en door **zijn volledige inzet** en het **putten uit de kracht van God**, zal hij als een partner van God in deze wereld komen te staan.

Gods Woord zal in beide fasen van bevrijding en herstel de bron van inspiratie en onderwijs dienen te zijn, zodat het richting geeft, en de motivatie en de wilskracht stimuleert. Israëls heilsgeschiedenis zal als illustratie functioneren, de mens Jezus als middel, omdat Hij het volmaakte beeld Gods is.

B. CONCRETE DOELSTELLINGEN

1. het zoeken en vinden van God en zijn liefde aan de hand van zijn Woord
2. het dagelijks bestuderen van de Bijbel als bron van menselijk geluk
3. het zoeken van werkelijke bekering in Jezus Christus
4. het herstellen van de mens als beeld Gods
5. partner van God worden in deze wereld
6. de mens Jezus als volmaakt beeld Gods leren kennen
7. getuigen van de komst van de komende wereld

C. SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN

Het lesmateriaal Kleuters (4 en 5 jaar) en Kinderen (6 en 7 jaar) beoogt hen op een eenvoudige wijze in aanraking te brengen met een aantal fundamentele gegevens uit de algemene doelstelling van dit lessenproject. Het tracht op het dagelijkse leven van deze kleuters/kinderen in te spelen en roept de leid(st)er op daaraan mee te werken door aandacht te besteden aan hoofd (verstand), hart (gevoel) en hand (praktijk).

Met liedjes, verhaaltjes, spelletjes, kringgesprekjes en illustratiemateriaal worden zij geholpen in het uiten van hun gevoelens, het onder woorden brengen van ervaringen, het formuleren van situaties, het bevorderen van spontaniteit en het deelnemen aan het groepsgebeuren.

De lesprogramma's en het Werkboekje zijn er op gericht enerzijds allerlei vaardigheden bij te brengen zoals bijbellezen, leerteksten kennen, onderscheiden en analyseren van problemen.

Anderzijds beogen zij de Kleuters van 4 en 5 jaar kennis te laten maken met Gods vaderlijke liefde voor mens, plant en dier met Jezus als voorbeeld en helper van mensen. Zij moeten de Kleuters helpen inzicht te krijgen in goed en kwaad, waarbij het goede centraal staat.

Voor de Kinderen van 6 en 7 jaar ligt de nadruk op het doen van het goede, waarbij Gods vaderschap en Jezus als de gehoorzame zoon en uitvoerder van het goede als inspiratiebronnen dienen.

Onontbeerlijk bij dit alles is dat zij worden aangespoord tot het dagelijks bezig zijn met de waar gebeurde bijbelse verhalen, hoe klein de kleuters/kinderen ook zijn. Deze verhalen worden op hun niveau aangereikt middels hun Werkboekje. Zo wordt er een goede basis gelegd voor het groepsgebeuren op sabbat in de kerk.

D. ALGEMEENHEDEN

1. Opzet

De serie van twaalf Werkboekjes en twaalf Werkwijzers behandelt **de bijbelverhalen van het Oude en het Nieuwe Testament** in chronologische volgorde. Daar het om een driejarige leergang gaat, is het onmogelijk rekening te houden met de kerkelijke kalender.

2. Gebruik

Elke **Werkwijzer** bestaat uit 13 volledige programma's die dienen als suggestie voor het werken met kleuters/kinderen op sabbatochtend in de kerk. De leid(st)er kan uiteraard zoveel als hij/zij zelf wil, toepassen, ombuigen of verder uitwerken om het programma tot een zegen voor de kleuters/kinderen te maken.

3. Naamgeving

In het algemeen worden de termen **Kleuters en Kinderen** (beide met hoofdletters) gebruikt om specifiek te verwijzen naar de twee leeftijdsgroepen van 4 en 5 jaar en van 6 en 7 jaar. Als de term '**kleuters/kinderen**' wordt gebruikt (zonder hoofdletters) dan wordt de hele groep van 4 tot en met 7 jaar aangeduid.

E. WEGWIJS IN DE WERKWIJZER

Elke les in de Werkwijzer bestaat uit drie delen:

- I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING
- II. VOORBEREIDING
- III. PROGRAMMA

Hieronder volgen deze delen met een woord uitleg over hun doel en hun nut.

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

De beste leerkrachten in de kindersabbatschool zijn mensen die zelf blijven leren. Als leid(st)er van de kleuters/kinderen kan zij niet deelnemen aan de gesprekken rond de Bijbel in de sabbatschool voor volwassenen. Om dit te ondervangen, biedt elke les in de Werkwijzer een bijbelstudie waardoor de leid(st)er zich kan informeren en uitleg krijgen over de bijbelverhalen. Deze studies helpen te groeien in de kennis van de Heilige Schrift en vaardigheden aan te leren om teksten te analyseren, te begrijpen en toe te passen. De ervaring van een tiental jaren wijst uit dat deze rubriek steeds gretig wordt bestudeerd. Dat maakt dat de leid(st)er met veel meer plezier en inzicht aan de voorbereiding en de lesbehandeling werkt. Deze informatie is uiteraard niet voor de kleuters/kinderen bestemd en de kennis ervan dient niet verwerkt te worden in de lesbehandeling. Dat is vooral om fouten bij het vertellen te voorkomen.

II. VOORBEREIDING

A. Doel

Het doel van de les wordt steeds in een vaste formule verwoord. Bij de lesbehandeling gaat het er eerst om dat de kleuters/kinderen het verhaal **leren kennen**, dan **leren begrijpen** om hen uiteindelijk te helpen met het **leren toepassen** ervan in hun dagelijks leven.

B. Werkboekje

Elke kleuter/kind heeft tijdens de week samen met zijn/haar ouders het desbetreffende lesje en werkje gemaakt. Voor de Kleuters (4-5 jaar) staan er **verhaaltjes** in over hun dagelijks leventje die qua thema overeenkomen met de bijbelverhalen die op sabbatmorgen worden behandeld. Zo leren zij de belangrijkste begrippen uit de bijbelverhalen te begrijpen.

De Kinderen (6-7 jaar) leren de **bijbelverhalen** kennen door de leesstukjes en de oefeningetjes.

Door elke sabbatmorgen tijdens de **bespreking** terug te grijpen op wat de kleuters/kinderen in de voorbije week in het Werkboekje hebben gedaan, worden zij extra gestimuleerd tot het maken van hun lesje en werkje. Beiden dienen zij naar de kerk te worden meegenomen.

De leid(st)er maakt zelf ook de lesjes en de werkjes en toont ze aan de kleuters/kinderen. Tijdens die bespreking bewondert zij/hij de door hen ingevulde en ingekleurde Werkboekjes en gemaakte werkjes en moedigt hen aan. Neem de taak van de ouders niet over door de werkjes uit het werkboekje tijdens het programma te laten maken!

C. Materiaal

1. Indeling

De Werkwijzer vermeldt elke week het te gebruiken materiaal per programmaonderdeel. Als men aan het begin van elk kwartaal bij alle lessen deze rubriek raadpleegt, dan kan het materiaal op tijd worden aangeschaft en voorbereid.

De meeste informatie, die een mens goed onthoudt, heeft een visueel karakter. Daarom wordt er veelvuldig gebruik gemaakt van een viltsetmateriaal, een zandbak en de in de Werkwijzer voorhanden zijnde illustraties, werkjes, kleurplaten en leertekstcirkels:

- de illustraties en de grote leertekstcirkels worden door u ingekleurd, op karton aangebracht en het liefst geplastificeerd. Dit aanschouwelijk materiaal kan verschillende jaren dienen en voor andere activiteiten (spelletjes, quiz, memory,) worden gebruikt.
- de illustraties kunnen als kleurplaat worden uitgedeeld.
- de van tevoren door u uitgeknipte, en al dan niet ingekleurde leertekstcirkels worden op sabbatmorgen aan de kleuters/kinderen uitgedeeld en door hen met lijm in het Werkboekje op de lege cirkel bij donderdag geplakt. Alle illustraties, werkjes en cirkels kunnen door fotokopiëren worden vermenigvuldigd, zodat de Werkwijzer onaangetaast blijft. Ter voorbereiding van dit visuele materiaal kunt u de hulp in roepen van welwillende jongeren en ouderen in de kerk.

Bij de vermelding van het vilmateriaal wordt verwezen naar Bijbel in Vilt uitgave 1980! en daarna worden de benodigde achtergronden en figuren tussen haakjes vermeld. Mocht u niet in het bezit zijn van uitgave 1980 dan kunt u toch uitgaan van de vermeldingen tussen haakjes omdat deze nummers voor alle sets gelijk zijn.

2. Liedjes

De Werkwijzer verwijst naar de volgende liedjesboeken :

Elly en Rikkert, Timotheüs Kinderliedjes, Alles wordt Nieuw, Zing, Bijbelse Liedjes voor Kleuters en Sabbatliedjes voor Peuters en Kleuters I. De liedjes uit deze laatste zijn ook op cassette verkrijgbaar om de leid(st)er te helpen met het aanleren van de liedjes. Het laatste boekje en de cassette zijn te bestellen bij bovengenoemd Secretariaat. Alle eerder genoemde liedjesboeken zijn in Evangelische boekhandels te koop. Tijdens het kwartaal wordt steeds hetzelfde openingslied en zondagslied gezongen. Elke week wordt er in drie keer een nieuw lied aangeleerd dat bij het bijbelverhaal past. De week erna wordt het nog eens gezongen bij de terugblik.

D. Vertelling

Vertellen is een kunst die kan worden aangeleerd. Een aantal nuttige wenken worden gegeven ter verbetering van de kwaliteit van de vertelling. Sommige zijn algemeen van aard, andere hebben specifiek met het bijbelverhaal te maken. Zo worden er bij het vertellen aan deze leeftijdsgroep sommige aspecten beter achterwege gelaten, omdat de kleuters/kinderen er gezien hun godsdienst-psychologische ontwikkeling nog niet rijp voor zijn.

E. Adviezen

Er worden enkele nuttige tips gegeven over het klaarmaken van het lokaal, de tijdsindeling en het voorbereiden en klaarleggen van het materiaal.

III. PROGRAMMA

ALGEMEEN

Het programma bestaat uit onderstaande delen. Deel uw tijd goed in zodat alle belangrijke onderdelen aan bod komen. In de Nederlandse kerken duurt het kindersabbatschoolprogramma maximaal 60 minuten, terwijl de kerken in andere landen er 75 minuten voor uittrekken. Eerstgenoemden zitten dus iets krapper in de tijd en zullen deze zeer efficiënt moeten gebruiken.

A. OPENING (10 min.)

1. welkom
2. liedje
3. gebed
4. zending: a. verhaal
 b. collecte en liedje

B. LESBEHANDELING (45 - 60 min.)

1. terugblik : a. kringgesprek
 : b. liedje
2. inleiding : a. vertelling
 : b. liedje
3. bijbelverhaal : vertelling
4. bespreking : a. werkboekje
 : b. leertekst
 : c. liedje
5. toepassing

C. SLUITING (5 min.)

1. liedje
2. gebed
3. afscheid

De aangegeven tijdsduur is bedoeld als richtlijn om een goede verdeling te krijgen van het lesprogramma. Probeer deze tijden aan te houden om niet in tijdnoed te raken.

A. OPENING

De leid(st)er is ruim op tijd aanwezig om de vroegkomertjes op te vangen en om de kleuters/kinderen aan het begin van het programma te verwelkomen. De bezoeker(s) krijgen een welkomstkaart die door de leid(st)er is klaargemaakt (zie aan het eind van dit voorwoord). Er wordt het hele kwartaal met hetzelfde liedje begonnen. Kleuters/kinderen houden immers van herkenning en herhaling. Daarna wordt er door de leid(st)er een gebed uitgesproken met alle kleuters/kinderen in een kring (op de knieën).

Het zendingsverhaal wordt op een levendige manier verteld aan de hand van de bundel zendingsberichten van het desbetreffende kwartaal. Deze kan op bovengenoemd Secretariaat worden besteld. Tijdens het ophalen van het collectegeld met een zendingsboot, vliegtuig, ... wordt een liedje gezongen. Het voorwerp voor de collecte en het liedje blijven het hele kwartaal hetzelfde.

B. LESBEHANDELING

1. Terugblik

Herhaling is één van de beste middelen om het geheugen te voeden. Daarom wordt het nieuwe bijbelverhaal voorafgaan door een korte herhaling van het bijbelverhaal van de voorbije week. Deze herhaling bestaat steeds uit een kringgesprek (met vraag en antwoord) over twee momenten uit het vorige bijbelverhaal met drie illustraties uit het Werkboekje en de leertekst die de kern ervan weergeeft. Deze vergrootte illustraties en de leertekstcirkel vindt u in de Werkwijzer.

2. Inleiding

In elke les wordt het bijbelverhaal systematisch ingeleid met een levendig verhaaltje over Freddy en Betty. Het bepaalt de kleuters/kinderen bij een gebeurtenis uit het dagelijkse leven, die aansluit bij het bijbelverhaal dat zich vele duizenden jaren geleden heeft afgespeeld. Zo wordt op een prettige manier de stap van het hier en nu, naar het daar en toen voor de kleuters/kinderen gemaakt.

3. Bijbelverhaal

Het bijbelverhaal wordt zo getrouw mogelijk naverteld. Hier en daar worden bepaalde onderdelen minder benadrukt of weggelaten omdat zij nog niet geschikt zijn voor de belevingswereld van de kleuters/kinderen. Het verhaal is steeds in vijf paragrafen uitgeschreven, die uiteraard niet worden voorgelezen, maar naverteld. U kunt het woordelijk instuderen, maar het verdient de voorkeur dat u uw eigen woorden gebruikt. Lees niet voor uit één of andere kinderbijbel. Niet alle kinderbijbels zijn van een goede kwaliteit en de inhoud en presentatie van sommige kinderbijbels stroken niet altijd met de bijbelse, opvoedkundige en geestelijke principes die in dit lesmateriaal worden nagestreefd.

Het leukste is om alle Werkboekjes en hun werkjes, die de kleuters/kinderen elke week hebben gemaakt, te bewaren, zodat u aan het eind van het kwartaal een tentoonstelling kunt houden. Vergeet niet de ouders en de gemeenteleden hiervan tijdig op de hoogte te brengen.

4. Bespreking

a. werkboekje

Het is belangrijk om te toetsen of de kleuters/kinderen het bijbelverhaal goed begrepen hebben, daarom wordt de inhoud van het Werkboekje besproken. Tijdens het bijbelverhaal hebben zij moeten luisteren, nu is het hun beurt om te praten. Dit gebeurt door het beantwoorden van vraagjes, die de leid(st)er stelt aan de hand van de plaatjes met de bijbeltaferelen en de oefeningetjes.

De Kleuters die tijdens de week bezig waren met de verhaaltjes uit hun leefwereldje vertellen nu wat zij zien op de plaatjes van de bijbeltaferelen. De Kinderen lezen de door hen opgeschreven antwoorden en oplossingen op. Wat niet duidelijk was, legt de leid(st)er dan uit.

b. leertekst

De leertekst is een beknopte samenvatting van het bijbelverhaal en het doel van de les wordt door de leerstekstcirkel gevisualiseerd. Het leergesprek mondt uit in het voorlezen van de leertekst in de Bijbel. De kleuters/kinderen zeggen dan hun leertekst om de beurt op. Zij krijgen elk een al dan niet ingekleurde kleine leertekstcirkel die zij ter plaatse in het Werkboek plakken.

5. Toepassing

Het bijbelverhaal dient te worden verwerkt en toegepast in het hier en nu. Omdat er al veel verteld is, krijgt de toepassing een creatief karakter d.m.v. een rollenspel, een spelletje, kleuren, knippen, knutselen, zingen, dansen, ... Bij sommige van die activiteiten is een gesprek nodig, waarbij de kleuters/kinderen zoveel mogelijk aan het woord komen. De leid(st)er beperkt zich tot het geven van instructies en het stellen van vragen.

C. SLUITING

Het programma wordt afgesloten met een liedje en een door de leid(st)er hardop uitgesproken gebed. Daarna wordt afscheid genomen.

**Wees zelf enthousiast. Uw Kleuters en uw Kinderen worden erdoor aangestoken!
Wij wensen u veel succes!**

1.

Judas is niet trouw aan zijn vriend

MATTEÛS 26:14-26; LUCAS 22:1-6

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onderrichten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbereiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

Jezus en zijn leerlingen vieren samen het Pascha. Het is de laatste keer dat Jezus met hen aan de sedermaaltijd aanligt. Hiervoor vertelde hij hen meerdere malen dat hij naar Jeruzalem zou reizen om er aan de overheid te worden overgeleverd.

De eerste keer gebeurde dat na Petrus' belijdenis. Volgens hem was Jezus de messias, de koning van het joodse volk (Matteüs 16:16). Jezus bevestigde dit, maar verbood zijn leerlingen om dit rond te bazuinen. Om hen geen verkeerde verwachtingen te laten koesteren (16:1), legde hij hen uit ('tonen' betekent hier bewijzen, uitleggen), dat hij naar de hoofdstad moest om er te lijden onder de handen van de oudsten, opperpriesters en schriftgeleerden (= het sadduceese tempelbestuur), te worden gedood en weer te worden opgewekt.

Ook na zijn verheerlijking op de berg, waarop hij hen vertelde dat hij zou lijden, net zoals Elia (= Johannes de Doper), verwees hij naar zijn komende executie met voor het eerst het werkwoord '**overleveren**' (17:22,23). Onderweg naar Jeruzalem kwam hij er nog eens wat uitgebreider op terug. Hij zou aan de heidenen (= de Romeinen) worden overgeleverd en vervolgens worden bespot, geïnsulteerd en gekruisigd (Matteüs 20:17-19). Na zijn tempeltoespraak in Jeruzalem maakte Jezus zijn leerlingen bekend dat die overlevering twee dagen later op het Pascha zou gebeuren (26:1).

Jezus kondigde dus lang van tevoren aan wat hem zou overkomen. Onmiddellijk na zijn aankomst in Jeruzalem gaat hij de confrontatie met het tempelbestuur aan door hun gezag naar zich toe te trekken: hij schept orde op zaken in de tempel (Matteüs 21:12-17). Bovendien veroorzaakt hij een grote toeloop pelgrims, die aan zijn lippen hangen. Hiermee

ziet deze tempelleiding haar belangrijke rol op het komende Pascha danig op de achtergrond komen. Jezus kon van te voren weten dat hij zich hiermee kolossale problemen op zijn hals zou halen. Zij zou dit niet op zich laten zitten, maar zonder de bevoegdheid om iemand te executeren, lag het voor de hand dat zij een beroep op de Romeinen zouden doen. Die lagen gekazerneerd in de burcht Antonia, die met haar versterkte muren boven het tempelplein uittorende. Zij hielden er alle bewegingen die erop plaatsvonden nauwlettend in het oog. Bij de minste opschudding zouden zij ingrijpen. Jezus, die die hele situatie door en door kende - hij was niet voor het eerst in de tempel op het Pascha - kon als het ware het hele scenario van zijn lijden en sterven voorzien.

Het werkwoord '**overleveren**' speelt een cruciale rol in het tekstgedeelte dat over Judas' bewegingen vertelt. Nadat Jezus op het tempelplein voorspelde dat hij zou worden overgeleverd (26:2), vergadert de tempelleiding in het huis van de hogepriester Kajafas (26:3). Zij wil Jezus met een list uit de weg ruimen, zodat het volk het niet merkt. Een opschudding moest ten allen prijs worden vermeden, want anders zouden de Romeinen ingrijpen. De procurator zou het tempelbestuur de schuld geven (26:4,5).

Judas blijkt hun man te zijn. Uit zichzelf gaat hij naar de overpriesters toe (26:14) en onderhandelt over een prijs voor de **overlevering** van Jezus door hem (26:15). Dertig zilverstukken (sikkels) staat in de boeken van Mozes gelijk aan de waarde van een slaaf voor zijn heer (Exodus 21:32). Judas moet nu enkel nog wachten op een gunstige gelegenheid om Jezus aan hen **over te leveren**.

Tijdens de sedermaaltijd is het dan zover (20-25). Jezus kondigt aan dat één van hen hem zal 'verraden'. Opeens gebruiken de vertalers van het Nederlands Bijbel Genoot-

schap (NBG) voor hetzelfde Griekse werkwoord ‘verraden’, terwijl ze tot hier steeds met ‘overleveren’ vertaalden. Het ware beter geweest om hetzelfde werkwoord ‘**overleveren**’ niet alleen hier maar ook in de volgende verzen aan te houden:

26:23 die zijn hand ... die zal mij verraden (= overleveren)

26:24 doch wee die mens, door wie de Zoon des Mensen verraden (= overgeleverd) wordt.

26:25 Judas, zijn verrader (= die hem overlevert), ...

Het werkwoord ‘verraden’ klinkt heel zwaar beladen en veel negatiever dan ‘overleveren’. Dit laatste wordt in het Oude Testament gebruikt om aan te geven dat God zijn volk overlevert (in de handen geeft) om te worden gestraft en om zo de vloek te ervaren vanwege aanhoudende ongehoorzaamheid. Al die keren dat er in het evangelie met betrekking tot Jezus sprake is van overleveren/verraden, moet men bedenken dat het in Jezus’ ogen om een door God gewilde zaak gaat. Jezus neemt de schulden van de mensen op zich en trekt daardoor de vloek tot zich, zodat God hem overlevert aan de gevolgen ervan. Judas vervult dus een taak, die als hij die niet uitvoert, door een ander zal moeten verricht. Daarom zegt Jezus tegen Judas in het Johannesevangelie: “Wat gij doen wilt, doe het met spoed (13:27)”. Het ‘wee die mens’ moet niet als een vervloeking worden begrepen, maar als een zucht van medelijden (Matteüs 26:24).

Dat Jezus wilde dat zijn opzet om te worden overgeleverd, bespot, geselsd, gekruisigd, gedood en opgewekt zou lukken, staat als een paal boven water. Zijn arrestatie en executie kwamen niet als een verrassing. Judas speelde daarbij een belangrijke rol. Wat diens werkelijke motieven waren, is een kwestie van gissen. Veel bijbelgeleerden hebben er hun hoofd over gebroken. Verschillende mogelijkheden worden geopperd. Geen enkele ervan kan worden bewezen.

- a. deed hij het uit jaloezie jegens zijn collega-leerlingen? Bij Johannes volgt zijn actie na de voetwassing, waarbij de leerlingen een les krijgen in dienen en heersen (Johannes 13:12-20).
- b. was zijn ware motief, zijn geldzucht? Het geld speelt immers een grote rol in zijn leven. Hij was de penningmeester van de groep (Johannes 13:27-30) en nam het niet zo nauw met het beheer van de kas. Johannes noemt hem een dief die zich inkomsten uit de kas toeëigende (12:1-6). Bij de overlevering van Jezus aan de tempel-leiding wordt zijn drang naar geld bevestigd.

c. was zijn handelen het gevolg van eigen angst met betrekking tot het gewelddadige einde dat Jezus wachtte en waarbij zijn leerlingen riskeerden te worden betrokken? Wilde hij zijn eigen hachje redden en het schip verlaten voordat het met kapitein en bemanning ten onder zou gaan?

d. of was het een goed bedoelde poging om Jezus ertoe aan te zetten om zichzelf ten aanzien van het volk als messias te openbaren. Judas kan hebben geredeneerd, dat als hij zijn in-zijn-ogen-te-makke meester zou confronteren met gevangenneming, dat deze zich verplicht zou zien om van zich af te bijten en van de gelegenheid gebruik te maken om het Joodse volk van het Romeinse juk en van de corruptie van de collaborerende tempelleiding te bevrijden. Mogelijk ging hij er van uit dat Jezus hem daarvoor zou bedanken en ... belonen omdat hij Jezus aan de door hem verdiende positie van koning van het Joodse volk zou hebben geholpen. Judas zou daarom misschien tot de beweging van de sicariërs hebben behoord. Zij bijnaam ‘Iskariot’ wordt immers o.a. uitgelegd als ‘sicariër’. De sicariërs vormden een extreme vleugel van de Zeloten en waren vrijheidsstrijders die met een dolk (‘sica’ in het Latijn) in de hand sluipmoorden uitvoerden en zo hun aandeel leverden in de opstand tegen Rome.

De bijbellezer heeft dus genoeg keus. Eén ding is in ieder geval duidelijk: Judas was geen trouwe leerling van Jezus. Hij ging niet correct om met het geld om van zijn meester. Bovendien heult hij met Jezus’ tegenstanders en probeert hij er geldelijk voordeel uit te slaan. Jezus van zijn kant uit zijn verdriet ten aanzien van Judas met zijn woorden ‘wee die mens ...’ maar hij beschuldigt hem niet. Ook onthult hij hem niet in het bijzijn van zijn collega-leerlingen. Op het ‘ik ben het toch niet, Rabbi?’, antwoordt Jezus niet met ‘ja jij bent het’, maar met het ‘jij bent het die dat zegt’ (Matteüs 26:25).

God maakt dus gebruik van een man die het ‘in zich heeft’ en daarom een voor de hand liggende figuur is om Jezus **over te leveren** om zodoende diens plan te verwezenlijken. Judas die dat niet belangeloos uitvoert, doet ietwat denken aan de profeet Bileam die niet van geldzucht is gespeend en daardoor een prima uitvoerder wordt, niet van wat de Moabitische koning Balak wil (Israël vervloeken), maar van wat God wil: Israël moet worden gezegend (Numeri 22-24).

II. VOORBEREIDING

A.DOEL

Weten dat je trouw moet blijven aan je vriendschap.

B.WERKBOEKJE

1. antwoorden
zo een bevrijdingsfeest
ma Jezus; priesters, mensen.
di Jezus moet weg;
sommige priesters houden niet van Jezus
wo geld
do zij betalen hem 30 zilverstukken
vr leerling; hij gaat naar de;
waar Jezus is;
rood; groen; groen; rood; groen.
2. leertekst
Matteüs 26:15 - "zij betalen hem 30 zilverstukken"

C.MATERIAAL

1. terugblik
twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (11.1.3, 11.1.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (10.13.1)
2. inleiding
een trouwring
3. bijbelverhaal
viltmateriaal uitgave 1980!
achtergronden: S4, S8, S11, T4,
figuren: 1, 23, 24, 28, 38, 57, 59, 88, 89,
162, 175, 176, 180a, 180b
4. bespreking
werkboekje les 1, ingekleurde leertekstcirkel (11.1.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (11.1.2)
5. toepassing
pennen en papier
6. liedboekjes
Alles Wordt Nieuw III, nr. 22
Elly en Rikkert I, nr. 34
Sabbatliedjes I, nr. 12, 29

D.VERTELLING

1. het is erg belangrijk dat u ter voorbereiding van het bijbelverhaal de rubriek I. Informatie bestudeert. Uw manier van vertellen zal er levendiger op worden en meer diepgang krijgen.
2. het bijbelverhaal van deze week is niet positief, daarom bevat het een zeer ernstige aansporing, die de kleuters/kinderen kunnen toepassen.
3. de titels bij de onderdelen van de vertelling zijn bedoeld als geheugensteuntje voor de leiding en dus niet om te vertellen.

E.ADVIEZEN

1. zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
2. stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
3. bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. Ukuntjongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

*groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt*

*materiaal:
zie voorwoord*

*materiaal:
kaart zieke(n)*

*groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk*

2. liedje

“kom en zie (I)”

*liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 34*

3. gebed

Lieve Vader in de hemel wij zijn blij dat we hier in de kindersabbatschool zijn. Wij zijn blij dat we voor u kunnen zingen, met u kunnen spreken en naar u kunnen luisteren. Wij willen graag uit de Bijbel leren. Amen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop*

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - trein*

b. collecte en liedje

“een trein rijdt puffend naar het zendingsland”

*liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 29*

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: de tempelreiniging

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- wat doen deze mensen in de tempel (11.1.3)?
- waarom worden er dieren verkocht?
- was het rustig rond de tempel met al die kooplieden en die dieren?
- wat vond Jezus daarvan?

- wat vertelt Jezus aan de mensen op dit plaatje (11.1.4)?
- hoe ziet de tempel er nu uit zonder kooplieden?
- hoe moet je je gedragen in het huis van God?
- hoe moeten wij ons gedragen in de kerk?

kijk naar de leertekstcirkel (10.13.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“wees stil en rustig”

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

11.1.3, 11.1.4 en 10.13.1 (van vorige les)

liedjesboek:

Sabbatliedjes I, nr. 12

2. inleiding: trouw zijn

a. vertelling

“Mama, wat is een trouwring?” vraagt Betty. “Dat is een ring die je aan elkaar geeft als je gaat trouwen,” zegt moeder. “Is het dan een cadeautje?” vraagt Betty. “Mmmm ..., een soort cadeautje,” antwoordt moeder. “Heb jij altijd je trouwring om?” gaat Betty verder. “Ja, meestal wel,” zegt moeder, “die ring hoort bij mij, hij zit altijd om mijn vinger. En weet je wat die ring eigenlijk betekent? Die betekent: papa en ik houden van elkaar en we laten elkaar niet in de steek. We zullen elkaar altijd helpen.” “Dus jij blijft bij papa en papa blijft bij jou?” vraagt Betty. “Nu, dan blijven Freddy en ik en Robbert bij jullie.” “Nou en of, we horen bij elkaar!” lacht mama.

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

een trouwring

kringgesprekje:

- wie wil er later trouwen?
 - wat beloof je elkaar dan?
- (In sommige gevallen zal scheiding ter sprake komen. Leg uit dat mensen zich soms vergissen. Ga er verder niet op in en spreek geen veroordeling of waardeoordeel uit. Het gaat hier over het begrip ‘trouw’).*
- wat is een trouwe hond?
 - wat doe je als je de kerk ‘trouw’ bezoekt?

Het bijbelverhaal gaat over een man die niet trouw is.

b. liedje

“Judas”

liedjesboek

Alles Wordt Nieuw III, nr. 22

3. bijbelverhaal: Judas verraadt Jezus

a. het Pascha

Het is bijna Pascha. Over een paar dagen zal dat grote paasfeest worden gevierd. Heel lang geleden woonde het volk van Israël in Egypte. Zij waren daar erg ongelukkig omdat de farao hen kwaad deed. Toen, op een nacht, heeft God de Israëlieten geholpen om uit Egypte weg te gaan. Elk jaar denken de Israëlieten aan die nacht, waarin ze vertrokken uit Egypte. Iedereen wil dat feest van Pasen vieren.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt
materiaal:
geen*

b. de mannen van de tempel

Ook Jezus en zijn leerlingen gaan naar Jeruzalem voor het feest. De belangrijke priesters van de tempel weten dat. Ze hebben niet graag dat Jezus naar de tempel komt. Zij vinden hem lastig. De mensen willen veel liever naar Jezus luisteren dan naar hen. De belangrijke priesters vinden zichzelf interessanter dan Jezus. Zij zijn toch de baas in de tempel! Zij willen dat de mensen naar hen luisteren en niet naar Jezus. Nee, die Jezus moeten ze verhinderen om in de tempel te spreken. Maar hoe kunnen ze dat doen?

*materiaal:
B.I.V 119b
(S4, S8, S11, 1, 28, 88, 89, 162, 175, 176, 180a, 180b)*

c. Judas begrijpt Jezus niet

Jezus heeft twaalf leerlingen. Zij zijn al een paar jaar bij hem. Ze kennen Jezus nu goed. Zij leren veel van Jezus, want hij is hun meester. Sommige leerlingen begrijpen snel wat Jezus hen vertelt. Andere leerlingen verstaan niet zo goed wat Jezus hen leert. Vooral Judas begrijpt Jezus niet goed. Wat wil Jezus nu eigenlijk? Wil Jezus nu wel of niet hun koning worden? Judas vindt dat Jezus een beetje meer zijn best moet doen om koning te worden. Want zo wordt het niets en kan hij zelf ook niet rijk worden. Judas weet dat de belangrijke priesters van de tempel Jezus graag willen gevangen nemen. Als ik nu eens met hen gaan praten, denkt Judas? Wie weet, kan ik zo toch nog veel geld verdienen!

*materiaal:
B.I.V 119b
(S4, S8, S11, 1, 28, 88, 89, 162, 175, 176, 180a, 180b)*

d. het plan

Judas gaat naar de belangrijke priesters van de tempel toe. Ze luisteren naar Judas. Wil hij hen echt helpen om hem te vinden? De mannen van de tempel en Judas maken een plan. Ze willen Jezus gevangen nemen als er bijna geen mensen bij zijn. Anders helpen die Jezus misschien. Nee, het moet stiekem gebeuren. Judas weet precies wat Jezus van plan is. Hij weet wanneer er bijna niemand bij hem is. De mannen van de tempel zullen Judas belonen. Zij zullen hem er geld voor geven!

*materiaal:
B.I.V 81b zonder 115 met 24
(T4, 23, 24, 38, 57, 59)*

e. terug bij Jezus

Judas gaat weer terug naar Jezus en de andere leerlingen. Niemand weet waar Judas is geweest. Niemand weet wat Judas met de mannen van de tempel heeft afgesproken. Niemand denkt dat Judas zijn meester Jezus zal laten gevangen nemen. Maar Judas let heel goed op. Hij kijkt en luistert om te zien wat Jezus allemaal doet. Dan kan hij de belangrijke priesters van de tempel zeggen, wanneer en waar zij Jezus gemakkelijk kunnen gevangen nemen. Wanneer zal hij hun geld kunnen krijgen?

*materiaal:
B.I.V 119b
(S4, S8, S11, 1, 28, 88, 89, 162, 175, 176, 180a, 180b)*

4. bespreking

a. werkboekje

We nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vragen de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- waar gaan de mensen naar toe op dit plaatje (zo)?
- wat willen die mensen in Israël doen?

aan Kinderen:

- welk groot feest gaat het volk vieren?
- waar denkt het volk dan aan?
- wat voor soort feest is het Pascha?

aan Kleuters:

- wie zijn de mannen op dit plaatje (ma)?
- over wie praten zij?

aan Kinderen:

- naar wie luisteren de mensen het liefst?
- waarom luisteren de mensen het liefst naar Jezus?
- hoe vinden de belangrijke priesters dat?

aan Kleuters:

- over wie praten de belangrijke priesters op dit plaatje (di)?
- waarom zijn ze boos op Jezus?

aan Kinderen:

- wat willen de priesters met Jezus?
- waarom moet Jezus weg?

aan Kleuters:

- wie is de man op dit plaatje die naar de belangrijke priesters komt (wo)?
- wat heeft hij met Jezus te maken?

aan Kinderen:

- wat betekent het als je penningmeester bent?
- wat vertelt hij de belangrijke priesters?
- welke afspraak maken de belangrijke priesters met Judas?
- welke tekst heb je gevonden in Lucas 22 vers 5?

aan Kleuters:

- wat krijgt Judas van de belangrijke priesters op dit plaatje (do)?
- waarom krijgt Judas geld van de belangrijke priesters?

aan Kinderen:

- hoeveel betalen de belangrijke priesters aan Judas?
- waarom willen ze hem 's nachts gevangennemen?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (11.1.1)?
 - wat staat daarover in de Bijbel?
 - laten we het even lezen in Matteüs 26:15.
 - zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
 - wie heeft z'n werkje gemaakt?
 - wat heb je getekend als je alle pijltjes hebt gevolgd?
 - welke antwoorden heb je in de puzzel op je werkblad gevonden?
- Lees de drie zinnen eens helemaal voor.

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 11.1.1, voorgeknijpte
11.1.2, voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 11.1.1
ophangen, 11.1.2 uitdelen en op
plakken*

c. liedje

“Judas”

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw III, nr. 22*

5. toepassing: Judas is niet trouw aan zijn vriend

a. vertelling

Geef een samenvatting van het verhaal. Die kan variëren van heel eenvoudige zinnen tot hele moeilijke zinnen, afhankelijk van leeftijd en niveau.

Vervolgens wordt de tekst/het verhaal opnieuw verteld, maar nu worden enkele woorden weg gelaten of duidelijk veranderd.

groeps- en werkvorm

leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen voeren uit

materiaal:

pennen en papier

activiteit:

tijdens vertelling steken kleuters hun hand op en mogen het woord zeggen dat veranderd is. De kinderen schrijven zoveel mogelijk woorden op. Dit kan individueel of in groepjes gebeuren.

C.SLUITING

1. liedje

“Judas”

liedjesboek:

Alles Wordt Nieuw III, nr. 22

2. gebed

Dank u God, voor onze vriendjes. Dank u voor mijn beste vriendje en mijn beste vriendinnetje. Help me om zelf ook een goed vriendje of vriendinnetje te zijn. Als anderen niet zo aardig tegen hen doen, help mij om wel aardig te doen. Ik wil graag trouw blijven aan mijn vriendje en aan mijn vriendinnetje. Dank u God, dat u onze grote Vriend bent. Amen.

groeps- en werkvorm

staan in een kring, leid(st)er bidt hardop.

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

2. Jezus viert pascha en avondmaal

MATTEÛS 26:17-30; MARCUS 14:12-16; LUCAS 22:7-39; JOHANNES 13:1-20

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onderrichten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbereiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

De viering van het Laatste Avondmaal neemt in de kerken een zeer belangrijke plaats in. Men denkt daarbij terug aan de dood van Jezus en de verzoening tussen mensen en God door zijn lichaam en bloed dat vergoten is voor velen tot vergeving van zonden (Matteüs 26:28). Toch is deze viering niet een gloednieuwe uitvinding van de rabbi van Nazaret. Integendeel! Alle gegevens in de evangeliën wijzen erop dat de maaltijd, die hij met zijn leerlingen hield een Seder- of Paschamaaltijd is geweest. De evangelisten beschrijven die maaltijd niet in al zijn details, omdat dat voor hen de doodnormaalste zaak van de wereld was. Ieder jaar zaten zij als joden aan de Paschamaaltijd en gingen zij er van uit dat hun lezers die zelf ook joden waren of in ieder geval mensen, die met dit gebruik op de hoogte waren. Er zijn sommige bijbelgeleerden, die van mening zijn, dat de maaltijd, die Jezus met zijn leerlingen hield, niet een Paschamaaltijd was. Na een nauwkeurig onderzoek echter blijkt, dat zij het bij het verkeerde eind hebben. Wij geven hier een reeks argumenten zeer kort weer om een indruk te geven van de discussie, maar tegelijkertijd vormen deze gegevens meteen een stuk informatie over het gebeuren van die bewuste donderdagavond.

1. de maaltijd vond plaats in Jeruzalem. Het Paschamaal moest volgens de regels in de hoofdstad worden gegeten. Dit gaf de nodige organisatorische problemen met ongeveer 100.000 feestvierenden (pelgrims en inwoners samen).
2. Jezus en zijn leerlingen wordt een zaal voor het nuttigen van de maaltijd ter beschikking gesteld. Dit komt overeen met de toen heersende gewoonte van gastvrijheid. Er mocht geen geld voor worden gevraagd, maar de meeste pelgrims lieten na afloop dure cadeaus voor de eigenaar achter.

3. de maaltijd werd 's nachts gehouden. Dat wil zeggen bij het vallen van de avond. Dat een maaltijd tot in de nacht duurde, kwam slechts voor bij feestmaaltijden (besnijdenis, huwelijk en Paschamaaltijd). Bij dit laatste is dat niet verwonderlijk, omdat het van het begin af een nachtmaaltijd is geweest. (Exodus 12:8).
4. Jezus is tijdens deze maaltijd slechts door zijn twaalf apostelen omgeven. Dit komt overeen met het vereiste minimum van tien deelnemers aan de maaltijd van die avond. Men had uitgerekend dat ongeveer tien personen aardig verzadigd werden van een één jarig lam.
5. Jezus en zijn leerlingen liggen aan bij de maaltijd. Bij de paschamaaltijd betekende aanliggen een symbool van vrijheid. Het was een rituele plicht en dit gold ook voor de armsten in Israël.
6. de voetwassing die aan het begin van de maaltijd wordt gehouden, duidt op de vereiste Levitische reinheid waarin de deelnemers moesten verkeren.
7. Jezus breekt het brood tijdens het verloop van de maaltijd en niet aan het begin ervan. Dit klopt omdat de Paschamaaltijd de enige maaltijd is, waarbij het schotelgerecht (het dopen in de schotel wat Jezus en Judas ook doen) voorafging aan het broodbreken.
8. er werd wijn gedronken tijdens de maaltijd. Dat is vanzelfsprekend omdat men bij het paschamaal de plicht had wijn te drinken. Verder dronk het gewone volk slechts bij feestmaaltijden en heilingsrituelen wijn, maar niet bij gewone maaltijden.
9. er wordt rode wijn gedronken bij de maaltijd. Een aantal rabbijnen uit later tijd stelden het voorschrift rode wijn te drinken bij het Paschamaal.
10. sommige leerlingen denken dat Jezus aan Judas de opdracht geeft benodigdheden voor het feest te kopen. Dit is correct, omdat men op de vrijdag van Pasen geen inkopen meer kon doen, maar nog wel op donderdagavond.

11. anderen leerlingen denken dat Jezus de opdracht geeft om de armen wat te geven. Dit is ook in overeenstemming met de gebruiken van na de Paschamaaltijd.
12. deze maaltijd eindigt met een lofzang. Dit is niet het dankgebed na een gewone maaltijd, maar de lofzang (het Hallel), die bestond uit Psalmen 114-118.
13. na de maaltijd keert Jezus niet naar Betanië terug, hoewel hij daar de voorafgaande nachten heeft doorgebracht. Hij gaat de Olijfberg op. Dit komt met het voorschrift overeen dat men in de Paasnacht Jeruzalem niet mocht verlaten, maar er moest overnachten (Deuteronomium. 16:7). De Olijfberg hoorde nog wel bij het gebied wat Groot-Jeruzalem werd genoemd, maar Betanië niet.
14. Jezus kondigt bij de maaltijd zijn komend lijden aan. Hij gebruikt daarbij een vorm die nauw aansluit bij het gebruikelijke ritueel van de Paschamaaltijd. Het Paschalam,

de bittere kruiden en de ongezuurde broden spelen daar een bijzondere rol. Van het eerste en het laatste is in de evangeliën sprake. Verder maakten ook de bekers wijn deel uit van de symboliek. De vier bekers die werden gedronken, betekenden de viervoudige verdrukking van de verlossing. Men moest zich zo in het feest verplaatsen, alsof men zelf uit Egypte geleid was. De meeste woorden van Jezus sluiten dan ook uitstekend aan bij het ritueel van het Paschamaal.

Deze argumenten zijn ontleend aan Joachim Jeremias, professor Nieuwe Testament en groot kenner van de joodse achtergrond van het Nieuwe Testament. Hij geniet op dit punt een internationaal gezag.

(Wordt vervolgd: zie Les 3 - Informatie, bladzijden 27 en 28).

II. VOORBEREIDING

A.DOEL

Weten dat Pascha en het Avondmaal bij elkaar horen.

B.WERKBOEKJE

1. antwoorden
zo het Pascha
ma platte broden, druivensap, bittere kruiden, lamsvlees
een wasbak en een kruik water
di bevrijd
wo kruiden
do doet dit om mij te gedenken;
vr * kant, pad
* lam, broden, kruiden
* farao, bevrijd, Messias, zoon.
* land, Pascha
2 - 1 - 3 - 4
2. leertekst
Lucas 22:19 - "doet dit om mij te gedenken".

C.MATERIAAL

1. terugblik
twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (11.2.3, 11.2.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (11.1.1)
2. inleiding
messen, vorken, lepels, tafelkleed, servetten, vaasje met bloemen, twee kaarsen
3. bijbelverhaal
viltmateriaal uitgave 1980!
achtergronden: kamer, figuren: 4, 21, 24, 28, 29, 87, 88, 226, 230, 234, 236, 251, 257
ongezuurde broden, bittere kruiden, hard gekookt ei, lamsvlees of plaatje ervan, karaf/fles druivensap, glas, tafelkleed.
4. bespreking
werkboekje les 2, ingekleurde leertekstcirkel (11.2.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (11.2.2)
5. toepassing
ongezuurde broden, karaf/fles druivensap, glas, tafelkleed.
6. liedboekjes
Alles Wordt Nieuw I, nr. 7
Alles Wordt Nieuw III, nr. 22
Elly en Rikkert I, nr. 34
Sabbatliedjes I, nr. 29

D.VERTELLING

1. het is erg belangrijk dat u ter voorbereiding van het bijbelverhaal de rubriek I. Informatie bestudeert. Uw manier van vertellen zal er levendiger op worden en meer diepgang krijgen.
2. voor dit verhaal gebruiken we de ingrediënten van het Avondmaal. Voor de kleuters/kinderen leggen we echter geen verband. Dat zal hen over enkele jaren zelf wel duidelijk(er) worden. We beperken ons tot de opstelling. Gebruik eventueel een olielampje of wat kaarsen om de sfeer gezelliger te maken.
3. u heeft de illustraties toch ook van tevoren gekleurd? Het staat veel mooier dan gewoon zwart/wit! Laat eventueel wat grotere kinderen dit werkje voor u doen of neem contact op met leden van de gemeente. Wie weet hoeveel kleurtalent u daar aantreft!
4. behalve gebruik te maken van viltmateriaal, is het goed ander illustratiemateriaal van het joodse paasfeest te laten zien. Te denken valt aan foto's en mogelijk een dia-serie.
5. op de rol van Judas wordt in deze en de volgende les niet ingegaan. Doet dat ook in de vertelling niet!
6. als u de maaltijd met de kinderen wilt houden, bereidt u dit dan goed voor en zorg voor assistentie.
7. als het in uw gemeente niet gebruikelijk is dat kinderen aan het Avondmaal deelnemen, dan bestaat wellicht de mogelijkheid hen tijdens deze plechtigheid in de kerkzaal aanwezig te laten zijn. Het is goed om kinderen met deze plechtige gewoonte vertrouwd te maken.

E.ADVIEZEN

1. zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
2. stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
3. bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

*groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt*

*materiaal:
zie voorwoord*

*materiaal:
kaart zieke(n)*

*groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk*

2. liedje

“kom en zie (I)”

*liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 34*

3. gebed

Dank u Vader in de hemel dat we vandaag net als Jezus en zijn leerlingen aan het Pascha en het Laatste Avondmaal kunnen denken. Wij willen graag alles goed begrijpen en er veel van leren. Help ons daarbij. Amen!

*groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop*

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - trein*

b. collecte en liedje

“een trein rijdt puffend naar het zendingsland”

*liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 29*

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: Judas verraadt Jezus

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- over wie praten de belangrijke priesters op dit plaatje met elkaar (11.2.3)?
- vinden ze het fijn dat de mensen naar Jezus luisteren?
- waarom niet?
- mag Jezus van hen verhalen blijven vertellen?

- wie is de man op dit plaatje (11.2.4)?
- welke afspraak maakt hij met de belangrijke priesters?
- wat krijgt hij daarvoor?
- waren de priesters blij met het voorstel van Judas?
- vinden jullie dat Judas trouw is aan Jezus? Waarom wel/niet?

kijk naar de leertekstcirkel (11.1.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje: “Judas”

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:*

11.2.3, 11.2.4 en 11.1.1 (van vorige les)

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw III, nr. 22*

2. inleiding: de maaltijd

a. vertelling

Mama is bijna klaar met koken, Nog een half uur en dan komt er bezoek. Het zijn vrienden van papa en mama. Ze komen gezellig bij hen eten. “Freddy en Betty, willen jullie mij even helpen met tafeldekken”, roept papa. “Jààh, we komen” roepen ze allebei.

Tafel dekken vinden ze een leuk werkje. En vooral als er bezoek komt, dan wordt de tafel nog mooier klaar gemaakt. Papa zet de borden netjes neer en Freddy mag het bestek erbij leggen. Hij weet al precies waar de messen, vorken en lepels horen te liggen. Betty mag de servetten vouwen. Het zijn heel mooie met grote bloemen erop. an mama krijgt ze nog een vaasje met bloemen en twee kaarsen. Die moeten ook op tafel neergezet worden. Net als ze allemaal klaar zijn gaat de bel. Daar is de visite al. Freddy, Betty en Robbert wassen hun handen en dan kunnen ze gezellig met z’n allen aan tafel.

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:*

messen, vorken, lepels, tafelkleed, servetten, vaasje met bloemen, twee kaarsen.

*activiteit:
laat vier kinderen dit verhaaltje uitbeelden, terwijl je het vertelt.*

kringgesprekje:

- waarom dekken Freddy en Betty de tafel?

*- hoe vaak ga je iedere dag eten?
de eerste maaltijd is ‘s morgens en heet ... (ontbijt)*

de tweede maaltijd is ‘s middags en heet ... (lunch)

de derde maaltijd is ‘s avonds en heet ... (warme maaltijd/diner)

- wat doe je met het eten in je mond (er op kauwen, een soort ‘malen’malen’: maaltijd).

- wat doe je met een (koffie-)molen?

Het bijbelverhaal gaat over een bijzondere maaltijd: het Avondmaal.

b. liedje “de uittocht”

*liedjesboek
Alles Wordt Nieuw I, nr. 7*

3. bijbelverhaal: het verhaal van de uittocht

a. de instelling van het Paschafeest

Lang geleden woonde het volk Israël in Egypte. De mensen van Egypte deden niet aardig voor de Israëlieten. God zag het en daarom heeft hij het volk van Israël uit Egypte weg gehaald. Toen waren de Israëlieten weer vrij. En ze zeiden tegen God: Dank u wel God dat u ons vrij heeft gemaakt. En God zei: ik wil dat jullie daar ieder jaar aan denken. Dan vier je een groot feest met een bijzondere maaltijd.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt
materiaal:
geen*

b. de Paschamaaltijd

Bij dit feest moet je een schaap of een geit klaarmaken voor de maaltijd. Je bakt er brood bij: harde broodjes en bittere saus. Dat moet je eten op het Paschafeest. Steeds weer. Ieder jaar.

*materiaal:
geen*

c. opdracht om maaltijd voor te bereiden

“Luister eens”, zegt Jezus tegen Petrus en Johannes, “jullie moeten voor ons het Pascha-eten klaarmaken”.
“Waar moeten we dat doen?” vragen Petrus en Johannes. “Ga maar naar de stad. Als jullie daar komen, zie je een man. Hij heeft een kruik met water op zijn hoofd. Loop maar achter hem aan. Ga naar het huis waar hij naar binnen gaat. Dan vraag je aan de baas van het huis: in welke kamer mogen wij het pascha-eten klaarmaken? De man zal jullie een kamer aanwijzen. Daar maak je alles klaar.

*materiaal:
B.I.V. 119a met 29, zonder 4, 24, 88, 89, 251, 257.
(kamer, 28, 29, 226, 230, 234, 236)*

d. de maaltijd

Het gaat precies zoals Jezus heeft gezegd. Petrus en Johannes maken alles klaar. Als het tijd is, komen Jezus en de andere leerlingen. Samen gaan ze aan tafel. Het ziet er netjes uit. Alles wat ze nodig hebben, staat op de tafel: bittere kruiden, een hard gekookt ei, lamsvlees, ongezuurd brood en wijn. Alles is precies zoals het hoort. “Ik vind het zo fijn om met jullie de Pascha-maaltijd te eten”, zegt Jezus. “Dit is de laatste keer dat we allen samen zijn. Daarna ben ik niet meer bij jullie”. Jezus dankt voor het eten.

*materiaal:
B.I.V. 119a met 21, 29, 87 zonder 89
(kamer, 4, 21, 24, 28, 29, 87, 88, 226, 230, 234, 236, 251, 257)
ongezuurde broden, bittere kruiden, hard gekookt ei, lamsvlees of plaatje ervan, karaf/fles druivensap, glas, tafelkleed.*

e. brood en wijn

Hij schenkt druivensap in. En hij geeft het aan de leerlingen. Drink er maar van, zegt Jezus. Op een keer zullen we het weer samen drinken. Dan breekt Jezus stukjes brood af. Alsjeblieft, zegt hij, eet dit maar op. Iedere keer als je dit doet, als je samen druivensap drinkt en brood eet, dan moet je aan mij denken. Want ik ben jullie vriend. Over een poosje ga ik weg. Maar op een keer kom ik terug om weer bij jullie te zijn.

*materiaal:
B.I.V. 119a met 21, 29, 87 zonder 89
(kamer, 4, 21, 24, 28, 29, 87, 88, 226, 230, 234, 236, 251, 257)
ongezuurde broden, bittere kruiden, hard gekookt ei, lamsvlees of plaatje ervan, karaf/fles druivensap, glas, tafelkleed.*

4. bespreking

a. werkboekje

We nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- wie zijn dat op dit plaatje (zo)?
- hoe wisten Petrus en Johannes dat ze bij dit huis moesten aankloppen? Wie hadden ze gevolgd?

aan Kinderen:

- wat vroegen Petrus en Johannes aan de eigenaar van het huis?
- wat gaf de eigenaar als antwoord?

aan Kleuters:

- wat doen Petrus en Johannes op dit plaatje (ma)?
- wat voor banken staan er bij de tafel?

aan Kinderen:

- wat eten en drinken ze bij het Pascha? Kijk maar goed op tafel.
- wat zetten ze op de vloer?

aan Kleuters:

- waar denken Petrus en Johannes aan als ze naar de gedekte tafel kijken (di)?
- wat moesten de Israëlieten in Egypte doen?

aan Kinderen:

- wat gebeurde er vroeger op die hele bijzondere nacht in Egypte?
- waar denken ze aan als ze het Paschafeest vieren?

aan Kleuters:

- wat zie je allemaal op dit plaatje (wo)?

aan Kinderen:

- waaraan denken ze als ze het bloed van het lam zien?
- waaraan denken ze bij de platte broden?
- wat herinnert hen aan die vreselijke tijd?

aan Kleuters:

- wat doen de mensen op dit plaatje (do)?
- waaraan denkt Jezus als hij de Pashamaaltijd met zijn leerlingen houdt?

aan Kinderen:

- waaraan moeten de leerlingen en ook wij denken als we het Pascha eten?
- wat voor soort feest is het Paschafeest?
- hoe vieren wij in onze kerk dat bevrijdingsfeest?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (11.2.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in Lucas 22:19?
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
- wie heeft z'n werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij geworden is?
- hoe heb je de verhaaltjes afgemaakt op je werkblad (vr)?
- hoe zet je de tekeningen in de juiste volgorde?

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond de tafel
materiaal:
werkboek, 11.2.1, voorgeknipste
11.2.2, voor allen, Bijbel, lijn
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 11.2.1
ophangen, 11.2.2 uitdelen en op plakken*

c. liedje

“de uittocht”

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw I, nr. 7*

5. toepassing: naspelen van het verhaal

a. activiteit

Dramatiseren: naspelen van de handelingen die in het verhaal voorkomen. (vertelpantomime). Het zelf mee uitbeelden tijdens vertelling stimuleert de kinderen. Het verhaal/de vertelling langzaam vertellen en kinderen de tijd gunnen om de handelingen uit te voeren.

De kinderen voeren de handelingen uit (spelen het na) die de leiding hen heeft gezegd, bijvoorbeeld de tafel dekken.

De kleuters/kinderen moeten weten dat als de leid(st)er begint te vertellen dat ze moeten stoppen en weer moeten luisteren.

groeps- en werkvorm

leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen voeren uit

materiaal:

*ongezuurde broden, karaf/fles
druivensap, glas, tafelkleed*

C.SLUITING

1. liedje

“de uittocht”

liedjesboek:

Alles Wordt Nieuw I, nr. 7

2. gebed

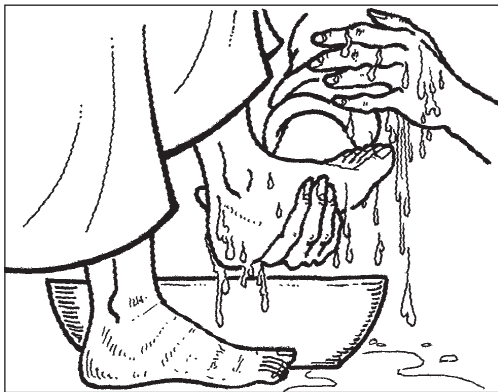
Lieve God in de hemel het is fijn om het Paschafeest en het Avondmaal te vieren. Daarbij leren wij dat u sterker bent dan de farao of wie dan ook die ons kwaad wil doen. En dat Jezus met ons een afspraak heeft gemaakt om ons nooit in de steek te laten. Hij is onze grote vriend! Dank u wel voor dat alles. Amen.

groeps- en werkvorm

staan in een kring, leid(st)er bidt hardop.

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

3.

Jezus wast de voeten van zijn leerlingen

MATTEÛS 26:17-30; MARCUS 14:12-26; LUCAS 22:7-39; JOHANNES 13:1-20

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onderrichten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbereiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

Men raadplege eerst les 2. I. de informatie. Hierna is het noodzakelijk nog een aantal gebeurtenissen toe te lichten.

1. Jezus laat twee leerlingen de maaltijd voorbereiden. Er wordt een bovenzaal gebruikt die voor de gelegenheid was gereedgemaakt. Volgens het gebruik diende alle gezuurde broodresten uit het huis te zijn verwijderd. Jezus geeft hen aan naar wie zij moeten gaan (Matteüs 26:18). De twee andere evangelisten Marcus en Lucas stellen dit iets anders voor en geven het geheel daarmee een profetische kleur (vergelijk met 1 Samuël 16).
2. het verslag van de evangelisten over het verloop van de maaltijd is niet helemaal volledig en verschillen op een aantal punten. Het verraad van Judas is wel bij alle aanwezig. Dit moet ook als een schok zijn ervaren bij de vrienden van Jezus. Het heeft dan ook een plaats gekregen in hun berichtgeving. Judas wordt meestal in zeer negatief daglicht gesteld. De zaak is ook zeer slecht voor de meester afgelopen, maar toch valt er wat te zeggen voor de mening van sommigen, die Judas goede bedoelingen toeschrijven. Hij zou Jezus in een situatie hebben willen plaatsen waarin hij genoodzaakt zou zijn geweest om zijn macht, heerlijkheid en koninkrijkheid te tonen. Judas wilde dus goed bedoelend Jezus forceren. Mogelijk, maar niet bewijsbaar!
3. de voetwassing wordt slechts bij Johannes aangetroffen. De betekenis ervan kan als volgt worden samengevat.
 - a. het was een gebruik in Israël dat niet-Joodse slaven de voeten van hun meesters wasten. Joodse slaven werden daarvan gevrijwaard. Ook van vrouwen werd verwacht dat zij hun echtgenoot de voeten wasten. Net als kinderen dit bij hun vader moesten doen. Tussen de rabbi en zijn leerlingen bestond een vorm van vader-kind relatie.

Jezus draait dus de rollen om en bewijst hiermee zijn nederigheid en zijn dienende taak ten aanzien van zijn medemens.

- b. het was een Levitisch voorschrift om de voeten te wassen voor de deelname aan de Paschamaaltijd. Het reinigingsaspect was dus overduidelijk aanwezig. Uit het gesprek van Jezus met Petrus blijkt dit duidelijk. Men diende zich thuis te baden en daarna bij aankomst was het voldoende de voeten te (laten) wassen. De reactie van Jezus geeft aan, dat hij heeft gedacht aan de doop toen hij zei: "Wie gebaad heeft hoeft slechts de voeten te wassen, want hij is geheel rein; jullie zijn rein, doch niet allen." De symboliek is dus als volgt: de doop voorziet in een algehele reiniging en maakt de relatie tussen mens en God weer goed. De voetwassing reinigt de gelovige van de zonden die worden begaan na die aangegane relatie. Steeds weer zal de gelovige zijn zonden aan God dienen te belijden en de voetwassing is daarbij een symbolische daad, die dat 'in het reine brengen met God' leert.
- c. een derde aspect: wie deelneemt aan de voetwassing heeft daarmee ook deel aan de gemeenschap met Jezus de messias. Dit valt af te leiden uit de woorden van Jezus aan het adres van Petrus: "indien ik u niet was, hebt gij geen deel aan mij." Tot slot nog een aantal gegevens over de gang van zaken tijdens de Paschamaaltijd: overgenomen uit "Bij de Bron" van T. ten Have deel II, p. 440-441. De gastheer neemt de eerste beker wijn, spreekt de dankzegging erover uit: "Gezegend zijt gij, Here, onze God, die de vrucht van de wijnstok geschapen hebt gij gaf ons feestdagen en zo ook deze feestdag der ongezuurde broden, de tijd van onze verlossing, als een herinnering aan de uittocht uit Egypte. Geprezen zijt gij, o God!"...

De gastheer staat op en wast zijn handen. Hij doopt de bittere kruiden in de saus, zegent ze, neemt ervan en geeft ze aan de anderen door. Hij breekt het ongezuurde brood en zegt: “Dit is het brood der ellende, dat onze vaders aten in Egypteland. Wie hongerig is, kome en ete: wie het nodig heeft, houde het Pascha.” Nu geeft hij de tweede beker rond, waarbij door de jongste zoon aan zijn vader wordt gevraagd, waarom dit allemaal zo gebeurt: “Waarom is deze nacht zo anders dan andere nachten? Waarom eten we nu alleen maar gebraden vlees, alleen maar ongezuurde koeken en alleen maar bittere kruiden?” Dan onderricht zijn vader hen: hij spreekt eerst van Israëls ellende en daarna van Israëls glorie, terwijl hij met eigen woorden weergeeft, wat er in Deuteronomium. 26:5-11 staat. Hij vertelt van het Pascha (de sparende voorbijgang van de engel des verderfs - Exodus 12:27), van het ongezuurde brood (de uittocht geschiedde zo haastig, dat geen bereiding van wel doorzuurd brood mogelijk was - Exodus 12:39),

en van de bittere kruiden (omdat de Egyptenaren het lot der vaders hard en bitter hadden gemaakt - Exodus 1:14).

Nu wordt het eerste gedeelte van het Hallel (Psalm 113-118) gezongen, vermoedelijk Psalm 113 en 114. Hierop begint het eigenlijke Paschamaal: men wast zijn handen, waarover elk wederom zijn lofspreuk uitspreekt; de huisvader neemt ongezuurd brood in zijn hand en spreekt hierover de zegenwens uit, welke door ieder met amen wordt bevestigd. Hierop breekt hij het en reikt het stuk voor stuk aan de anderen toe. Dan eet hij zelf en vervolgens eet ieder zijn stuk brood. Nu kan elk vrij verder eten.

Hierop wordt de derde beker rondgereikt, waarna de gastheer de lofspraak over de maaltijd spreekt (dat wil zeggen hij sluit de maaltijd met dankgebed). Nu volgt de vierde beker en daarop de rest van het Hallel (dus Psalm 115-118), en spreekt hij over de vierde beker de lofspreuk over het gezang.

II. VOORBEREIDING

A.DOEL

Weten dat wij allen gelijk en dienaren van elkaar zijn.

B.WERKBOEKJE

1. antwoorden
zo verjaardagsfeest
mavoeten niet wassen
di voeten, handen, hoofd
wo beker, brood
do doet gelijk ik u gedaan heb.
vr Johannes,
Pascha, platte, lamsvlees, druivensap,
samen, wat,
water, wasbak, staat, tafel, wast, maar,
allemaal.
2. leertekst
Johannes 13:15 - "doet, gelijk ik u gedaan heb".

C.MATERIAAL

1. terugblik
twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (11.3.3, 11.3.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (11.2.1)
2. inleiding
geen
3. bijbelverhaal
matses, hard gekookte eieren, druivensap, doek, teiltje, foto's van voetwassing in deze tijd.
4. bespreking
werkboekje les 3, ingekleurde leertekstcirkel (11.3.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (11.3.2).
5. toepassing
geen
6. liedboekjes
Alles Wordt Nieuw I, nr. 7
Alles Wordt Nieuw III, nr. 19
Elly en Rikkert I, nr. 34
Sabbatliedjes I, nr. 29

D.VERTELLING

1. het is erg belangrijk dat u ter voorbereiding van het bijbelverhaal de rubriek I. Informatie bestudeert. Uw manier van vertellen zal er levendiger op worden en meer diepgang krijgen.
2. houd een gesprekje over het effect van wassen en leg daarna het verband met de voetwassing.
3. wellicht is het mogelijk de kleuters/kinderen bij een voetwassing aanwezig te laten zijn. Ook hier is het goed hen vertrouwd te maken met een gewoonte die Jezus ons heeft voorgedaan.

E.ADVIEZEN

1. zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
2. stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
3. bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

*groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt*

*materiaal:
zie voorwoord*

*materiaal:
kaart zieke(n)*

*groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk*

2. liedje

“kom en zie (I)”

*liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 34*

3. gebed

Lieve Heer, u zorgt zo goed voor ons elke dag. U maakt dat we niets te kort komen. U geeft ons elke dag blijdschap en ook nu op deze sabbat. Geef dat wij u zo goed leren kennen, dat we echt van u gaan houden. Dat we zo van u gaan houden dat we u gaan dienen. En als we u dienen dan worden we echt blij. Amen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop*

4. zending

- a. verhaal
Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.
- b. collecte en liedje
“een trein rijdt puffend naar het zendingsland”

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - trein*

*liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 29*

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: het verhaal van de uittocht

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- wat doen Petrus en Johannes op dit plaatje (11.3.3)?
- wat zetten ze allemaal op tafel klaar?
- en wat zetten ze op de vloer?
- welk feest wil Jezus met de leerlingen vieren?
- waarom vierden de Israëlieten dit feest?
- waar denken de Israëlieten bij het bloed van het lam aan?
- en bij de platte broden?
- en wat betekenen die bittere kruiden?

- wat doen de mensen op dit plaatje (11.3.4)?
- hoe vinden jullie het Avondmaal?
- vieren wij met het Avondmaal ook een soort feest van bevrijding?
- waarom is het voor ons ook een bevrijdingsfeest?

Kijk naar de leertekstcirkel (11.2.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“de uittocht”

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

11.3.3, 11.3.4 en 11.2.1 (van vorige les)

2. inleiding: help elkaar!

a. vertelling

De juf op school heeft verteld wat voor werkje de kinderen gaan maken vandaag. Nu zit iedereen weer aan tafel. Sommige kinderen verven, anderen werken met papier.

Het is bijna lente en nu mogen ze de klas alvast mooi maken met bloemen. Betty tekent eerst een grote bloem en daarna mag ze ze hem uitprikken. Freddy heeft een groot schort voor. Hij zoekt een mooie kleur uit om zijn bloem mee te verven. Probeer het zelf te doen, zegt de juf. Als ‘t niet lukt mag je elkaar helpen. En anders kom ik je helpen.

Sandra kan haar prikpen niet vinden. Betty zoekt voor haar vriendinnetje Sandra een prikpen. Alsjeblieft Sandra, hier is een prikpen. Dank je wel Betty, zegt Sandra blij. Nu maken ze samen mooie bloemen. Als straks alles af is, lijkt het wel feest in de klas!

b. liedje

“als je geen liefde hebt voor elkaar”

liedjesboek:

Alles Wordt Nieuw I, nr. 7

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

geen

kringgesprekje:

- Betty helpt Sandra. Wat doet ze?

- help jij wel eens iemand? Wat doe je dan?

Het bijbelverhaal gaat over Jezus die al zijn leerlingen helpt en be-diend.

liedjesboek"

Alles Wordt Nieuw III, nr. 19

3. bijbelverhaal: Jezus wast de voeten van zijn leerlingen

a. het paasfeest

Jezus en zijn leerlingen liggen aan tafel. De tafel is gedekt met lamsvlees, bittere kruiden, hard gekookte eieren, druivensap en plat brood dat ze matses noemen. Ze vieren met elkaar het Paasfeest. Ze denken samen aan Egypte waar vroeger het volk van Israël woonde. De farao speelde er de baas en bij liet de Israëlieten heel hard werken. Hij gaf hen veel slaag totdat God de Israëlieten uit Egypte liet vertrekken.

Jezus en zijn leerlingen eten van alles wat er op de tafel staat. Zo denken ze aan wat God vroeger in Egypte voor de Israëlieten gedaan heeft.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt
materiaal:
matses, hard gekookte eieren,
druivensap.*

b. wat is Jezus van plan?

Plotseling staat Jezus op. Wil hij niet meer eten? Gaat hij nu weg? Nee, hij doet zijn bovenkleed uit en een doek om zijn middel. Wat gaat Jezus doen? Jezus pakt een bak met water. Hij wil de voeten van zijn leerlingen wassen.

*materiaal:
doek, teiltje*

c. de leerlingen begrijpen het niet.

Waarom doet Jezus dat? denken de leerlingen. Dat is toch het werk van een knecht! Jezus is toch niet de knecht van de leerlingen? Dat kan toch niet! Waarom wil hij dan toch hun voeten wassen?

*materiaal:
doek, teiltje*

d. de voetwassing

Jezus begint de voeten van de leerlingen te wassen. En hij droogt ze af met de doek die hij om zijn middel heeft. Jezus wast de voeten van de eerste leerling, dan de voeten van de tweede en de voeten van derde. Dan komt hij bij Petrus. "Niet doen meester, zegt Petrus. "U mag mijn voeten niet wassen". Dan zegt Jezus: "als ik dat niet mag, Petrus, dan ben je mijn vriend niet". "Wast u mij dan maar helemaal heer", zegt Petrus. "Mijn voeten, mijn handen en mijn hoofd, want ik wil helemaal uw vriend zijn, meester". "Nee, Petrus, dat is niet nodig. Alleen je voeten. Dat is genoeg", zegt Jezus.

*materiaal:
doek, teiltje*

e. het voorbeeld

Jezus doet zijn bovenkleed weer aan en hij gaat zitten. "Luisteren jullie eens goed," zegt Jezus. "Ik ben jullie meester. Ik heb jullie voeten gewassen. Dat moeten jullie ook bij elkaar doen. Denk er goed bij na. Want het betekent dat niemand de baas mag spelen over de ander. Het betekent dat jullie allemaal gelijk zijn. De één is niet meer dan de ander. Iedereen is evenveel waard. En als je ruzie hebt, dan moet je het gauw weer goed maken. Je mag niet boos blijven. Onthoud het goed. Daarom moeten jullie bij elkaar de voeten wassen. Dan vergeet je het nooit meer.

*materiaal:
doek, teiltje, foto's van voetwassing in deze tijd
activiteit:
zeg samen het volgende versje op:
ik doe voor dit werkje graag,
ik ben een dienstknechtje vandaag.*

Kleuters/kinderen bedenken naam en soort werkje, wat zij kunnen doen.

4. bespreking

a. werkboekje

We nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- wat gebeurt er op dit plaatje (zo)?
- wie is dat met die staf in zijn hand?

aan Kinderen:

- wat voor feest is het Pascha?
- door wie werden de Israëlieten bevrijd? Hoe deed God dat?
- waar lijkt het Pascha op?

aan Kleuters:

- wie zijn dat op dit plaatje (ma)?
- wat doen deze mannen?

aan Kinderen:

- wat was iedereen vergeten te wassen?
- wie gaat de voeten van iedereen wassen?
- is dit het werk voor Jezus?
- wat zegt Petrus als Jezus zijn voeten wast?

aan Kleuters:

- wat doet Jezus op dit plaatje (di)?
- wat doet hij met het water?

aan Kinderen:

- waarom mag Jezus volgens Petrus zijn voeten niet wassen?
- wat geeft Jezus hierop als antwoord?
- wat wil Petrus nu dat Jezus doet?

aan Kleuters:

- wat ligt er allemaal op de tafel (wo)?
- wat voor drinken zit er in de beker?

aan Kinderen:

- wat doet Jezus als hij de beker neemt?
- wat doet hij met het brood?
- waar moeten de vrienden van Jezus aan denken als zij de beker drinken en het brood eten?

aan Kleuters:

- wat zie je op dit plaatje (do)?
- hoe zien de voeten er nu uit?

aan Kinderen:

- wat heeft Jezus bij Petrus gewassen?
- waarom hoeft Petrus niet helemaal te worden gewassen?
- wat zegt Jezus tegen de leerlingen?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (11.3.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in Johannes 13:15.
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op.
- wie heeft z'n werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij is geworden?
- wat heb je allemaal nodig voor het avondmaal?
- welke man was er bij Jezus volgens de puzzel (vr)?
- heb je alle 'a' en 'aa' goed ingevuld. Wie wil het verhaaltje voorlezen?

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 11.3.1, voorgeknijpte
11.3.2, voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 11.3.1
ophangen, 11.3.2 uitdelen en op
plakken*

c. liedje

“als je geen liefde hebt voor elkaar”

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw III, nr. 19*

5. toepassing: hoe gaat het verhaal?

a. activiteit

Geef een samenvatting van het verhaal. Vertel het verhaal hierna in een andere chronologische volgorde. (dat wil zeggen in een verkeerde volgorde). Gebruik eenvoudige taal voor de kleuters. Kleuters/ kinderen mogen stop/fout roepen (of vinger opsteken) als ze weten waar het verhaal niet klopt. Aan het eind mogen ze aangeven waar het stuk tussen hoort.

groeps- en werkvorm

leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen voeren uit

materiaal:

geen

C.SLUITING

1. liedje

“als je geen liefde hebt voor elkaar”

liedjesboek:

Alles Wordt Nieuw III, nr. 19

2. gebed

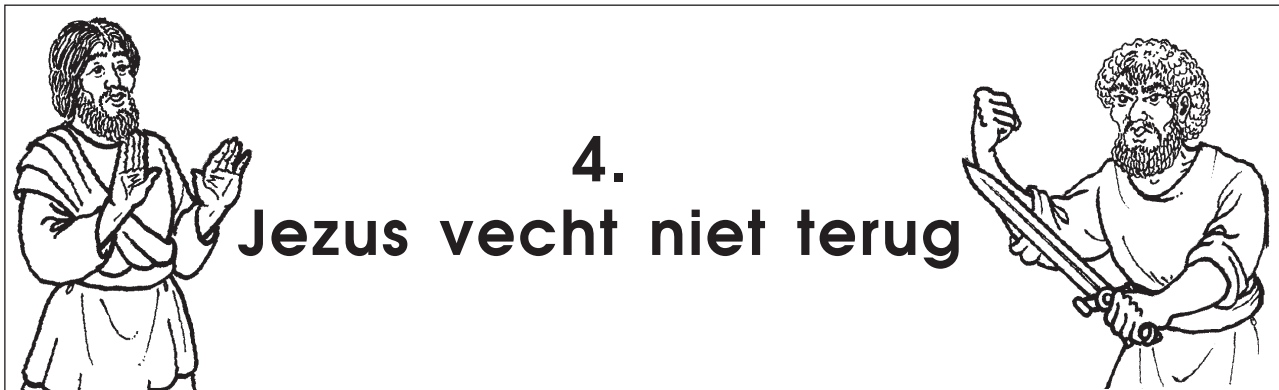
Lieve God in de hemel uw zoon Jezus heeft de voeten van zijn leerlingen gewassen. Hij heeft dit gedaan als voorbeeld voor ons. Help ons om niet de baas te willen zijn, maar om anderen te helpen en te dienen, net als Jezus deed. Amen.

groeps- en werkvorm

staan in een kring, leid(st)er bidt hardop.

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

4. Jezus vecht niet terug

LUCAS 22:35-53, MATTEÛS 26:36-56

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onderrichten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbereiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

Na een debat van de leerlingen tijdens de Paasmaaltijd, waarbij de meester ingrijpt en hen een les in nederigheid geeft (Lucas 22:24-27), prijst Jezus hen dat zij hem in zijn verzoeken steeds hebben bijgestaan. Als beloning zullen zij deel hebben aan het koninkrijk dat de Vader hem heeft toegeschoven. Hij stelt hen aan als heersers over de twaalf stammen van Israël (22:28-31). Dan richt hij zich persoonlijk tot Petrus en zegt hem dat de satan (= de tegenstander, die stokken in de wielen steekt) het er op aan legt om hen te doen struikelen, maar dat hijzelf voor hen heeft gebeden, opdat zij voldoende kracht zouden hebben om in hun vertrouwen niet te onder te gaan.

En dan klinkt er een verrassend woord: “en gij, als gij eenmaal tot bekering gekomen zijt ...” (22:31-32). Was Petrus dan niet bekeerd? Het Griekse werkwoord, dat hier wordt gebruikt, betekent eerder teruggekeerd. Petrus die zich eerst door verloochening van Jezus afkeert (22:33-34), dient tot hem terug te keren. Dan eerst zal hij in staat zijn om zijn collega's te sterken. Petrus begint te beseffen dat het er om gaat spannen. Hij verklaart zich zelfs bereid om voor zijn meester de gevangenis en de dood in te gaan. Het hele volgende stuk in het Lucasevangelie (35-53) draait dan inderdaad om strijd.

1. materiële (?) voorbereiding op de strijd (22:35-38)

Jezus wijst erop dat in het verleden hun dienstwerk op rolletjes verliep. Zij hadden zich geen zorgen te maken om de materiële behoeften. Het kon zonder beurs, reiszak en sandalen omdat de mensen hen gunstig gezind waren (22:35). Intussen zijn ze volgens Jezus in een nieuwe fase gekomen. Nu zullen ze zich moeten voorbereiden op tegenstand. Zij kunnen maar beter een beurs, reiszak en zelf een zwaard aanschaffen. Immers hun meester zal tot persona non grata worden en

als een misdadiger worden aangezien. Zijn dienstwerk dat in de Hebreeuwse Bijbel beschreven staat, komt tot zijn ‘vervulling’ (beter dan het woordje ‘einde’). Zij reageren heel praktisch en tonen hem twee zwaarden, waarop hij het eigenaardige ‘het is voldoende’ uitspreekt (22:38).

Wat bedoelt Jezus met die uitspraak? Zijn die twee zwaarden voldoende om de twaalf en de meester te verdedigen? Het gebruik in het Nieuwe Testament van deze (Griekse) uitdrukking laat uitkomen, dat Jezus er geïrriteerd op wijst dat het nu wel welletjes is: houdt er alstublieft mee op! Genoeg ermee! Hebben zij het nu nog niet begrepen dat hij ‘geweldloos’ te werk gaat? Later in Getsemane blijkt inderdaad dat Jezus het gebruik van zwaarden afwijst: “Breng uw zwaard weer op zijn plaats, want allen, die naar het zwaard grijpen, zullen door het zwaard omkomen (Matteüs 26:52). Jezus heeft dus met zijn ‘koopt een zwaard’ een geestelijke voorbereiding op het oog. De leerlingen dienen zich mentaal te wapenen om overleefd te blijven in de verzoeking die voor de deur staat.

2. geestelijke voorbereiding (22:39-46)

Jezus verlaat met zijn leerlingen de bovenzaal en de stad en begeeft zich met hen naar de Olijfberg. Daar heeft koning David veel angst uitgestaan. Met zijn lijfwacht en zijn getrouwen beklom hij de helling van de Olijfberg. Allen weenden onder de beklimming. De koning zoekt zijn toevlucht tot het gebed, als hij verneemt dat zijn vroegere raadgever Achitofel aan Absaloms kant is gaan staan. Achitofel gold in Davids rijk als een politiek zwaargewicht. Zijn raad stond gelijk aan een woord van God (2 Samuël 16:23). David weet dat hij tegen hem niet op kan en zoekt daarom zijn toevlucht al biddend bij God: “Verijdel toch de raad van Achitofel, o HERE” (2 Samuël 15:31). David krijgt een antwoord op zijn smeekgebed: zijn vriend Husai komt zijn steun betuigen. Daarop verzoekt David hem om zich in het hol van de leeuw

te begeven en de raad van Achitofel te verijdelen (2 Samuël 15:32-37). Dit lukt hem meesterlijk! Achitofel ziet geen toekomst meer voor zichzelf en hangt zichzelf op (17:23). Davids gebed wordt door God verhoord.

Op de top van de Olijfberg was men gewoon te komen bidden (2 Samuël 15:32). In zijn gesprek met Zadok de hogepriester, die de koning met de ark was gevolgd, zegt David, dat hij maar beter naar de stad terugkeert. Als God het wil (namelijk als hij genade in Gods ogen vindt) dan zal hij naar Jeruzalem terugkeren, indien niet, dan niet: "Hij doe met mij zoals goed is in zijn ogen" (2 Samuël 15:25,26).

Jezus handelt op een gelijkaardige wijze. Ook hij bidt en smeekt God. Hij wil niet dat zijn eigen wil gebeurt. Hij legt zich neer bij Gods beslissing. Hij gebruikt hier zijn eigen woorden uit het Onze Vader: uw wil geschiede in de hemel, gelijk op de aarde (Matteüs 6:10). Dat valt hem niet licht; hij staat doodsangsten en zijn zweet lijkt op bloeddruppels. Als antwoord op zijn gebed, krijgt hij kracht van Boven (22:43). Dat Jezus daardoor sterker werd, blijkt uit het feit dat hij ondanks alle problemen (arrestatie, verhoor, bespotting, pijniging en kruisiging) overeind blijft en in staat blijkt te volharden tot het einde.

Lucas legt alle nadruk op het ontvangen van die kracht, want hij bouwt zijn verhaal zo op dat het ontvangen van kracht in het centrum van het verhaal ligt (x). Jezus krijgt die sterkte omdat hij zich aan Gods wil onderwerpt hoewel het hem kolossaal veel kost (e-e'). Hij had liever gehad dat het niet zover diende te komen (d-d'). Daarom knielt hij ook neer om te bidden, maar als hij merkt dat het Gods wil wél is, dan staat hij weer op (c-c') en maakt hij zijn afzondering van zijn leerlingen ongedaan door naar hen terug te keren (b-b'). Zowel aan het begin als aan het eind van zijn gebedservaring, roept hij zijn leerlingen op te bidden voor sterkte om niet in verzoeking te komen (a-a'). Het verhaal in schema ziet er dan zo uit:

- a. BIDT dat gij **niet in verzoeking** komt
- b. hij zonderde zich van hen af ...
- c. knielde neer en **BAD** deze woorden:
- d. Vader, indien Gij wilt,
neem deze beker van Mij weg
- e. doch niet mijn wil.
maar uw wil geschiede

x. hem verscheen uit de
hemel een engel om hem
kracht te geven

- e' hij werd dodelijk beangst
- d' *en bad des te vuriger*
en zijn zweet werd als bloeddruppels
- c' hij stond op van het GEBED
- b' en hij ging tot zijn discipelen
en hij vond hen slapende van droefheid
Waarom slaapt gij?

- a' staat op en BIDT, dat gij **niet in verzoeking** komt

Om welke verzoeking waartegen de leerlingen zich moeten sterken, gaat het dan wel? Zowel het tekstgedeelte dat eraan voorafgaat (22:35-38), als dat wat erop volgt (22:47-53) legt het accent op het aanwenden van geweld door het gebruik van zwaarden.

3. de verzoeking (22:47-53)

Hij is niet eens uitgepraat of daar komt een groep mensen aan met Judas aan het hoofd. Hij kust Jezus en deze vraagt Judas of hij zó de 'zoon des mensen' (= de ware mens) overlevert (beter dan verraadt, zie de toelichting bij Matteüs 26:14-26 en Lucas 22:1-6). Zijn leerlingen die zagen aankomen dat hij in de boeien zou worden geslagen, vragen toestemming aan hun meester om er met het zwaard op los te slaan. Eén van hen wacht niet eens op zijn antwoord en gaat ten aanval. Jezus roept: "stop!" (= laat het hierbij). Hij geeft daarmee te kennen dat hij geen geweld wil. Hij vergeldt het kwade met het goede door het slachtoffer te genezen (22:51).

Aan de overpriesters, de hoofdlieden van de tempel en de oudsten die de tempelleiding (en niet het Sanhedrin) vormen, laat hij duidelijk uitkomen dat zij hem verkeerd inschatten. Hij is geen gewelddadige rover die men met zwaarden en stokken te lijf moet (22:52), maar een trouw tempelganger die men op vredelievende manier had kunnen benaderen. Volgens hem is het kwade in het spel is (22:53). Haar macht drijft hem tot de kruisdood en Judas net als Achitofel tot zijn zelfmoord door verhänging!

II. VOORBEREIDING

A.DOEL

Weten dat je kwaad met goed moet vergelden.

B.WERKBOEKJE

1. antwoorden
zo houd op als je blijft
ma knielde
di slaapt jij?
wo omdat iedereen zo weet waar
Jezus is.
do raakte, oor, genas
vr bidden; om niet bang te zijn; een
kus; aan zijn oor.
2. leertekst
Lucas 22:51 - "hij raakte het oor aan en
genas hem".

C.MATERIAAL

1. terugblik
twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (11.4.3, 11.4.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (11.3.1)
2. inleiding
illustratie 11.4.5
3. bijbelverhaal
viltmateriaal uitgave 1980!
achtergronden: S4, S7, S8, S11
figuren: 3, 6, 20, 24, 29, 39, 48, 50, 56, 77,
78, 87, 89, 90, 92, 175, 176, 180a, 180b,
194, 268
4. bespreking
werkboekje les 4, ingekleurde leertekstcirkel (11.4.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (11.4.2)
5. toepassing
kaartjes met woorden/plaatjes die met elkaar te maken hebben.
6. liedboekjes
Alles Wordt Nieuw III, nr. 19
Elly en Rikkert I, nr. 34
Sabbatliedjes I, nr. 29
Zing 71

D.VERTELLING

1. het is erg belangrijk dat u ter voorbereiding van het bijbelverhaal de rubriek I. Informatie bestudeert. Uw manier van vertellen zal er levendiger op worden en meer diepgang krijgen.
2. gebruik niet het zwaar en negatief geladen werkwoord verraden. Spreek eerder van verklikken, vertellen waar Jezus is, aanwijzen. Zie hiervoor I. Informatie.
3. na het bijbelverhaal kunt u het vingerspel met de kleuters/kinderen doen. Oefent u dit eerst goed thuis? Natuurlijk kunt u ook andere gebaren gebruiken, dan beschreven zijn. Heeft u een groep erg jonge kleuters/kinderen, dan beperkt u de gebaren tot zo'n drie stuks. Heeft u nog tijd genoeg, herhaal dan het vingerspel nog een keer.

E.ADVIEZEN

1. zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
2. stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
3. bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.

*groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt*

- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.

*materiaal:
zie voorwoord*

- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

*materiaal:
kaart zieke(n)*

*groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk*

2. liedje

“kom en zie (I)”

*liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 34*

3. gebed

Lieve Vader in de hemel, wees met ons hier op aarde. Wij vragen u hier in de kindersabbatschool dicht bij ons te blijven. Wij bidden u om van ons te houden en alle kleuters en kinderen hier te zegenen, terwijl wij naar uw bijbelverhaal luisteren. Amen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop*

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - trein*

b. collecte en liedje

“een trein rijdt puffend naar het zendingsland”

*liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 29*

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: Jezus wast de voeten van zijn leerlingen

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- wat doet Jezus op dit plaatje (11.4.3)?
- is dit het werk voor een meester?
- wat wilde hij aan zijn vrienden leren?

- wat doet Jezus op dit plaatje (11.4.4)?
- wat doet hij met de druivensap (wijn)?
- en met het brood?
- waar moeten we aan denken als we de druivensap (wijn) drinken en het brood eten?

Kijk naar de leertekstcirkel (11.3.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“als je geen liefde hebt voor elkaar”

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

11.4.3, 11.4.4 en 11.3.1 (van vorige les)

liedjesboek:

Alles Wordt Nieuw III, nr. 19

2. inleiding: vechten is niet goed

a. vertelling

Het is speelkwartier op school. Alle kleuters en kinderen zijn buiten. De juf van Freddy en Betty heeft de scheppen uitgedeeld en de karren buiten gezet.

“Spelen jullie om de beurt met de karren?” zegt juf. Freddy wacht op z’n beurt. Het duurt zo lang. Niemand laat Freddy op z’n kar.

“Juf”, klaagt Freddy, mag ik nu een keer op een kar. De juf kijkt rond. “Mark ... Mark ...” roept ze “laat Freddy op de kar”. Freddy rent blij naar het karretje. Maar Mark is niet blij. Met een boos gezicht komt hij van de kar af en ... Boos geeft hij Freddy een klap. Freddy slaat niet terug. Hij gaat gauw op de kar zitten. Toch vindt Freddy het nu niet meer fijn om te rijden.

b. liedje

“twaalf discipelen”

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

illustratie 11.4.5

kringgesprekje:

- wat doet Mark? Wat vind je daarvan?
- is Freddy blij met de kar? Waarom niet?
- is vechten fijn? hoe voel je je dan?

Het bijbelverhaal gaat over de Here Jezus die niet terug wil vechten.

liedjesboek:

Zing 71, 5e en 6e couplet

3. bijbelverhaal: Jezus'gevangenneming

a. naar een tuin

Jezus en zijn leerlingen hebben samen gegeten. Ze hebben samen het Pascha gevierd. Nu is het al laat op de avond. Jezus gaat met zijn leerlingen naar een tuin op de Olijfberg. Ze vinden het fijn om daar in de tuin te zijn. Daar is het rustig en stil en je kunt er goed nadenken. Je kunt daar rustig bidden. Als Jezus er met zijn leerlingen aankomen, dan zegt hij tegen zijn leerlingen dat ze moeten bidden. Zelf gaat hij iets verderop knielen. Daar bidt hij tot God. Jezus weet dat er heel erg nare dingen gaan gebeuren. Hij vraagt aan de Vader in de hemel om hem te helpen.

b. in slaap gevallen

Dan gaat Jezus weer terug naar zijn leerlingen. Hé, maar wat is dat? Daar liggen ze te slapen. Niet één is er wakker gebleven. Ze zijn allemaal in slaap gevallen. Jezus maakt ze wakker. Sta op, zegt hij tegen hen. Waarom hebben jullie niet tot onze Vader in de hemel gebeden, net zoals ik dat heb gedaan? Dan horen ze opeens het geluid van stemmen. Het lijkt wel of er mensen naar hen toe komen. Wie weet er dat zij hier zijn? Wat komen die mensen hier in de tuin van Getsemane doen?

c. verraden door een zoen

Nu zien Jezus en zijn leerlingen wie die mensen zijn. Het zijn de belangrijke priesters van de tempel. Ze hebben nog dienaren bij zich. Het zijn de politiemannen van de tempel. Ze lopen met fakkels en wapens naar Jezus en zijn leerlingen toe. Vooraan loopt Judas. Wat moet hij bij die mensen? Judas gaat naar Jezus toe. Hij geeft Jezus een kus. Hij laat zien aan al die mannen die bij hem zijn wie Jezus is. Dan zien de leerlingen dat er politiemannen van de tempel bij Judas zijn. Jezus zegt tegen Judas: Wil jij mij met een zoen aan die mannen geven, die mij kwaad willen doen? De leerlingen beginnen het te begrijpen. Die politiemannen van de tempel komen om Jezus gevangen te nemen! Judas heeft hen naar deze tuin op de Olijfberg gebracht. Hij wist immers dat Jezus met zijn leerlingen hier maar toe zouden komen om te bidden.

d. een genezing

De leerlingen zeggen tegen Jezus: Zullen we met hen vechten? Eén van hen slaat met zijn zwaard op het oor van een man. Jezus wil niet dat ze vechten. Hij gaat naar de man toe. Hij raakt het oor van de man aan. Het oor is weer helemaal genezen! Daar staan de leerlingen. Mogen ze dan helemaal niets doen om Jezus te helpen? Moet Jezus dan gevangen worden genomen? Waarom vecht Jezus niet terug?

e. de gevangenneming

Daar staan de politiemannen en de belangrijke priesters van de tempel. Ze willen Jezus nu gevangennemen. Jezus zegt tegen hen: Waarom hebben jullie mij niet eerder gepakt? Elke dag was ik in de tempel om de mensen te leren. Maar toen durfden jullie niet. Maar nu, nu het donker is en er verder geen andere mensen bij zijn, nu durven jullie wel! Dan pakken de politiemannen Jezus beet en nemen hem mee. De leerlingen blijven bang en verdrietig achter. Ze weten niet wat ze moeten doen. Wat zal er met Jezus gaan gebeuren?

groeps- en werkvorm:

in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt

materiaal:

*B.I.V. 120a zonder 77, 78
(S4, S7, S8, S11, 6, 175, 176, 180a, 180b, 194)*

materiaal:

*B.I.V. 120a
(S4, S7, S8, S11, 6, 77, 78, 175, 176, 180a, 180b, 194)*

materiaal:

*B.I.V. 120b
(S4, S8, 3, 20, 24, 29, 39, 48, 50, 56, 87, 89, 90, 92, 175, 176, 268)*

materiaal:

*B.I.V. 120b
(S4, S8, 3, 20, 24, 29, 39, 48, 50, 56, 87, 89, 90, 92, 175, 176, 268)*

materiaal:

*B.I.V. 120b
(S4, S8, 3, 20, 24, 29, 39, 48, 50, 56, 87, 89, 90, 92, 175, 176, 268)*

activiteit:

leid(st)er doet met kleuters /kinderen een vingerspel:

Het is donker, het is nacht

- handen voor ogen

Jezus bidt tot God om kracht

- biddende handen

de leerlingen zijn zo moe,

hun ogen vallen zomaar toe.

- ogen dicht; handen gevouwen

onder het gezicht
 opeens horen ze mensen komen
 lichtjes verschijnen tussen de bo-
 men
 - met vingers bewegen
 Judas wijst zijn meester
 aan met een zoen
 - zoen in de lucht
 wie had dat gedacht, dat hij dat
 zou doen?
 - hoofd schudden
 De belangrijke priesters en hun
 politiemannen zijn gekomen en
 hebben Jezus gevangen geno-
 men.
 - handen als geboeid op de rug

4. bespreking

a. werkboekje

We nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

aan Kleuters:

- wat vertelt Jezus na de maaltijd aan zijn vrienden (zo)?
- wat willen de belangrijke priesters van de tempel met Jezus doen?

aan Kinderen:

- hoe willen de leerlingen Jezus verdedigen?
- wat zegt Jezus?

aan Kleuters:

- waar is Jezus met de leerlingen op dit plaatje (ma)?

aan Kinderen:

- wat gaat Jezus daar doen?
- waarom wil Jezus bidden?
- wat doet Jezus als hij gaat bidden?

aan Kleuters:

- wat doet Jezus op dit plaatje (di)?

aan Kinderen:

- wat vraagt Jezus aan onze Vader in de hemel?
 - bidden de leerlingen ook om sterk te zijn?
 - wat is er aan de hand als Jezus bij de leerlingen terugkomt.
- Wat vraagt hij aan zijn leerlingen?

aan Kleuters:

- wat gebeurt er op dit plaatje (wo)?
- wie komen er allemaal naar Jezus en zijn leerlingen toe?

aan Kinderen:

- wie loopt er bij de groep mannen vooraan?
- waarom geeft Judas Jezus een kus?

aan Kleuters:

- waarom zijn de leerlingen zo boos op dit plaatje (do)?
- wat gebeurt er als één van de leerlingen met zijn zwaard zwaait?

aan Kinderen:

- wat zegt Jezus als de leerlingen hem willen verdedigen met zwaarden?
- vecht Jezus zelf terug?
- wat doet Jezus met het oor dat zijn leerling raakte?

groeps- en werkvorm
 leergesprek rond de tafel
 materiaal:
 werkboekje

- b. leertekst
- wat zie je in deze cirkel (11.4.1)?
 - wat staat daarover in de Bijbel?
 - laten we het even lezen in Lucas 22:51?
 - zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
 - wie heeft z'n werkje gemaakt?
 - laat eens zien hoe hij is geworden?
 - welke verschillen hebben jullie gevonden?
 - welke tekeningen heb je boven welk verhaaltje op je werkblad geplakt?
 - wat zijn de juiste antwoorden op de vragen?

groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond de tafel
materiaal:
werkboek, 11.4.1, voorgeknipste 11.4.2, voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 11.4.1 ophangen, 11.4.2 uitdelen en op plakken

- c. liedje
 "twaalf discipelen"

liedjesboek:
Zing 71, 5e en 6e couplet

5. toepassing: memory spelen

- a. activiteit
- Vertel het verhaal. De kinderen moeten met kaartjes waar twee woorden opstaan, zinnetjes maken die met het verhaal hebben te maken. Probeer woordjes te zoeken die onderling een duidelijke relatie hebben.
- Tijdens/na vertelling: ondersteun de woorden eventueel met plaatjes. De meeste kleuters kunnen immers nog niet lezen. Laat de kinderen goede zinnen zeggen/maken. Herhaal en zeg het dan zelf goed, mocht de zin niet correct zijn.

groeps- en werkvorm
leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen voeren uit
materiaal:
kaartjes met woorden/plaatjes die met elkaar te maken hebben.

C.SLUITING

1. liedje
 "twaalf discipelen"

liedjesboek:
Zing 71, 5e en 6e couplet

2. gebed

Onze Vader in de hemel, het is zo jammer dat mensen soms met elkaar willen vechten. Mensen zijn toch allemaal broers en zussen van elkaar? U bent toch de Vader van hen allemaal en ons allemaal? Help ons als uw kinderen om net als Jezus, niet te vechten, zelfs al doen anderen het wel! Amen.

groeps- en werkvorm
staan in een kring, leid(st)er bidt hardop.

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

5. Petrus zegt de waarheid niet

LUCAS 22:54-62

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onderrichten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbereiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

Judas heeft Jezus aan de tempelleiding overgeleverd (22:47-53). Deze leidt hem naar het huis van de hogepriester, waar hij aan een eerste verhoor wordt onderworpen (22:54). Van de leerlingen is geen sprake meer. Alleen Petrus volgt zijn meester vanop een afstand. Het huis van de hogepriester is mogelijk in een hellenistische stijl opgetrokken. Dergelijke huizen hadden meestal een grote binnenplaats waarop een vuur kon worden ontstoken, zodat het personeel, de orde-

handhavers en de bezoekers zich konden warmen. Hier zijn het waarschijnlijk onder andere een deel van de mensen die Jezus hebben gearresteerd, die een vuur aanleggen in het midden van de binnenplaats (22:55). Petrus durft het aan om tussen hen in te gaan zitten. Zijn aanwezigheid wordt opgemerkt door een dienstmeisje en later door twee andere mannen. Alle drie zeggen zij iets over hem of tot hem, waarop Petrus telkens reageert.

56,57	dienstmeisje	ook die was bij hem	vrouw, ik ken hem niet!
58	een man	ook jij behoort tot hen	mens, ik niet!
59	een ander man	inderdaad, ook die man was bij hem, want hij is een Galileëër	mens, ik weet niet wat jij zegt

De eerste keer spreekt een vrouw. Als getuige legt zij echter weinig gewicht in de schaal. Petrus' ontkenning, waarbij het werkwoord 'kennen' gebruikt, betekent niet dat hij niet zou weten wie Jezus is, maar dat hij ontkent een nauwe band of relatie met hem te hebben.

De tweede keer wordt het iets hachelijker, omdat het een man is die hem persoonlijk voor de voeten gooit, dat hij tot de groep van Jezus en zijn leerlingen hoort. Petrus reageert in de zin van 'hoe kom je daar nu bij, ik toch niet!'.

De derde keer staat het zo goed als vast. Op het getuigenis van twee of drie valt er in Israël niet te twijfelen. Twee mannen en één vrouw beweren hetzelfde. De derde beweert dat Petrus bij hem was op grond van het feit dat hij heeft

vastgesteld dat hij een Galileëër is. Heeft hij het aan de tongval of de manier van kleding gemerkt? Petrus maakt zich ervan af door te zeggen dat hij helemaal niet weet waarover die man het heeft.

In de drie gevallen neemt Petrus afstand van Jezus. Dat het drie keer gebeurt, betekent dat de lezer Petrus' tekortkoming niet als het gevolg van een moment van zwakte moet zien. Het wijst eerder op een duidelijke fout, zelfs een misstap van Petrus ten aanzien van Jezus. De eerste keer door een band met hem te ontkennen. De tweede keer door de nadruk er op te leggen dat hij in geen geval bij diens groep hoort en de derde keer het sterkst door te beweren dat hij niet eens weet wat er eigenlijk wordt bedoeld. De evangelist Marcus

laat dit nog sterker uit de verf komen door te vermelden dat hij begint te vloeken en te zweren om zijn laatste bewering kracht bij te zetten.

Die woorden zijn nog niet eens volledig uitgesproken en de haan kraait, waarop prompt zijn meester, die waarschijnlijk in een bepaald gedeelte van de binnenplaats werd vastgehouden, zich omdraait en hem aankijkt. Petrus beseft nu dat wat Jezus met betrekking tot hem voorspelde, ook waar werd. Zijn gemoed schiet vol en hij begint te wenen.

Koning David in zijn tijd ervaart, dat zijn raadgever hem als het ware aan zijn tegenstanders uitlevert, door hen met raad en daad bij te staan om David te kunnen verslaan (2 Samuël 15:30,31; 16:15-23). Het lukt Achitofel niet en hij verhangt zich (2 Samuël 17:22-24). Tijdens zijn beklimming

van de Olijfberg, wordt de koning op een afstand gevolgd door Simeï uit de familie van Saul. Onder het uitspreken van vervloekingen nadert hij de koning. Hoewel hij David volgt, distantiëert hij zich duidelijk van zijn koning door met stenen te werpen (2 Samuël 16:5-14). Als uiteindelijk de slag is geleverd en koning David goed en wel terugkeert naar Jeruzalem, komt diezelfde Simeï (19:15-20) zijn excuses bij de koning aanbieden. Hij belijdt zijn zonden en maakt de koning erop merkzaam dat hij als eerste de koning tegemoet is gekomen.

Judas doet aan Achitofel denken en Petrus aan Simeï. De één heult met de tegenstanders, de ander niet. Toch staat Petrus ook niet achter zijn heer. Na verloop van tijd ziet hij in dat hij verkeerd was en betoont hij zijn spijt.

II. VOORBEREIDING

A.DOEL

Weten dat je de waarheid moet zeggen.

B.WERKBOEKJE

1. antwoorden

zo nee; nee; ja; ja

maik ken hem niet

di Petrus is bang, daarom jukt hij

wo hij is bang voor de politie

do kraait; drie; hij begon te wenen

vr waar, gaat, hard, vuur, haan,
niet, huis, daar; = **waarheid**

2. leertekst

Marcus 14:72 - "en hij begon te wenen"

C.MATERIAAL

1. terugblik

twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (11.5.3, 11.5.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (11.4.1)

2. inleiding

een zak met scherven (thuis gemaakt!)

3. bijbelverhaal

viltmateriaal uitgave 1980!

achtergronden: kamer, T1, T2, T4

figuren: 28, 36, 50, 70a, 89, 104, 264, 266

4. bespreking

werkboekje les 5, ingekleurde leertekstcirkel (11.5.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (11.5.2)

5. toepassing

geen

6. liedboekjes

Alles Wordt Nieuw IV, nr. 27

Elly en Rikkert I, nr. 34

Sabbatliedjes I, nr. 29

Zing nr. 12, 71

D.VERTELLING

1. het is erg belangrijk dat u ter voorbereiding van het bijbelverhaal de rubriek I. Informatie bestudeert. Uw manier van vertellen zal er levendiger op worden en meer diepgang krijgen.
2. als u gebruikmaakt van het viltmateriaal, bekijkt u dan de aangegeven diagrammen. Vaak zijn er wijzigingen aangebracht. Als u meerdere scènes nodig heeft, maak dan gebruik van twee flanelborden of combineer flanelbord en zandbak. Dan hoeft er tijdens de les zo min mogelijk te worden veranderd.
3. probeer zo min mogelijk het doel van de les te vertellen. Dit moet uit het verhaaltje zelf blijken. De hoofdjjes boven de gedeelten van het bijbelverhaal zijn niet bedoeld om te vertellen, maar dienen als geheugensteuntje voor de leid(st)er.

E.ADVIEZEN

1. zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
2. stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
3. bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt

materiaal:
zie voorwoord

materiaal:
kaart zieke(n)

groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk

2. liedje

“kom en zie (I)”

liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 34

3. gebed

Lieve God, wees goed voor ons en zegen ons vanochtend in de kindersabbatschool. Toon ons uw wil en help ons aandachtig te zijn als het bijbelverhaal wordt verteld. Wij willen er veel van leren. In Jezus' naam vragen wij u dit. Amen.

groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop

4. zending

- a. verhaal
Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.
- b. collecte en liedje
“een trein rijdt puffend naar het zendingsland”

groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - trein

liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 29

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: Jezus'gevangenneming

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- wie zijn de mannen op dit plaatje (11.5.3)?
- wie loopt er vooraan?
- waarom geeft Judas Jezus een kus?

- wat doet Petrus op dit plaatje (11.5.4)?
- wil Jezus dat de leerlingen gaan vechten?
- gaat Jezus zelf wel vechten?
- wat doet Jezus met het oor dat Petrus heeft geraakt?

kijk naar de leertekstcirkel (11.4.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“twaalf discipelen”

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

11.5.3, 11.5.4 en 11.4.1 (van vorige les)

liedjesboek:

Zing 71, 5e en 6e couplet

2. inleiding: scherven

a. vertelling

Het stormt buiten. De bladeren vliegen langs het huis, de wind loeit hard. Freddy en Betty zijn druk aan het spelen. Mama is naar de keuken gevlucht. Ze werd gewoon dol van dat gieren. Doe alsjeblieft wel voorzichtig. Rennen vind ik prima zolang er maar geen ongelukken gebeuren, zegt moeder.

Freddy en Betty hebben het maar half gehoord. Nu is Betty de tikker, maar Freddy is snel. Zo snel, dat Betty hem bijna niet te pakken krijgt. Maar Betty is slim, ze springt opeens de andere kant op. En ja hoor ... ze heeft hem getikt! Maar o, o, o, Betty kan niet stoppen. Ze loopt tegen het tafeltje met een mooi vaas erop. Met veel lawaai valt de vaas van het tafeltje. Geschrokken kijken Betty en Freddy elkaar aan. ‘Kom, we moeten alles vlug opruimen voordat mama komt’. Ze schuiven vlug de scherven onder de kast. Mama komt binnen: ‘Wat was dat voor een lawaai’, vraagt ze. ‘Oh, eh, nou ... ik liep per ongeluk tegen het tafeltje en toen viel de vaas om’. Betty moet van schrik gewoon stotteren. ‘Ik zal wel sparen om een nieuwe te kopen mama.’ ‘Ja’, zegt Freddy, ‘en ik zal wel mee sparen want het is ook mijn fout’.

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

een zak met scherven (thuis gemaakt!)

kringgesprekje:

- *wat gebeurt er met de vaas?*
- *wat doen Freddy en Betty met de scherven?*
- *hoe loopt het af? Zeggen Freddy en Betty de waarheid?*
- *‘de waarheid zeggen’ betekent ...: zeggen wat er echt is gebeurd.*
- *Het bijbelverhaal gaat over Petrus die niet de waarheid zegt.*

b. liedje

“Petrus”

liedjesboek

Alles Wordt Nieuw IV, nr. 27

3. bijbelverhaal: Petrus verloochent Jezus

a. bij de hogepriester

De politiemannen van de tempel nemen Jezus mee. Ze hebben hem gevangen genomen. Petrus ziet hen weggaan. Hij gaat op een afstand achter hen aan. Hij wil weten waar zij Jezus naar toe brengen. Het is donker. Het is nog steeds nacht. Er is niemand meer buiten op straat. Iedereen slaapt. De stoet gaat verder. Ze gaan naar het huis van de hogepriester. Dat is de grote baas van de tempel. Die moet zeggen wat er met Jezus moet gebeuren. Petrus ziet dat Jezus naar binnen wordt gebracht. Zal hij er ook stiekem achteraan gaan? Er zijn zoveel mensen. Er zal vast niemand op hem letten.

b. een vrouw herkent Petrus

Petrus gaat ook naar de binnenplaats. Daar hebben ze een vuur gemaakt met allemaal mensen eromheen. Ze warmen zich aan het vuur. Petrus gaat ook bij het vuur zitten. Zomaar tussen de andere mensen. Er is ook een vrouw bij. Ze kijkt naar Petrus en ze herkent hem. Als het licht van het vuur op zijn gezicht valt, weet ze het zeker. Ze zegt hardop: “Zeg, die man was ook bij Jezus”. Oei, wat schrikt Petrus. Hij schudt snel zijn hoofd. Hij zegt: “Ik ken hem helemaal niet, mevrouw.”

c. de tweede herkent hem

Petrus blijft bij het vuur zitten. Hij durft niet zo goed om zich heen te kijken. Hij kijkt in het vuur en hij denkt aan Jezus. Dan zegt een ander tegen hem: “Jij bent toch ook één van zijn leerlingen?” Petrus schudt weer zijn hoofd. Hij zegt: “ik, welnee, ik niet!” Wat wil Petrus nu graag weggaan. Maar hij wil ook in de buurt van Jezus blijven. Hij wil weten wat ze met hem gaan doen. Daarom blijft hij zitten. Het is warm bij het vuur en de anderen praten met elkaar.

d. de derde herkent hem

Er gaat een uur voorbij. Nog steeds zit Petrus bij het vuur bij al die mensen. Dan zegt een ander en hij wijst Petrus aan: “Die man was bij Jezus. Hij komt uit Galilea!” De man kijkt naar Petrus. Wat moet Petrus nu zeggen? Moet hij het nu maar toegeven? Nee, dat wil hij niet. Petrus doet heel boos. Wat zeg je toch? Waar heb je het over? Ik weet niet wat je zegt hoor! Dan ziet Petrus Jezus. Hij staat wat verder op de binnenplaats. Jezus zegt niets tegen hem. Hij kijkt alleen maar naar Petrus. Opeens hoort Petrus de haan kraaien. Wel drie keer. Het is nu ochtend geworden.

e. niets meer aan te doen

Petrus gaat weg. Weg van de mensen bij het vuur. Weg bij Jezus. Hij huilt. Hij huilt vreselijk. Drie keer kraaide de haan. Net zo vaak als hij heeft gezegd, dat hij Jezus niet kende. Waarom heeft hij dat toch gedaan? Waarom heeft hij niet durven zeggen, dat hij Jezus wel kende? Waarom heeft hij hen niet verteld over zijn goede meester? Nu kan hij niets meer voor Jezus doen. Wat zal er met Jezus gebeuren?

groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt
materiaal:
B.I.V. 121a zonder figuren
(kamer, T1, T2, T4)

materiaal:
B.I.V. 121a zonder 50, 70a en 36
(kamer, T1, T2, T4, 28, 89, 104, 264, 266)

materiaal:
B.I.V. 121a zonder 50, 70a en 36
(kamer, T1, T2, T4, 28, 89, 104, 264, 266)

materiaal:
B.I.V. 121a
(kamer, T1, T2, T4, 28, 36, 50, 70a, 89, 104, 264, 266)

materiaal:
B.I.V. 121a zonder 28
(kamer, T1, T2, T4, 36, 50, 70a, 89, 104, 264, 266)
activiteit:
samen zingen van Zing 12: “Pas toch op”
Kleine kleuter,
pas toch op wat je zegt
Kleine kleuter,
pas toch op wat je zegt .
Denk bij alles heel goed na,
zeg je nee of zeg je ja.
Kleine kleuter,
pas toch op wat je zegt.

Gebruik evt. de instrumenten.

4. bespreking

a. werkboekje

We nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- wat doen de mannen op dit plaatje (zo)?
- welke vriend van Jezus kwam zich ook stilletjes warmen?

aan Kinderen:

- wordt Jezus naar de gevangenis gebracht?
- mag Jezus bij het vuur zitten?
- wil Petrus weten wat er gebeurt?
- warmt Petrus zich bij het vuur?

aan Kleuters:

- wat zegt de vrouw op dit plaatje tegen Petrus (ma)?

aan Kinderen:

- wat antwoordt Petrus aan de vrouw?
- waar is Jezus nu?
- zijn de andere leerlingen ook op de binnenplaats?

aan Kleuters:

- hoe voelt Petrus zich hier (di)?
- wat doet Petrus?

aan Kinderen:

- waarom schrok Petrus heel erg?
- wat zegt Petrus als hij weer wordt herkend?
- waarom zou Petrus dat zeggen?

aan Kleuters:

- wat gebeurt er op dit plaatje (wo)?
- waarom balt Petrus zijn vuisten?

aan Kinderen:

- waarom wil Petrus weggaan uit de binnenplaats?
- waarom doet hij het toch niet?
- wat krijgt hij voor de derde keer te horen?
- waarom liegt Petrus?

aan Kleuters:

- wat zie je op dit plaatje (do)?
- waarom huilt Petrus?

aan Kinderen:

- welk geluid deed Petrus schrikken?
- wat had Jezus ook over die haan gezegd?
- wat staat daarover in Lucas 22:62, 63?
- welke leertekst heb je gevonden?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (11.5.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in Marcus 14:72?
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
- wie heeft z'n werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij is geworden?
- wie wil het gedichtje voorlezen?
- wie wil de zinnen voorlezen op je werkblad?
- welk woord heb je in de cirkels gevonden?

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 11.5.1, voorgeknipte
11.5.2, voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 11.5.1
ophangen, 11.5.2 uitdelen en op
plakken*

c. liedje

“Petrus”

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw IV, nr. 27*

5. toepassing:de gemoedstoestand van Petrus

a. activiteit

Dramatiseren: naspelen van gemoedstoestanden. Vertel het verhaal. Na het verhaal moeten er bepaalde gemoedstoestanden worden uitgebeeld. Laat eventueel één kind voordoen, daarna komen de andere kinderen aan de beurt. Dwing niemand om mee te doen. Doe zelf enthousiast mee. Dit stimuleert de kinderen. Tijdens het dramatiseren mogen de kleuters best wat geluid maken. Praten en uitbeelden van bepaalde gemoedstoestanden. Probeer stem (intonatie) en uitbeelden eerst apart te oefenen. Daarna combineren, bijvoorbeeld als je vrolijk bent en als je boos bent.

Tip:

- spreek een bepaald teken af wanneer de kleuters/kinderen moeten stoppen.
- stimuleer de kleuters/kinderen door hen complimentjes te geven.

groeps- en werkvorm

leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen voeren uit

materiaal:

geen

C.SLUITING

1. liedje

“Petrus”

liedjesboek:

Alles Wordt Nieuw IV, nr. 27

2. gebed

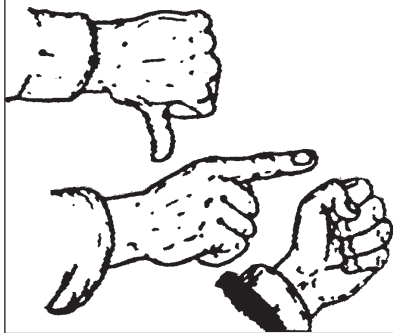
Here God, wat jammer dat Petrus de waarheid niet heeft gezegd! Jammer dat hij zich heeft geschaamd omdat hij een vriend van Jezus was. Gelukkig heeft hij er spijt van gekregen. Hij heeft het later ook nooit meer gedaan. Help ons, Here God, om altijd de waarheid te zeggen tegen de mensen. Help ons vooral om aan de mensen te zeggen dat we van u houden en ons daar niet voor te schamen. Amen!

groeps- en werkvorm

staan in een kring, leid(st)er bidt hardop.

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

6. Jezus heeft geen kwaad gedaan

**MATTEÛS 26:47-27:56; MARCUS 14:43-15:5; LUCAS 22:47-23:49;
JOHANNES 18:1-19:37**

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onderrichten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbereiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

A. het proces van Jezus

Het onderwerp van het proces van Jezus vormt geen gemakkelijke materie. Bovendien bestaan er een veelheid aan gegevens en zijn er een aantal verschillen tussen de evangelisten. Het grootste euvel bestaat er echter in dat de evangelisten ook hier weer geen volledig verslag geven en niet altijd nauwkeurig zijn in hun bewoordingen. Het is dus altijd zaak in de geschiedenisboeken en in de rabbijnse geschriften uit die tijd te rade te gaan. De lezer vraagt zich misschien af waarom er hieronder zoveel technische gegevens worden verstrekt en of dit niet erg kort kan worden gehouden. Het probleem daarbij is dat vele bijbellezers er goed bedoeld een reeks van vooroordelen of verkeerde ideeën op na houden, omdat zij niet altijd op de juiste wijze zijn ingelicht. Daarom toch maar de iets uitvoerige wijze. Leest u het tenminste door, zodat u zich ervan kunt vergewissen of de kennis die u heeft opgedaan wel de juiste is.

I. het sanhedrin, het hoogste gezagsorgaan van Judea!

1) samenstelling

er wordt vrijwel algemeen aangenomen dat het sanhedrin bestond uit drie groepen:

- de opperpriesters (allen sadduceeën)
 - de oudsten (de patriciërs van de stad Jeruzalem, meestal sadduceeën)
 - de schriftgeleerden (meestal farizeeën, waaronder een zeer grote groep van priesters)
- Het voorzitterschap lag bij de hogepriester (een sadduceeër), wanneer het ging om politieke en tempel-aangelegenheden; anders bij de Av beth Din (de Vader van het huis van het recht = een schriftgeleerde), wanneer het ging om zaken, omtrent het gedrag (= de halacha)

2) functie

- het sanhedrin gaf uitdrukking aan een zekere autonomie van het Joodse volk ten aanzien van Rome. Het gold als het representatieve politieke, godsdienstige, culturele en juridische orgaan.
- het kon geen straffen ten uitvoer brengen wanneer het ging om halszaken. Het 'jus galdii' (= het recht van de doodstraf) was ten alle tijde aan de procurator van Judea voorbehouden.
- daar het sanhedrin in totaal 70 of 71 leden telde, had men speciale normen vastgesteld in verband met de geldigheid van het stemmen. De minimum vereiste was 23 leden in het geval van een halszaak.

II. de gedragsregels uit de rabbijnse (farizeese) geschriften.

Deze hebben te maken met het voeren van processen door het sanhedrin. Ze zijn kort samen te vatten:

- farizeeën zijn zeer mild in het straffen, de sadduceeën daarentegen zeer streng.
- een halszaak mag nooit op dezelfde dag worden afgehandeld.
- er moet een minimum aantal leden aanwezig zijn (23 van de 71). Voor vrijspraak is de meerderheid van één stem voldoende. Voor een veroordeling is een meerderheid van twee stemmen nodig.
- uit de geschiedenis blijkt dat het sanhedrin van ver voor onze jaartelling tot lang erna zelden een doodvonnis heeft uitgesproken! Een sanhedrin dat dit wel deed, al was het maar éénmaal in de 70 jaar, werd door de rabbijnen een moorddadig sanhedrin genoemd.

Al deze gegevens komen uit de rabbijns farizeese hoek (!) en vonden niet altijd de instemming van de sadduceeën.

3) de inlichtingen uit de evangeliën

- a. de opdrachtgevers voor de arrestatie zijn de opperpriesters (sadduceeën). Welke rol de oudsten en de schriftgeleerden in deze hebben gespeeld is niet duidelijk.
- b. de mannen die Jezus arresteren, zijn geen Romeinse soldaten. De hogepriester kon niet over hen beschikken. Het zijn leden van de tempelpolitie onder leiding van de tempeloverste (= familie van de hogepriester)
- c. de beschuldigingen aan het adres van Jezus door het sanhedrin hebben hoofdzakelijk te maken met het “messias-koning” zijn en vormen dus een politieke aangelegenheid.
- d. de rechtszaak moet door sadduceeën zijn gevoerd, omdat farizeeën ‘s nachts niet mochten procederen in het geval van halszaken.
- e. voor halszaken moest men gebruik maken van de zaal van de gehouwen steen in de tempel. Toch speelt alles zich af in het huis van de hogepriester.
- f. de zogenaamde vergripen van Jezus liggen op het terrein van de sadduceeën.
 - 1) de tempel (tegen macht en invloed van de sadduceeën)
 - 2) de messias (vrees van de sadduceeën voor onafhankelijkheidsstrijders)
- g. Judas brengt het geld terug aan de opperpriesters (sadduceeën).
- h. farizeeën zouden nooit de hulp van de Romeinen inroepen en nog minder een Joods onderdaan aan de Romeinen uitleveren.
- i. de wachters bij het paleis van Pilatus richtten zich tot de opperpriesters en de oudsten. (= sadduceeën)
- j. wie Jezus bij Pilatus beschuldigden zijn de opperpriesters (soms bijgestaan door de oudsten (= ook sadduceeën).
- k. op Matteüs na zijn de evangelisten het er over eens dat Pilatus pogingen doet om Jezus vrij te laten.
- l. de bespottingen aan het adres van Jezus worden geuit door de Romeinse soldaten, de soldaten van Herodes, de opperpriesters en waarschijnlijk ook door sommige voorbijgangers.

Conclusie:

Alle gegevens pleiten ervoor dat het proces van Jezus niet is geleid door een officiële zitting van het sanhedrin.

1. het tijdstip (‘s nachts), de plaats (huis van de hogepriester), de personages (de opperpriesters hebben het leeuwenaandeel) wijzen alle in die richting.
2. verder is Jezus niet op één van de twee begraafplaatsen begraven, die werden gebruikt na een veroordeling door het sanhedrin.
3. dat twee Jeruzalemse raadsleden (Jozef van Arimathea, lid van de gemeenteraad van de stad), en Nikodemus (één van de stadsbestuurders en tevens één van de drie rijkste patriciërs van de stad), de laatste eer aan Jezus hebben bewezen, toont aan hoe onjuist het is te menen dat de hoogste funktionarissen van het Joodse volk Jezus aan de Romeinen hebben uitgeleverd.
4. de Romeinen waren de beschermheren van de heilige plaatsen in het Imperium, dus ook van de tempel in Jeruzalem. Daarom komt de aanklacht betreffende de tempel in het proces voor. Zij waren ook geducht voor alle messiaanse bewegingen en opstanden daarom wordt het “messias-koning” zijn in de aanklacht.
5. de bespottingen na de zitting kwam van de kant van de sadduceeën: “Profeteer wie u geslagen heeft” (Lukas

22:63-65). Zij geloofden niet in profetische geesten.

6. de executie van Barabbas en de twee anderen op het joodse Paasfeest zou de straffe hand van Rome laten zien, dit kon tot onlusten leiden. De gehate opperpriesters hadden dus ook van deze kant te vrezen dat het tijdens de feestdagen tot een oproer zou komen (Matteüs 26:5). Dit kon worden voorkomen wanneer Barabbas in leven bleef.
7. is er wel een officiële zitting van de Hoge Raad geweest?
 - a. Johannes zwijgt erover
 - b. Lucas vermeldt de uitspraak van de hogepriester met geen woord.Het is dus duidelijk dat het om de tempelcommissie ging: de oudsten waren de oudsten in de tempel; de schriftgeleerden waren de tempelsecretarissen.
8. de apostelen Petrus en Johannes, die de sadduceese hogepriester worden vervolgd, werden door Rabbi Gamaliël verdedigd en door dat pleidooi vrijgelaten (Handelingen 5:17-42).

Gamaliël was een farizeeër en wordt verondersteld de leider van de fraktie van de farizeeën te zijn.
9. Paulus redt zich het leven door zich in het sanhedrin te beroepen op de farizeeën.
10. de farizeeën bewerkstelligden de afzetting van de hogepriester Ananias, die in het jaar 62 van onze jaartelling Jakobus (de broeder des Heren) en andere christenen door het sanhedrin liet veroordelen en stenigen. De hogepriester had waarschijnlijk het minimum aan Raadsleden opgeroepen. Deze recruteerde hij uit de sadduceeën.

Belangrijke gevolgtrekking:

Noch het volk, noch alle leiders van het Joodse volk waren verantwoordelijk voor de dood van Jezus. Het gaat om een kleine groep van hoogwaardigheidsbekleders (sadduceeën) rond de persoon van de hogepriester met hun handlangers, die de schijn gaven van een formeel proces. Zij waren bevreesd voor hun macht, geld en invloed!

B. Pilatus en de Joodse weerstand tegen Rome

Pontius Pilatus was Romeins landvoogd over Judea en Samaria van 26 - 36 na onze tijdrekening. De procurator vertegenwoordigde het gezag van de keizer in Rome. Verder was hij de militair bevelhebber van de in Israël gestationeerde troepen. Ook had hij tot taak de belastingen voor de keizer te innen en diende hij zorg te dragen voor de rechtspraak (uitspreken van doodvonnissen en dergelijke). Pilatus had een slechte reputatie bij de bevolking omdat hij een aantal zeer onpopulaire maatregelen had genomen:

1. hij liet terstond na zijn ambtsaanvaarding het nieuwe garnizoen van Jeruzalem met de veldtekenen de stad binnentrekken, iets wat vele gelovige en vrome joden kwetste.
2. hij liet een waterleiding naar Jeruzalem aanleggen, waarbij hij de onderneming met gelden uit de tempelkist liet betalen. Een storm van verontwaardiging was het resultaat.
3. hij liet een aantal Galileeërs, die in de tempel kwamen offeren, neerslaan.

Uit deze gegevens en nog een aantal andere, kan worden vastgesteld dat hij een hard, wreed en eigenzinnig man was. Toch was hij niet onbuigzaam, want hij wist als het nodig was bakzeil te halen. Wat zijn houding ten aanzien van Barabbas betreft, weten wij niet precies of Barabbas

een gewoon rover (of misdadiger) was, of - wat misschien waarschijnlijker is - een verzetsstrijder tegen Rome. Wanneer hij zelf de keuze had kunnen maken, had Pilatus Barabbas veroordeeld en Jezus vrijgelaten. Toch deed hij dit niet, hoewel voor hem Jezus onschuldig leek en hij niets van deze zogenaamde messias te duchten had, maar zwichtte voor de druk van de opperpriesters en hun handlangers, die kost wat kost Jezus weg willen hebben. Daarbij komt dat het met Pascha steeds zeer druk in de stad was en omdat er voor de procurator alles aan was gelegen de rust zoveel mogelijk te bewaren. Een opstand van de Joden tijdens het feest kon zeer ernstige gevolgen hebben voor Pilatus zelf, die van alle ongeregeldeheid verslag in Rome moest uitbrengen. De groepering van de vrijheidsstrijders (Zeloten = ijveraars genaamd) kreeg steeds meer steun onder het volk. Jezus had zelf ook een vrijheidsstrijder onder zijn leerlingen: Simon de zeloot. Een rechtersleugel en gevaarlijker stroming onder

hen vormden de sicariërs (=messentrekken) waaronder eventueel Judas Iscariot (zie de gelijkenis met sicarius) te tellen valt. Als uiteindelijk de financiële druk der Romeinen te erg wordt in het jaar 66 van onze jaartelling waren het de Zeloten, die in het hele land de opstand aanwakkerden, zodat de oorlog met Rome onvermijdelijk werd. In totaal duurde het zeven jaar. In het jaar 70 van onze jaartelling werd de tempel vernietigd en Jeruzalem ingenomen. Drie jaar later viel de laatste vesting van de Zeloten: Massada! Het is goed iets van deze politieke verwickelingen te weten om het proces van Jezus te begrijpen en Pilatus' rol daarin goed in te schatten. Pilatus moest er steeds weer op bedacht zijn om geen verkeerde maatregelen te nemen, die wel eens uit de hand zouden kunnen lopen. De evangelisten weten dit maar al te goed en maken dan ook zeven keer melding (!) van de beschuldiging 'Koning der joden' Johannes doet dat zelfs twaalf keer.

II. VOORBEREIDING

A.DOEL

Weten dat als je oordeelt, je het dan ook goed moet doen.

B.WERKBOEKJE

1. antwoorden

zo gij zijt de Christus? koning, Joden

ma schuldig, schuldig

di ja; nee; nee.

wo helemaal niets

do deze man is niet schuldig

vr 1. Jezus heeft geen schuld;
2. hij heeft niets verkeers gedaan;
3. Jezus verdient geen straf

2. leertekst

Lucas 23:4 - “deze man is niet schuldig”.

C.MATERIAAL

1. terugblik

twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (11.6.3, 11.6.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (11.5.1)

2. inleiding

foto's van een gevangenis (bijv. uit een tijdschrift)

3. bijbelverhaal

viltmateriaal uitgave 1980!
achtergronden: kamer, S11, S13, T1, T2, T3, T4, figuren: 35, 39, 49, 50, 57, 70a, 72, 89, 220, 237, 298

4. bespreking

werkboekje les 6, ingekleurde leertekstcirkel (11.6.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (11.6.2)

5. toepassing

illustratie 11.6.5

6. liedboekjes

Alles Wordt Nieuw IV, nr. 27
Elly en Rikkert I, nr. 34
Elly en Rikkert IV, nr. 21
Sabbatliedjes I, nr. 29

D.VERTELLING

1. het verhaal over de veroordeling en het sterven van Jezus is geen goed verhaal voor kleuters en kinderen. Het hoort echter bij het leven van Jezus en daarom kunnen we niet om dit verhaal heen. Er is dus gekozen voor een zo kort mogelijke beschrijving van dit trieste gebeuren.
2. bijzonderheden over de kruisiging zelf en het gebeuren rondom het kruis zijn weggelaten. We laten de kleuters/kinderen zien: Jezus, die niets verkeers maar alleen goede dingen deed, wordt veroordeeld.
3. bij het gedeelte van de kruisiging wordt geen viltmateriaal vertoond. Voor de kleuters/kinderen is het vertellen al beeldend genoeg. Door uw vertelling moet de kleuter/het kind het lijden meevoelen en niet door het zien van de plaatjes, die alleen het lichamelijke lijden benadrukken.

E.ADVIEZEN

1. zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
2. stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
3. bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A.OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

*groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt*

*materiaal:
zie voorwoord*

*materiaal:
kaart zieke(n)*

*groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk*

2. liedje

“kom en zie (I)”

*liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 34*

3. gebed

Lieve Vader in de hemel, wat is het fijn om hier met z'n allen in de kindersabbatschool te zijn. We komen er om te zingen, te bidden en te luisteren. Wij willen heel graag veel over u en over Jezus leren. Help ons daarbij. Amen!

*groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop*

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - trein*

b. collecte en liedje

“een trein rijdt puffend naar het zendingsland”

*liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 29*

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: Petrus verloochent Jezus

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- wat doen de mensen op dit plaatje (11.6.3)?
- wat vraagt de vrouw aan Petrus?
- wat antwoordt Petrus?
- vertelt hij wel de waarheid?

- waarom huult Petrus op dit plaatje (11.6.4)?
- wat had Jezus ook al weer gezegd?
- heeft hij spijt dat hij Jezus heeft verloochend?

kijk naar de leertekstcirkel (11.5.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje "Petrus"

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
11.6.3, 11.6.4 en 11.5.1 (van vorige les)*

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw IV, nr. 27*

2. inleiding: gevangen

a. vertelling

"We zijn er nu bijna. Nog een paar stoplichten en dan komen we in de stad", vertelt papa. In deze stad zijn Freddy en Betty nog nooit geweest. Aan de rechterkant zien ze opeens een heel groot en donker gebouw. Er zijn overal grote muren omheen. Muren met prikkeldraad er bovenop.

"Wat een raar gebouw is dat" zegt Freddy. "Dat is een gevangenis" zegt mama. Daar worden mensen gevangen gehouden totdat ze genoeg zijn gestraft. "Wie geeft hun dan straf?" vraagt Betty. "Dat doet een rechter. De rechter zegt welke straf het zal worden en hoelang die moet duren. Soms hoeven de mensen maar een paar dagen in de gevangenis te zitten, maar soms wel vele jaren." Freddy en Betty kijken nog eens om naar het gebouw van de gevangenis. Het lijkt hen heel erg om gevangen te zitten.

b. liedje: "Paasliedje"

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
foto's van een gevangenis (bijv. uit een tijdschrift)
kringgesprek:
- wanneer moet iemand naar de gevangenis?
- is het daar fijn? waarom wel/niet?
- stel je voor: iemand zit in de gevangenis en hij/zij heeft niets gedaan.
- hoe zou dat zijn?
Het bijbel verhaal gaat over Jezus die gevangen wordt. En hij heeft niets verkeerd of stouts gedaan.*

*liedjesboek
Elly en Rikkert IV, nr. 21*

3. bijbelverhaal: de veroordeling van Jezus

a. voor Pilatus

De hogepriester en de andere belangrijke priesters hebben Jezus gevangen genomen. Zij mogen hem geen kwaad doen. De Romeinen zijn de baas in het land. Daarom brengen ze samen met hun politiemannen Jezus naar Pilatus. Hij is de rechter in Israël. Pilatus wil eerst weten wat Jezus heeft gedaan. Hij vraagt aan Jezus of hij de koning van de Joden is. Maar Jezus zegt: “U zegt dat het zo is”. Pilatus probeert nog meer met hem te praten, maar Jezus zwijgt. Hij geeft geen antwoord. Pilatus weet niet goed, wat hij met Jezus moet doen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt
materiaal:*

*B.I.V. 122a
(kamer, T1, T2, T3, T4, 35, 39, 49,
50, 57, 70a, 72, 89, 237, 298)*

b. Barabbas

In de gevangenis zit een man. Hij heet Barabbas. Hij heeft heel wat lelijke dingen gedaan. Pilatus laat Barabbas halen. Op elk feest mogen de Joden kiezen wie ze uit de gevangenis willen hebben. Pilatus vraagt aan de groep mensen die bij het paleis van Pilatus staan: “Zal ik de koning van de Joden vrij laten?” Maar de belangrijke priesters willen dat niet. Zij zeggen tegen hun dienaren en de mensen: “Vraag maar om Barabbas vrij te laten”. De mensen die bij het paleis staan roepen naar Pilatus: “Laat Barabbas vrij!” Wat moet Pilatus nu met Jezus doen?

materiaal:

*B.I.V. 122a
(kamer, T1, T2, T3, T4, 35, 39, 49,
50, 57, 70a, 72, 89, 237, 298)*

c. het oordeel

Pilatus heeft geen zin in moeilijkheden met de belangrijke priesters en die groep mensen die bij het paleis staat te schreeuwen. Als Pilatus aan de belangrijke priesters hun zin geeft, dan is hij er van af. Dus laat hij Barabbas vrij. En Jezus? Jezus wordt naar een gebouw gebracht. De Romeinse soldaten lachen hem uit. Ze zetten hem een namaakkroon op zijn hoofd. Ze doen hem een kleed om en zeggen: “Hallo, koning van de Joden!” Dan moet Jezus mee en hij moet een grote balk op zijn schouders dragen. De soldaten nemen hem mee.

materiaal:

*B.I.V. 122a
(kamer, T1, T2, T3, T4, 35, 39, 49,
50, 57, 70a, 72, 89, 237, 298)*

d. Jezus is gestorven

Op een heuvel buiten de stad wordt Jezus aan een kruis gehangen. Op een heuvel staat het kruis. Naast Jezus staan nog twee kruizen. Daar hangen ook mannen aan. Boven aan het kruis hangt een bordje. Daar staat op wat Jezus voor verkeerde dingen heeft gedaan. Er staat: Koning van de Joden. Toch heeft Jezus niemand dood gemaakt, Jezus heeft niets gestolen, Jezus heeft niets verkeerd gedaan. Toch hangt hij daar nu. Vlak voor het avond wordt, sterft Jezus aan het kruis. De Romeinse hoofdman ziet dat Jezus sterft. Hij zegt: “Hij was echt een goede man, hij heeft niets verkeerd gedaan”

materiaal:

geen

e. de begrafenis

Jezus heeft veel vrienden. Een belangrijke man van de stad Jeruzalem, die Jozef heet, gaat naar Pilatus toe. Hij vraagt of hij Jezus in zijn graf mag begraven. Dat mag. Voorzichtig nemen Jozef en andere mannen Jezus van het kruis. Ze brengen hem naar het graf. Jozef heeft dit graf voor zichzelf gekocht, maar nu mag Jezus erin liggen. Dan rollen Jozef en zijn helpers de steen voor de ingang van het graf. Daar ligt Jezus nu. Het is sabbat geworden en Jezus rust in het graf.

materiaal:

*B.I.V. 123b zonder 3, 48, 5C.
(S11, S13, 49, 50, 220. Zet de
steen voor het graf met aan elke
kant een soldaat)*

4. bespreking

a. werkboekje

We nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

aan Kleuters:

- wie zijn de twee mannen op dit plaatje (zo)?

aan Kinderen:

- welke vraag stelt de hogepriester aan Jezus?
- wat doet de hogepriester als hij kwaad wordt?
- noem een andere naam voor Christus?

aan Kleuters:

- voor welke man staat Jezus op dit plaatje (ma)?
- wie was Pilatus?

aan Kinderen:

- wat vraagt Pilatus aan Jezus?
- wat antwoordt Jezus als Pilatus vraagt of de dingen waar zijn die worden gezegd?
- waarover moet Pilatus nu goed nadenken?

aan Kleuters:

- wat zie je op dit plaatje (di)?
- denkt Pilatus dat Jezus schuldig is?
- bij welk feest laat Pilatus altijd iemand vrij?

aan Kinderen:

- zit Barabbas in de gevangenis?
- wil Pilatus Jezus gevangen laten zetten?
- willen de opperpriesters Jezus vrij laten?

aan Kleuters:

- wat doen de Romeinse soldaten met Jezus op dit plaatje (wo)?

aan Kinderen:

- wat doet Jezus als ze al die vervelende dingen met hem doen?

aan Kleuters:

- welke goede dingen die Jezus deed, zie je op dit plaatje (do)?

aan Kinderen:

- vindt Pilatus dat Jezus schuldig of niet schuldig is?
- krijgt de onschuldige Jezus toch straf?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (11.6.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in Lucas 23:4.
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
- wie heeft z'n werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij geworden is?
- welke zinnen heb je op je werkblad gevonden?

c. liedje

“Paasliedje”

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 11.6.1, voorgeknipste
11.6.2, voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 11.6.1
ophangen, 11.6.2 uitdelen en op
plakken*

*liedjesboek:
Elly en Rikkert IV, nr. 21*

5. toepassing: van Getsemane naar Golgota

a. activiteit

Laat het verhaal over Jezus die van Getsemane naar Golgota gaat door de kleuters en kinderen opnieuw vertellen aan de hand van het door de kleuters (en eventueel kinderen) gemaakt werkje. Zorg ervoor dat u voor elk van de kinderen die het werkje niet hebben gemaakt, een niet gekleurd maar wel gekartonneerd exemplaar heeft, waarbij de weg is ingeknipt.

Elk zwart rondje stelt een halte voor:

1. de tuin van Getsemane (de arrestatie)
2. het huis van de hogepriester (het verhoor)
3. het paleis van Pilatus (het proces)
4. bij de Romeinse soldaten (= de bespottung)
5. onderweg naar Golgota (Simon van Cyrene)
6. op Golgota (kruisiging)

Halte 5 dient u zelf te vertellen omdat dit niet in het werkboekje en het bijbelverhaal voorkomt.

groeps- en werkvorm

leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen voeren uit

materiaal:

illustratie 11.6.5 op karton en uitgeknipt (reserve materiaal)

C.SLUITING

1. liedje

“Paasliedje”

liedjesboek:

Elly en Rikkert IV, nr. 21

2. gebed

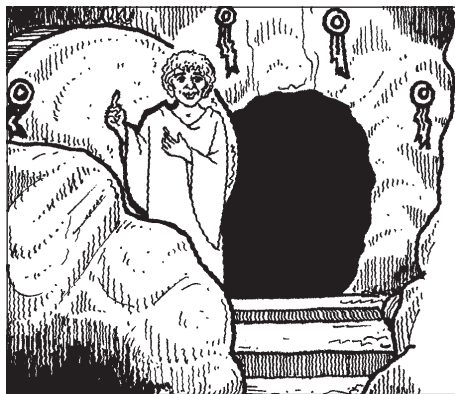
Lieve Vader in de hemel, wat is het jammer dat de hogepriester en de belangrijke priesters zo lelijk tegen Jezus deden en dat zij hem naar Pilatus hebben gebracht. Wat erg dat Pilatus Jezus heeft dood laten maken. Maar gelukkig hebt u Jezus weer levend gemaakt. U bent sterker dan de belangrijke priesters en dan Pilatus. U bent het sterkst van allemaal en daar zijn wij blij om. Dank u dat Jezus het allemaal voor u en voor ons heeft gedaan! Help ons om te leven voor u! Amen.

groeps- en werkvorm

staan in een kring, leid(st)er bidt hardop.

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

7. Jezus ligt niet meer in het graf

LUCAS 23:50-24:35; MATTEÛS 27:57-28:8; MARCUS 15:42-16:8

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onderrichten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbereiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

Hier wordt de tekst van Lucas 23:50-24:35 als uitgangspunt genomen. In 23:50 wordt Jozef van Arimathea geïntroduceerd als een lid van het sanhedrin, die goed en rechtvaardig was

en die niet had ingestemd met het besluit van de groep bestuurslieden van de tempel, die Jezus aan de Romeinen hadden overgeleverd. Of hij had tegen gestemd, of hij was niet opgeroepen om aan de gesprekken deel te nemen, is niet bekend. De woorden ‘goed’ en ‘rechtvaardig’ blijken uit zijn verdere gedrag: hij richt zich tot Pilatus en krijgt het voor elkaar het lichaam van Jezus in zijn eigen grafkelder te mogen begraven. Het is verwonderlijk dat Jezus zo snel is gestorven, omdat de meeste gekruisigden drie tot vier dagen hangen te lijden voor de dood intreedt. Naar alle waarschijnlijkheid is de psychische druk te groot geweest, want lichamelijk had hij het veel langer moeten kunnen uithouden.

De rol van de vrouwen is duidelijk: zij konden het dode lichaam niet voldoende verzorgen omdat de sabbat spoedig aanbrak. Zij wachtten daarom tot zondagochtend om met de specerijen het dode lichaam te behandelen. Zij waren uiteraard ondersteboven, toen zij het lege graf aantroffen, maar werden door boodschappers van God (= mannen, in vers 23 engelen genoemd) op de hoogte gesteld, dat Jezus tot leven was opgewekt. Het sleutelwoord van belang in dit tekstgedeelte is ‘herinneren’.

24: 6: “**Herinnert** u, hoe hij toen hij nog in Galilea was tot u gesproken heeft...” en

24: 8: “En zij **herinnerden** zich zijn woorden”.

Teruggekeerd bij de verslagen en bedroefde leerlingen vertelden zij wat er was gebeurd, maar zij ‘geloofden haar niet’ (24:11). Lucas richt de aandacht van de lezer nu op twee andere (mannelijke) leerlingen, die onderweg zijn naar huis, naar Emmaüs op 11 km. van Jeruzalem. In dit bericht is het sleutelwoord ‘herkennen’:

24:16: “zodat zij hem niet **herkennen**...”, 24:31: “zij **her-**

kenden hem”, en

24:35: “en hoe hij door hen **herkend** was bij het breken van het brood”.

De Emmaüsgangers waren in de war. In de eerste plaats begrepen zij niet dat dit aan Jezus was overkomen. Ten tweede wisten zij niet wat zij met de berichten over zijn verschijning aan moesten. Hun woorden spreken boekdelen. Let vooral op de manier waarop zij over Jezus spreken (24:19-21). Zij noemden hem een profeet, machtig in werk en woord voor God en het ganse volk en hoopten dat hij het was die Israël zou verlossen. Zij hadden verwacht dat hij de messias niet zou lijden maar als zoon van David naar de macht zou grijpen en koning over Israël zou worden. Zodoende zou hij het volk verlossen van de Romeinen. De meeste Joden leefden met die gedachte. Op een of andere wijze zijn de tekstgedeelten over de lijdende dienstknecht uit Jesaja 53 niet goed overgekomen en verwachtten zij daarom ook niet een lijdende messias. Zij konden daarom in Jezus niet de messias herkennen. Zij hielden er andere verwachtingen op na! Op dat punt greep Jezus in. Hij gaf hen een bijbelstudie en toonde aan vanuit de boeken van Mozes en de profeten wat op hem betrekking had. Hun struikelblok was dus gebrek aan kennis en inzicht. Daarom noemde hij hen ook onverstandigen en tragen van hart. Dit laatste omdat geloofsvertrouwen niet alleen een kwestie van het verstand is, maar ook van het gevoel.

Tijdens de maaltijd **herkennen** zij Jezus en merkten op, nadat Jezus weg was, dat zij onderweg tijdens zijn bijbelstudie door hem waren bevangen. Net zoals de vrouwen keerden zij terug om het aan de overige leerlingen te vertellen. Beiden getuigden van wat zij hadden meegemaakt. De teleurstelling van zowel de vrouwen als de mannen kwam voort uit een gebrek aan kennis. Nu zij die kennis weer hadden, waren zij niet alleen blij en vol hoop, maar waren zij ook weer in staat om te getuigen! Voor verdere gegevens over Golgota, de executie en het graf raadplege men naslagwerken.

II. VOORBEREIDING

A.DOEL

Weten dat Jezus uit het graf is opgestaan.

B.WERKBOEKJE

1. antwoorden
zo specerijen
ma twee; witte
di Jezus leeft, hij is opgestaan
wo wel, kijken, graf
do lichaam; Here Jezus
vr 1. Maria ziet een man in blinkend witte kleren.
2. de man vertelt dat Jezus leeft;
3. Maria en de vrouwen komen bij het graf;
2. leertekst
Lucas 24:3 - “zij vinden het lichaam van de Here Jezus niet”.

C.MATERIAAL

1. terugblik
twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (11.7.3, 11.7.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (11.6.1)
2. inleiding
ilustratie 11.7.5, 11.7.6, schaar, kleurop-loden, viltstiften, nietmachine.
3. bijbelverhaal
viltmateriaal uitgave 1980!
achtergronden: S11, S13,
figuren: 3, 9, 28, 56, 106, 220
zandbakfiguren: Maria, Jezus, bomen, enkele stenen, heuveltjes van zand.
4. bespreking
werkboekje les 7, ingekleurde leertekst-cirkel (11.7.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (11.7.2)
5. toepassing
sjaal, laken
6. liedboekjes
Alles Wordt Nieuw I, nr. 27
Elly en Rikkert I, nr. 34
Elly en Rikkert IV, nr. 21
Sabbatliedjes I, nr. 29

D.VERTELLING

1. het is erg belangrijk dat u ter voorbereiding van het bijbelverhaal de rubriek I. Informatie bestudeert. Uw manier van vertellen zal er levendiger op worden en meer diepgang krijgen.
2. voor de kleuters/kinderen blijft het altijd heel spannend om de dagen te tellen, die hen scheiden van belangrijke gebeurtenissen. Een kalender is daarbij onmisbaar. Misschien kunt u eens een kalender maken of kopen, waarbij je met schuifjes de datum kunt aangeven, zodat het een eeuwigdurende kalender is.
3. zorg tijdig voor de aanvulling van uw zandbakfiguren, zodat u nooit misgrijpt. Voor heel handige knutselaars is het leuk om figuren te maken van klei of kneeddeeg. Misschien een idee voor gemeenteleden met veel vrije tijd? Denk ook aan de achtergronden. Dat maakt het geheel extra boeiend.

E.ADVIEZEN

1. zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
2. stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
3. bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. Ukuntjongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.

*groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt*

- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.

*materiaal:
zie voorwoord*

- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

*materiaal:
kaart zieke(n)*

*groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk*

2. liedje

“kom en zie (I)”

*liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 34*

3. gebed

Here onze God, wij danken u voor de sabbat en voor de kerk. Wij zijn blij met de kindersabbatschool en met ons werkboekje. Help ons om er vanochtend een fijn uur samen met u van te maken. Amen!

*groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop*

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - trein*

b. collecte en liedje

“een trein rijdt puffend naar het zendingsland”

*liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 29*

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: de veroordeling van Jezus

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- bij welke man staat Jezus op dit plaatje (11.7.3)?
- tijdens welk feest laat Pilatus steeds een gevangene vrij?
- vindt Pilatus Jezus ook schuldig?
- willen de opperpriesters Pilatus of Barabbas vrijlaten?
- wat doen de mannen met Jezus op dit plaatje (11.7.4)?
- wat doet Jezus als deze mannen hem zo slaan, spuwen en bespotten?

kijk naar de leertekstcirkel (11.6.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“Paasliedje”

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

11.7.3, 11.7.4 en 11.6.1 (van vorige les)

liedjesboek:

Elly en Rikkert IV, nr. 21

2. inleiding: eerst ziek en dan genezen

a. vertelling

Het is maandagochtend op school. Alle kinderen zitten in de kring. De juf heeft net het bijbelverhaal verteld en nu mogen de kinderen hun verhaal over het weekend vertellen. Angela zit naast Betty en ze zit te popelen om haar verhaal te vertellen. Eindelijk krijgt ze de beurt. Ze vertelt over haar mama die nu in het ziekenhuis ligt. “Vrijdagavond is ze heel ziek geworden” zegt Angela. “Ze moest gelijk naar het ziekenhuis, haar buik deed heel erg pijn. De dokters kwamen meteen kijken en hebben haar weer beter gemaakt”. Gistermiddag mocht ik met papa mee. Mama kon gelukkig weer lachen. Over een week mag ze wel weer naar huis”. “Nu”, zegt de juf, “dat was een spannend weekend. Was je erg geschrokken, Angela?” “Ja, eerst moest ik heel erg huilen, maar nu ben ik blij dat mama weer gauw thuiskomt”. “Dat is heel fijn voor je en weet je, straks mag je een mooie kleurplaat uit zoeken voor je mama.” “Ja, fijn juf!” Nu wordt Angela heel vrolijk.

b. liedje

“de heer is waarlijk opgestaan”

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

illustratie 11.7.5, 11.7.6, schaar, kleurpotloden, viltstiften, nietmachine.

activiteit:

weet je hoe je iemand blij kunt maken. Kleur het fruit en de fruitmand. Knip alles uit. Niet de mand aan elkaar en stop het fruit er in. Geef dit aan een zieke.

kringgesprekje:

- waarom was Angela eerst verdrietig?

- waarom is ze nu weer blij?

Het bijbelverhaal gaat over de leerlingen van Jezus die eerst heel verdrietig waren en daarna weer blij.

liedjesboek

Alles Wordt Nieuw I, nr. 27

3. bijbelverhaal: het lege graf

a. het graf is open

Jezus ligt in het graf. Het is het graf van Jozef uit Arimatea. De sabbat is voorbij. Het is zondag. De eerste dag van de nieuwe week begint. 's Morgens vroeg gaat Maria naar het graf van Jezus. Jezus is nu al twee dagen dood. Vandaag wordt het de derde dag. Maria wil kijken of ze nog iets kan doen. Maar, wat is dat? De steen, die voor het graf lag, is weggerold. Het graf is open! Maria rent terug naar de stad. Ze gaat het aan de leerlingen vertellen.

groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt
materiaal:

B.I.V. 123b zonder 3, 48, 49, 50, 5c, met 106
(S11, S13, 106, 220)
zandbakfiguren: Maria, bomen, enkele stenen, heuveltjes van zand.

b. bij het graf

De leerlingen luisteren naar Maria. "De meester is uit het graf". Maar waar ze hem hebben neergelegd dat weet ik niet". De leerlingen gaan ook naar het graf. Zij willen het zelf zien. Ze komen bij het graf. Petrus gaat naar binnen, De doeken, die Jozef om Jezus had laten doen, liggen keurig opgevouwen op de plaats waar Jezus heeft gelegen. Maar Jezus zelf is er niet. De andere leerling gaat ook naar binnen. Hij ziet het ook. Jezus is weg. Waar zou hij nu zijn?

materiaal:
B.I.V. 123b zonder 3, 48, 49, 50, 5c, met 28, 56, 106
(S11, S13, 28, 56, 106, 220)
zandbakfiguren: Maria, twee mannen, bomen, enkele stenen, heuveltjes van zand.

c. Maria huilt

Maria is ook meegegaan. Ze staat buiten, dicht bij het graf. De twee leerlingen zijn al weer weg. Maar Maria is bij het graf blijven staan. Waar is haar meester nu? Wie heeft hem weggehaald? Maria kijkt nog even in het graf. Daar zijn opeens twee mannen in witte kleren. Ze zitten op de plaats waar Jezus heeft gelegen. "Waarom huil je?" vragen ze aan Maria. "Och, meneer, ze hebben Jezus weggehaald en ik weet niet waar ze hem hebben neergelegd!"

materiaal:
B.I.V. 123b zonder 3, 48, 49, 50, 5c met 9, 106
(S11, S13, 9, 106, 220)
zandbakfiguren: Maria, twee engelen, bomen, enkele stenen, heuveltjes van zand.

d. de tuinman

Maria draait zich om. Daar staat buiten het graf een man. Maria denkt dat het de tuinman is. De man vraagt haar, wie ze zoekt. Maria zegt tegen hem: "Och meneer, als u Jezus ergens anders naar toe hebt gebracht, vertel het mij dan waar naar toe". Dan zegt de man: "Maria!" Maria hoort die stem. Die stem, die kent ze toch heel goed. Dat is de stem van ... Jezus! "Meester!" roept ze blij uit.

materiaal:
B.I.V. 123b zonder 48, 49, 50, 5c, met 106
(S11, S13, 3, 106, 220)
zandbakfiguren: Maria, Jezus, bomen, enkele stenen, heuveltjes van zand.

e. het blijde nieuws

Ja, het is Jezus zelf. Hij ligt niet meer in het graf. Hij is opgestaan! Maria is zo blij. Ze zou Jezus wel vast willen houden! Maar dat kan niet. Jezus praat nog even met Maria. Dan gaat Maria terug naar de stad. Vanochtend was ze zo verdrietig, maar nu is ze zo blij! De leerlingen en alle andere mensen moeten het blijde nieuws ook horen. Jezus is niet dood, want hij leeft.

materiaal:
B.I.V. 123b zonder 48, 49, 50, 5c, met 106
(S11, S13, 3, 106, 220)
zandbakfiguren: Maria, Jezus, bomen, enkele stenen, heuveltjes van zand.

4. bespreking

a. werkboekje

We nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- wat zie je op dit plaatje (zo)?
- wat kun je in een kruik doen?

aan Kinderen:

- waarom is Maria vandaag zo verdrietig?
- hoeveel vrouwen gaan er naar het graf?
- op welke dag gaan ze?
- wat neemt Maria mee?

aan Kleuters:

- wat zie je op dit plaatje (ma)?
- wie staat er voor het graf?

aan Kinderen:

- wat zien de drie vrouwen bij het graf?
- waar begrijpt Maria niets van?
- wat ziet ze plotseling?

aan Kleuters:

- wie zie je op dit plaatje (di)?
- wat vraagt deze man aan Maria?

aan Kinderen:

- wat antwoordt de man aan Maria?
- aan wie gaat Maria het goede nieuws vertellen?
- wat is precies het goede nieuws?

aan Kleuters:

- bij wie klopt Maria op de deur (wo)?
- wie zijn er allemaal in het huis?
- wat wil Maria aan hen vertellen?

aan Kinderen:

- geloven de leerlingen Maria?
- wie gelooft Maria wel?
- wat doet Petrus nu?

aan Kleuters:

- wat zie je allemaal op dit plaatje (do)?

aan Kinderen:

- vertel het verhaal van deze week in eigen woorden met behulp van de tekeningen?
- hoe luidt de leertekst?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (11.7.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in Lucas 24:3.
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
- wie heeft z'n werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij is geworden?
- welke zinnen heb je op je werkblad gevonden?

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond de tafel
materiaal:
werkboek, 11.7.1, voorgeknijpte
11.7.2, voor allen, Bijbel, lijn
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 11.7.1
ophangen, 11.7.2 uitdelen en op plakken*

c. liedje

“de heer is waarlijk opgestaan”

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw I, nr. 27*

5. toepassing: Jezus ligt niet meer in het graf

a. activiteit

Dramatiseren, naspelen of uitbeelden van enkele figuren uit vertelling. Probeer tijdens de vertelling zo levendig en zo uitgebreid mogelijk te vertellen. Maak gebruik van attributen bijvoorbeeld sjaal als hoofddoek en een laken als mantel. Kinderen durven dan sneller een ander uit te beelden. Speel één à twee figuren uit het verhaal die veel in actie zijn of moeten komen.

De kleuters spelen de figuren een paar keer, maar dan steeds met andere kleuters.

Sommige kinderen mogen vertellen wat ze goed vonden. Daarna spelen andere kinderen dezelfde perso(o)n(en).

Vraag waar ze de personen aan herkennen.

groeps- en werkvorm

leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen

voeren uit

materiaal:

sjaal, laken

C.SLUITING

1. liedje

“de heer is waarlijk opgestaan”

liedjesboek:

Alles Wordt Nieuw I, nr. 27

2. gebed

Here onze God, wij loven u omdat u uw zoon Jezus uit het graf hebt doen opstaan. U bent sterker dan de dood. Help ons om niet te vergeten dat we nergens bang voor hoeven te zijn want u helpt ons. Amen!

groeps- en werkvorm

staan in een kring, leid(st)er bidt

hardop.

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

8. Jezus leeft echt

LUCAS 23:50-24:35; MATTEÛS 27:57-28:8; MARCUS 15:42-16:8

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onderrichten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbereiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

Hier wordt de tekst van Lucas 23:50-24:35 als uitgangspunt genomen. In 23:50 wordt Jozef van Arimathea geïntroduceerd als een lid van het sanhedrin, die goed en rechtvaardig was en die niet had ingestemd met het besluit van de groep bestuurslieden van de tempel, die Jezus aan de Romeinen hadden overgeleverd. Of hij had tegen gestemd, of hij was niet opgeroepen om aan de gesprekken deel te nemen, is niet bekend. De woorden ‘goed’ en ‘rechtvaardig’ blijken uit zijn verdere gedrag: hij richt zich tot Pilatus en krijgt het voor elkaar het lichaam van Jezus in zijn eigen grafkelder te mogen begraven. Het is verwonderlijk dat Jezus zo snel is gestorven, omdat de meeste gekruisigden drie tot vier dagen hangen te lijden voor de dood intreedt. Naar alle waarschijnlijkheid is de psychische druk te groot geweest, want lichamelijk had hij het veel langer moeten kunnen uithouden. De rol van de vrouwen is duidelijk: zij konden het dode lichaam niet voldoende verzorgen omdat de sabbat spoedig aanbrak. Zij wachtten daarom tot zondagochtend om met de specerijen het dode lichaam te behandelen. Zij waren uiteraard ondersteboven, toen zij het lege graf aantroffen, maar werden door boodschappers van God (= mannen, in vers 23 engelen genoemd) op de hoogte gesteld, dat Jezus tot leven was opgewekt. Het sleutelwoord van belang in dit tekstgedeelte is ‘herinneren’.

24: 6: “**Herinnert** u, hoe hij toen hij nog in Galilea was tot u gesproken heeft...” en

24: 8: “En zij **herinnerden** zich zijn woorden”.

Teruggekeerd bij de verslagen en bedroefde leerlingen vertelden zij wat er was gebeurd, maar zij ‘geloofden haar niet’ (24:11). Lucas richt de aandacht van de lezer nu op twee andere (mannelijke) leerlingen, die onderweg zijn naar huis, naar Emmaüs op 11 km. van Jeruzalem. In dit bericht is het sleutelwoord ‘herkennen’:

24:16: “zodat zij hem niet **herkenden**...”, 24:31: “zij **her-**

kenden hem”, en

24:35: “en hoe hij door hen **herkend** was bij het breken van het brood”.

De Emmaüsgangers waren in de war. In de eerste plaats begrepen zij niet dat dit aan Jezus was overkomen. Ten tweede wisten zij niet wat zij met de berichten over zijn verschijning aan moesten. Hun woorden spreken boekdelen. Let vooral op de manier waarop zij over Jezus spreken (24:19-21). Zij noemden hem een profeet, machtig in werk en woord voor God en het ganse volk en hoopten dat hij het was die Israël zou verlossen. Zij hadden verwacht dat hij de messias niet zou lijden maar als zoon van David naar de macht zou grijpen en koning over Israël zou worden. Zodoende zou hij het volk verlossen van de Romeinen. De meeste Joden leefden met die gedachte. Op een of andere wijze zijn de tekstgedeelten over de lijdende dienstknecht uit Jesaja 53 niet goed overgekomen en verwachtten zij daarom ook niet een lijdende messias. Zij konden daarom in Jezus niet de messias herkennen. Zij hielden er andere verwachtingen op na! Op dat punt greep Jezus in. Hij gaf hen een bijbelstudie en toonde aan vanuit de boeken van Mozes en de profeten wat op hem betrekking had. Hun struikelblok was dus gebrek aan kennis en inzicht. Daarom noemde hij hen ook onverstandigen en tragen van hart. Dit laatste omdat geloofsvertrouwen niet alleen een kwestie van het verstand is, maar ook van het gevoel.

Tijdens de maaltijd **herkenden** zij Jezus en merkten op, nadat Jezus weg was, dat zij onderweg tijdens zijn bijbelstudie door hem waren bevangen. Net zoals de vrouwen keerden zij terug om het aan de overige leerlingen te vertellen. Beiden getuigden van wat zij hadden meegemaakt. De teleurstelling van zowel de vrouwen als de mannen kwam voort uit een gebrek aan kennis. Nu zij die kennis weer hadden, waren zij niet alleen blij en vol hoop, maar waren zij ook weer in staat om te getuigen! Voor verdere gegevens over Golgota, de executie en het graf raadplege men naslagwerken.

II. VOORBEREIDING

A.DOEL

Weten dat Jezus echt leeft, omdat hij na zijn dood en opstanding aan zijn leerlingen is verschenen.

B.WERKBOEKJE

1. antwoorden

zo Emmaüs; opgewonden; open; weer leeft.

ma ja; ja; ja; nee.

di koning; soldaten

wo hij is de messias

do Here, opgewekt

vr 1. paas; Emmaüs; praten; opgewonden; gehoord; graf; leeft.
2. naast; niet, niet, bijbel, messias, goed, niet, eten, brood, herkennen.

2. leertekst

Lucas 24:34 - “de Here is waarlijk opgewekt”.

C.MATERIAAL

1. terugblik

twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (11.8.3, 11.8.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (11.7.1)

2. inleiding

illustratie 11.8.5, 11.8.6.

3. bijbelverhaal

viltmateriaal uitgave 1980!
achtergronden: kamer, S7, S14, S18, figuren: 1, 4, 21, 22, 33, 90, 176, 195, 199, 199a, 204, 226, 230, 231, 232, 241a, 250a, 251, 253

4. bespreking

werkboekje les 8, ingekleurde leertekstcirkel (11.8.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (11.8.2)

5. toepassing

geen

6. liedboekjes

Alles Wordt Nieuw I, nr. 27
Alles Wordt Nieuw III, nr. 24
Elly en Rikkert I, nr. 34
Sabbatliedjes I, nr. 29

D.VERTELLING

1. het is erg belangrijk dat u ter voorbereiding van het bijbelverhaal de rubriek I. Informatie bestudeert. Uw manier van vertellen zal er levendiger op worden en meer diepgang krijgen.
2. houd je ogen open. Het lijkt makkelijker dan het is. In het werkje van de kleuters laten we zien, dat ogenschijnlijk precies gelijke plaatjes toch verschillen tonen. Al heb je je ogen open, zie je er dan ook goed mee? Zie je de dingen, die er zijn of kijk je er overheen?
3. als u een grote groep kleuters/kinderen hebt, probeer dan bij de verwerkingen de groep in tweeën te splitsen. Er is misschien iemand genegen om die vijf tot tien minuten te assisteren.
4. wees steeds op zoek naar mensen die u willen helpen bij de voorbereiding het lesgeven en het maken van de hulpmiddelen.

E.ADVIEZEN

1. zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
2. stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
3. bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

*groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt*

*materiaal:
zie voorwoord*

*materiaal:
kaart zieke(n)*

*groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk*

2. liedje

“kom en zie (I)”

*liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 34*

3. gebed

Lieve Heer, wij vragen u God of u met uw liefde in onze kindersabbatschool wilt wonen. Help ons om goed te luisteren, te zingen en te bidden. Help ons om Jezus altijd als voorbeeld na te volgen. Amen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop*

4. zending

- a. verhaal
Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.
- b. collecte en liedje
“een trein rijdt puffend naar het zendingsland”

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - trein*

*liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 29*

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: het lege graf

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- met wie praat Maria voor het graf (11.8.3)?
- lag Jezus nog in het graf?
- wat vertelt de man over Jezus?

- bij wie klopt Maria op de deur (11.8.4)?
- wat vertelt ze aan de leerlingen?
- geloven ze haar meteen?
- wie gelooft haar wel?
- wat gaat Petrus doen?

kijk naar de leertekstcirkel (11.7.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“de heer is waarlijk opgestaan”

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

11.8.3, 11.8.4 en 11.7.1 (van vorige les)

liedjesboek:

Alles Wordt Nieuw I, nr. 27

2. inleiding: nu zie ik het

a. vertelling

Het is stil in de klas. De kinderen zijn druk bezig met hun werkje. Betty en Freddy zitten naast elkaar. Ze moeten op een plaatje de verschillen zoeken. Het lijken twee precies dezelfde tekeningen, maar op de één staat meer dan op ander. “Kijk”, zegt Freddy, “hier heeft het meisje een strik in het haar en op die tekening niet.” “Had jij die al gevonden?”

Betty vindt het een leuk werkje. Als ze een hele tijd naar de verschillen hebben gezocht, zegt juf dat ze moeten opruimen. “Hoeveel verschillen hebben jullie gevonden?” Mark heeft er vijf gevonden, Liesbet wel zeven en Freddy heeft er acht gevonden. “Knap van jullie. Vertel elkaar nu maar waar je de verschillen kunt vinden. Het moeten er acht zijn, dus Freddy heeft ze allemaal gevonden!” Als iedereen alles heeft gevonden, mogen ze van juf de plaat kleuren. “Dan hang ik ze straks in de klas op” zegt juf.

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

illustratie 11.8.5, 11.8.6

activiteit:

alle kleuters/kinderen krijgen de twee tekeningen en zoeken eerst zelf de verschillen op. Daarna mogen ze ze één voor één opnoemen.

kringgesprek:

- de kinderen zoeken op de ene plaat de verschillen. wat doe je dan? (goed kijken en zoeken, vergelijken).

- vinden ze direct de verschillen?

Na een tijdje weten ze precies waar de verschillen op de plaat zijn. Freddy wijst de verschillen aan. Hoe lang moet hij dan nog naar de verschillen zoeken?

Het bijbelverhaal gaat over mensen die iets niet weten (=niet zien). Na een tijdje ‘zien’ (=weten) ze het wel.

b. liedje

“op weg naar Emmaüs”

liedjesboek

Alles Wordt Nieuw III, nr. 24

3. bijbelverhaal: de leerlingen van Emmaüs

a. twee wandelaars

Er lopen twee mannen over de weg. Ze gaan naar Emmaüs. Dat is het dorp waar ze wonen. Ze komen van de grote stad Jeruzalem. Ze praten druk met elkaar. Waar hebben ze het toch over? Ze spreken over de verhalen die ze hebben gehoord. Jezus is niet meer in het graf. Dit hebben twee leerlingen van Jezus verteld: Jezus leeft! Dit heeft Maria verteld. Zou het waar zijn? Zou Jezus echt uit de dood zijn opgestaan?

b. nog een wandelaar

Daar komt een man aan. Hij komt naast de twee mannen wandelen. Hij ziet dat ze druk in gesprek zijn. De twee mannen kijken niet goed naar de andere man. Ze zien niet eens dat het Jezus zelf is! Jezus zegt: "Waar hebben jullie het over?" De twee mannen herkennen ook Jezus' stem niet. Zo druk zijn ze bezig met praten.

c. het grote nieuws

De twee mannen vinden het maar raar. Zou die vreemde man niet weten welke verhalen er over Jezus worden verteld? Iedereen heeft die verhalen toch al gehoord? Ze beginnen aan de man te vertellen over hun meester. Ze vertellen dat hun meester door de Romeinen aan een kruis is opgehangen en dat hij is gestorven. Ze vertellen ook dat de leerlingen en Maria het graf leeg hebben gevonden. "Maar ... zelf hebben wij hem niet gezien", zeggen ze tegen Jezus. Dan zegt Jezus: "Jullie hebben niet goed begrepen wat er in de Bijbel staat". En Jezus legt uit aan de twee mannen uit dat hun meester eerst moest sterven, maar daarna weer zou opstaan!

d. een uitnodiging

De twee mannen luisteren. Wat kan die man dat goed vertellen! Wat weet hij er veel vanaf! Nog steeds herkennen zij Jezus niet. Nog steeds denken ze teveel na en praten ze en luisteren ze. Het is bijna donker. De twee mannen zijn bijna thuis. Ze nodigen Jezus uit om bij hen binnen te komen om met hen mee te eten. Ze vragen het een paar keer en dan gaat Jezus met hen mee naar binnen.

e. de herkenning

De drie mannen zitten aan tafel. Jezus bidt en deelt het brood uit. Dan opeens herkennen de twee mannen hem. Het is Jezus! Al die tijd hebben ze naast hem gewandeld. Al die tijd hebben ze naar hem geluisterd en toch hadden ze niet gezien dat het Jezus was. Nu gaat Jezus bij hen weg. Maar de twee mannen gaan direct weer terug naar Jeruzalem. Ze willen het aan de anderen vertellen. Het is echt waar wat Maria vertelde. Zij hebben het nu zelf gezien!

groeps- en werkvorm:

in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt

materiaal:

B.I.V. 124a, zonder 1

(S7, S14, S18, 21, 90, 195, 199a, 204)

materiaal:

B.I.V. 124a

(S7, S14, S18, 1, 21, 90, 195, 199a, 204)

materiaal:

B.I.V. 124a

(S7, S14, S18, 1, 21, 90, 195, 199a, 204)

materiaal:

B.I.V. 124a

(S7, S14, S18, 1, 21, 90, 195, 199a, 204)

materiaal:

B.I.V. 124b

(kamer, 4, 22, 33, 176, 199, 226, 230, 231, 232, 241a, 250a, 251, 253)

activiteit: leidster zegt gedichtje op. Drie kleuters doen rollenspel tijdens opzeggen (na instructie)

Twee mannen praten met elkaar.

Eén man komt op hen af.

Hij heeft het nieuwe nog niet gehoord over het lege graf.

Ze lopen verder, alle drie.

Hoor wat de vreemd'ling zegt, zo goed als hij, heeft nog niet één Gods Woord ons uitgelegd!

Ze eten met elkaar het brood.

De vreemd'ling bidt en geeft.

Nu zien ze pas dat 't Jezus is en roepen uit: "Hij leeft".

4. bespreking

a. werkboekje

We nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- wie zijn die twee mannen op dit plaatje (zo)?
- wat hebben zij in Jeruzalem gedaan?

aan Kinderen:

- waar wandelen deze mannen naar toe?
- hoe praten de leerlingen?
- wat hadden zij gehoord over het graf van Jezus?
- wat hadden ze gehoord over Jezus?

aan Kleuters:

- wie zijn dat op dit plaatje (ma)?

aan Kinderen:

- wie wandelt er eerst naar Emmaüs?
- wie komt er onderweg bij de twee mannen wandelen?
- wie is die derde man?
- weten de twee leerlingen meteen dat het Jezus is?

aan Kleuters:

- wat vertellen de twee leerlingen aan Jezus op dit plaatje (di)?
- was het graf leeg toen Maria kwam kijken?
- hebben de vrouwen ook verteld dat Jezus leeft?

aan Kinderen:

- wat hadden de leerlingen gehoopt dat Jezus zou worden?
- en wie moest hij allemaal wegsturen?

aan Kleuters:

- wat wil Jezus op dit plaatje (wo)?
- over wie spreekt Jezus met hen?

aan Kinderen:

- in welk boek kun je alles vinden over Jezus?
- wat staat er in de Bijbel wat ze met de Messias zouden doen?
- herkennen de leerlingen Jezus nu als hij alles heeft uitgelegd?
- wat begrijpen de leerlingen nog niet?

aan Kleuters:

- wie zitten er aan tafel met elkaar te praten op dit plaatje (do)?
- wie bidt er en breekt er het brood?

aan Kinderen:

- waarom mag Jezus bij de twee leerlingen blijven?
- hoe herkennen ze Jezus?
- welke leertekst heb je gevonden?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (11.8.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in Lucas 24:34?
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
- wie heeft z'n werkje gemaakt?
- welke verschillen heb je gevonden?
- wie leest het eerste verhaaltje voor van je werkblad?
- wie leest het tweede verhaaltje voor?
- hoe ziet jouw tekening eruit?

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 11.8.1, voorgeknippte
11.8.2, voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 11.8.1
ophangen, 11.8.2 uitdelen en op
plakken*

c. liedje

“op weg naar Emmaüs”

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw III, nr. 24*

5. toepassing: de mannen uit Emmaüs

a. activiteit

Vertel het verhaal zo levendig mogelijk. De kleuters/kinderen mogen het verhaal navertellen door om de beurt een zin te vertellen. Ieder probeert een goede zin te bedenken die aansluit op de vorige.

Is de opdracht te moeilijk voor de kleuters, dan kun je een gedeelte van de zin opzeggen en zij maken de zin dan verder af. Laat de kleuters/kinderen elke zin zo kort en bondig mogelijk zeggen. Vat de zinnen samen als zij te lang mochten zijn.

groeps- en werkvorm

leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen

voeren uit

materiaal:

geen

C.SLUITING

1. liedje

“op weg naar Emmaüs”

liedjesboek:

Alles Wordt Nieuw III, nr. 24

2. gebed

Dank u God, dat u Jezus uit de dood heeft opgewekt en dat hij zich aan zijn leerlingen heeft mogen tonen. Dank u dat alles waar is, wat er in de Bijbel over Jezus staat. De leerlingen van Emmaüs moesten nog veel van Jezus leren. En dat moeten wij ook, en ... wij willen heel graag nog veel uit de Bijbel leren. En daarom zullen we in de komende week elke dag onze les in het werkboekje maken. Wilt u ons daarbij helpen? Amen.

groeps- en werkvorm

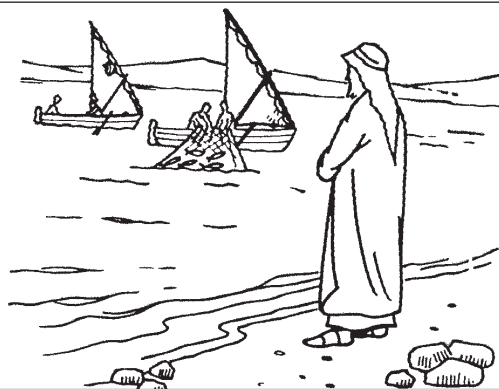
staan in een kring, leid(st)er bidt

hardop.

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

9. Jezus geeft goede raad

JOHANNES 21:1-14

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onderrichten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbereiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

Elk van de evangelisten eindigt zijn getuigenis met de zendingsopdracht van Jezus aan zijn leerlingen. Matteüs doet dat heel magistraal (28:18,19), Marcus iets soberder (16:15,16) maar hij verbindt er wel een reeks waarschuwingen aan. Lucas houdt de spanning er nog iets in door te zeggen dat ze in Jeruzalem moeten blijven wachten (24:48,49) en schuift het zendingsbevel door naar zijn vervolgboek Handelingen. In de opening ervan treft men het zendingsbevel aan, zij het iets anders geformuleerd (1:8) en gekoppeld aan Jezus' hemelvaart. De evangelist Johannes doet het heel anders. Hij vermeldt geen uitgesproken zendingsbevel zoals zijn collega's dat doen. In de plaats daarvan vertelt hij een verhaal waarin de zendingsopdracht ligt opgesloten. Het verhaal is eenvoudig verteld en voor wie dan ook gemakkelijk te begrijpen. Toch bevat het veel meer dan een verslag over een wonderbare visvangst. Elke zin ervan is beladen met betekenis en doordenkertjes.

Het begint met de vermelding dat Jezus zich opnieuw '**openbaarde**' aan zijn leerlingen (21:1) en dat werkwoord wordt meteen herhaald: 'en hij **openbaarde** zich aldus'. En Johannes krijgt er niet genoeg van want hij eindigt zijn toch kort verhaal met het nadrukkelijke; 'dit was reeds de derde maal, dat Jezus na zijn opwekking uit de doden zich aan zijn discipelen **geopenbaard** heeft'. Openbaren in bijbelse taal betekent 'ontsluiten'. Je komt er iets meer door te weten. Dat Jezus zich aan zijn leerlingen openbaart, heeft een duidelijke bedoeling. Zij en wij moeten er iets van leren.

Dat hij weet waar de vissen in het water zwemmen? Is dat het belangrijke dat moet worden geleerd? Dat hij als niet-visser het beter weet dan de ervaren vissers zoals Petrus en de zonen van Zebedeüs? Draait daar het verhaal om? Wie het verhaal al spellend leest, komt achter een heel ander antwoord.

Het zijn niet de twaalf die we aan de oever van de zee van Tiberias aantreffen (2). Waarom zij zich daar bevinden weten we niet. Het zijn er zeven. Enkel worden met name genoemd: Petrus, Tomas, Natanaël, de andere niet: de (twee) zonen van Zebedeüs (Johannes en Jacobus) en nog twee anderen. Petrus wil gaan vissen en de anderen volgen in zijn kielzog (3). Waarom zij gaan vissen wordt niet duidelijk. Hebben zij honger? Vatten ze hun beroep weer aan nu Jezus niet meer bij hen is? Doen ze het uit verveling? Dit zijn vragen waarop geen antwoord wordt gegeven.

De aandacht wordt nadrukkelijk gevestigd op het feit dat zij niets vingen. Hoewel zij het de hele nacht hadden geprobeerd (3). Duidelijk blijkt dat zij geen macht over de vissen hadden. Bij het naderen van de oever in de vroege ochtend roept Jezus, die zij niet herkennen (4), hen toe of zij (vis)beleg voor op het brood hebben (5). Op zijn aanraden werpen zij hun netten aan stuurboord, dat is de rechterzijde, uit (6). Dit is zeer ongebruikelijk, anders dan anders, omdat men daar het risico loopt dat de netten verstrikt raken in het roer. Aan bakboord (de linkerzijde) heb je daar geen last van. Hun poging heeft succes, want zij vangen een menigte vissen (6). Hierop krijgt de ene zoon van Zebedeüs, Johannes, in de gaten dat de man op het strand Jezus is. Daarop maakt hij aan Petrus duidelijk dat het de 'Here' is (7). In het Grieks (kurios), betekent Here 'machthebber'. Hij blijkt wel macht te hebben over de vissen. Door zijn woord (werpt uw net uit aan de rechterzijde ... en gij zult vinden) geeft hij hun macht over de vissen, zodat ze er een massa van binnenhalen. Petrus is er zo enthousiast over dat hij zich snel aankleedt en naar de oever zwemt. De andere volgen hem met het schip (8). Aan land gekomen, merken zij dat de voor hen nog onbekende een vuurtje heeft gemaakt, waarop hij brood en vis bereidt (9). Had hij niet naar toespijs (vis) gevraagd? Waar haalt

hij dan die vis vandaan? Is hij dan zelf ook gaan vissen? Of had hij die bij zich, maar was het niet genoeg voor hen allen? Als hij hen zegt de door hen zo pas gevangen vissen te halen, sleept Petrus (in zijn eentje) het hele net met vissen naar het kolenvuur toe. Het zijn er 153!

Waarom vermeldt Johannes dit getal? Is er iets bijzonders mee aan de hand. Waarom dit detail wel, en waarom vertelt hij niet een reeks ander aantal gegevens? Bij een nader overdenken van het verhaal komt de lezer misschien wel op een spoor. Belangrijk is de opmerking dat het net ondanks de grote hoeveelheid niet scheurt (11). Hierop nodigt Jezus hen uit om samen met hem te ontbijten. Vragen wie hij is, durven zij niet. Dat is trouwens ook niet nodig, want zij zijn er intussen achter gekomen (12). Jezus functioneert als gastheer en geeft hen brood en vis te eten (13). Het was de derde keer dat hij zich aan hen openbaarde en daarmee is het verhaal afgelopen (14).

Nu is de lezer in staat een aantal dingen op een rijtje te zetten. Johannes heeft door er drie keer: 'het is de **Here**', 'dat het de **Here** was', 'want zij wisten dat het de **Here** was' de aandacht erop willen vestigen dat Jezus zich in dit verhaal als de 'machthebber' openbaart. Hij geeft instructies en die blijken 'werkelijk' effect te hebben. Op zijn woord halen de zeven vissers 153 vissen binnen. Het is niet toevallig dat zowel het woord 'vissen', als het woord discipelen elk zeven keer voorkomen. Voor wie thuis is in de bijbelse traditie en in de algemene kennis van de gewone man in de eerste eeuw, is het oplossen van dit ogenschijnlijk mysterieuze meer dan makkelijk. In die tijd ging men ervan uit dat er in het totaal 153 verschillende vissen in de oceanen zwommen. Het hele verhaal past binnen het thema van 'ik zal maken dat jullie vissers van mensen worden' (Marcus 1:17). Op het woord van de Here, de machthebber, worden er vissen van alle mogelijke soorten gevangen. Het gaat hier niet om Joden, maar om de niet-Joden van de volkerenzee. Dit wordt nog bevestigd door het feit dat de leerlingen niet met z'n twaalfen zijn (die naar de verloren schapen van Israël worden gestuurd - Matteüs 12:6) maar met z'n zeven. Het getal 'zeven' staat voor verschillende betekenissen in de Bijbel. Eén ervan heeft te maken met de zeven buurvölkeren van Israël (Deuteronomium 7:1). De Syriër Naäman moet

zich zeven keer in de Jordaan onderdompelen (2 Koningen 5) en de zoon van de Sunamitische niet zeven keer (2 Koningen 4). Zeven broden worden er onder de niet-Joden van het tienstedengebied uitgedeeld en er blijven zeven manden vol brood over (Marcus 8:1-10). Zeven diakenen met Griekse namen worden aangesteld om het brood uit te delen aan de Griekssprekende weduwen (Handelingen 6:1-6). De zeven gemeenten aan wie er brieven worden geschreven, liggen alle buiten Israël (Openbaring 1-3). Op diezelfde lijn wordt het begrijpelijk dat in de inleiding van het verhaal het meer van Galilea, de zee van Tiberias, naar Tiberius, de keizer van alle volken wordt genoemd.

Johannes heeft aan de hand van een visvangst een verhaal geschreven, waarin hij meer vertelt dan alleen maar een merkwaardige vangst. Dat is zijn manier om het zendingsbevel van Jezus aan zijn leerlingen te verwoorden. Ga daar en daar vissen en je zult vis vangen. Op zijn richtlijnen, als beste stuurman die aan wal staat, dienen allerlei soorten vissen (mensen) te worden gevangen. Dat hij zelf de beste visser is, blijkt uit het feit dat hij wel vis heeft kunnen vangen. Hij was al klaar met zijn werk, terwijl zij er nog aan moeten beginnen. Wil het doel worden bereikt dan moet hun werk eraan worden toegevoegd. De Here doet zijn werk, zijn leerlingen dienen het hunne te doen.

De door de leerlingen te vangen vissen moeten zij tot de Here brengen. Dan zullen ook zij het goede nieuws van liefde, geluk en vrede ervaren, die de machthebber hen aanbiedt. De leerlingen geven hun vis af, maar zij komen niet met lege handen te zitten. Zij krijgen brood en vis te eten. Deze gemeenschapsmaaltijd van brood en vis, volgt op die van brood en wijn bij de sedermaaltijd. Brood en wijn eten zij (de twaalfen als symbool voor Israël) voor het sluiten van hun verbond met hun meester en heer. Brood en vis eten zij (de zeven) als teken van hun verbondenheid in hun inzet met de heer om de kring van hun gemeenschap uit te breiden van Israël tot de volkeren (de 153).

Jezus heeft zich aan zijn leerlingen geopenbaard om aan hen, voor hij van hen afscheid neemt, een zendingsopdracht te geven. Niet hun eigen methoden, maar die van de machthebber moeten worden gevolgd, want die hebben echt succes.

II. VOORBEREIDING

A.DOEL

Weten dat het goed is dat je altijd doet wat Jezus zegt.

B.WERKBOEKJE

1. antwoorden

zo goed = vissen; net; niets; pech.

ma groen; rood; groen; rood

di de Here

wo omdat hij Jezus ziet

do werpt uw net uit aan de rechterzijde

vr Petrus; ik ben visser; Andreas;

Simon, rots, Galilea.

2. leertekst

Johannes 21:6 - “werpt uw net uit aan de rechterzijde”.

C.MATERIAAL

1. terugblik

twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (11.9.3, 11.9.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (11.8.1)

2. inleiding

illustratie 11.9.5

3. bijbelverhaal

viltmateriaal uitgave 1980!

achtergronden: S2, S5, S6, S15, figuren: 1, 2, 28, 55, 81, 83, 88, 89, 264, 266, 307.

4. bespreking

werkboekje les 9, ingekleurde leertekstcirkel (11.9.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (11.9.2)

5. toepassing

illustratie 11.9.6 en kleurpotloden

6. liedboekjes

Alles Wordt Nieuw II, nr. 24

Alles Wordt Nieuw III, nr. 24

Elly en Rikkert I, nr. 34

Sabbatliedjes I, nr. 29

D.VERTELLING

1. het is erg belangrijk dat u ter voorbereiding van het bijbelverhaal de rubriek I. Informatie bestudeert. Uw manier van vertellen zal er levendiger op worden en meer diepgang krijgen.
2. het doel van de les en de leertekst sluiten bij elkaar aan. We doen wat Jezus zegt, ook al lijkt het wat eigenaardig.
3. vertel zo boeiend mogelijk. Waarom niet het verhaal illustreren door gebruik te maken van een teil water, een bootje enz.?

E.ADVIEZEN

1. zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
2. stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
3. bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

*groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt*

*materiaal:
zie voorwoord*

*materiaal:
kaart zieke(n)*

*groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk*

2. liedje

“kom en zie (I)”

*liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 34*

3. gebed

Lieve Vader, sla op ons acht en houd gij in onze kindersabatschool de wacht. Wees onze koning, wees onze meester die ons wijst wat we moeten doen. We doen ons hart voor u open. Spreek tot ons hart om ons te helpen goed naar het bijbelverhaal te luisteren! In Jezus' naam. Amen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop*

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - trein*

b. collecte en liedje

“een trein rijdt puffend naar het zendingsland”

*liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 29*

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: de leerlingen van Emmaüs

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- wie zijn de drie mannen op dit plaatje (11.9.3)?
- wat vertellen de twee mannen aan de man in het midden?
- weten die twee mannen met wie ze praten?
- wat hadden de leerlingen gehoopt dat Jezus zou worden?

- weten jullie nog wat Jezus aan die twee leerlingen vertelde (11.9.4)?
- in welk boek konden ze het hele verhaal over de Messias vinden?
- wat staat er in de Bijbel dat sommige mensen met de Messias zouden doen?
- hoe wisten de leerlingen opeens dat het Jezus was?

kijk naar de leertekstcirkel (11.8.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“op weg naar Emmaüs”

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

11.9.3, 11.9.4 en 11.8.1 (van vorige les)

liedjesboek:

Alles Wordt Nieuw III, nr. 24

2. inleiding: luister naar de meester

a. vertelling

De klas van Freddy en Betty heeft gymnastiek. De kinderen hebben al gerend en gehuppeld en gesprongen. Nu zet de meester de klimrekken klaar. Freddy kijkt omhoog. Oei ...wat is het klimrek hoog. “Durf jij tot bovenaan te klimmen Freddy?” vraagt Sahin. “Uuuuh ... natuurlijk!” zegt Freddy. “En jij Sahin?” wil Freddy weten. “Nee, ik ben een beetje bang,” fluistert Sahin. Daar klinkt de stem van de meester. “Kinderen, we gaan naar boven klimmen. Houd de stok goed vast. Kijk zo, met je duim er omheen”. De meester doet het voor. “Wie durft bovenaan er overheen te klimmen?” Freddy en Sahin klimmen omhoog. Ze houden zich goed vast, precies zoals de meester gezegd heeft. Sahin kijkt niet naar beneden, brrr, dat is eng! En wat denk je ...? Niemand valt uit het klimrek. “Prima, jullie hebben goed geklommen,” zegt de meester tevreden.

b. liedje

“de vissers op het meer”

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

illustratie 11.9.5

kringgesprekje:

- durven jullie ook zo hoog te klimmen?

- er valt geen kind uit het klimrek.

Hoe zou dat komen?

In het bijbelverhaal luisteren de leerlingen van Jezus naar hun meester en doen wat hij zegt.

liedjesboek

Alles Wordt Nieuw II, nr. 24

3. bijbelverhaal: de leerlingen ontmoeten Jezus bij het meer

a. geen visvangst

Petrus wil gaan vissen. De andere zes leerlingen die bij hem zijn, gaan met hem mee. In de nacht kun je het beste vissen vangen. Daarom gaan ze 's nachts met de boot het meer op. De hele nacht werpen ze het grote net uit. Steeds als ze het net ophalen, zit er geen enkele vis in. Zo werken ze de hele nacht, maar ze vangen helemaal niets.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt
materiaal:*

*B.I.V. 86b, zonder 1, 307.
(S2, S5, S6, S15, 83)*

b. toch een visvangst

Het is al morgen geworden. De zon komt op. Aan de kant, langs het meer, staat een man. Hij roept naar de vissers: "Hebben jullie vis voor bij het brood?" De leerlingen roepen: "Nee". Dan zegt de man: "Gooi je net eens rechts van de boot in het water. Dan zul je wel wat vangen!" De leerlingen begrijpen het niet goed! Je moet toch altijd je netten links van de boot in het water gooien? En hij zegt rechts!? Toch doen de leerlingen wat de man zegt. Het net is meteen helemaal vol met vissen!

materiaal:

*B.I.V. 86b,
(S2, S5, S6, S15, 1, 83, 307)*

c. het is Jezus.

Johannes weet ineens wie die man op de oever van het meer is. "Het is onze meester. Het is Jezus", zegt hij tegen Petrus. Petrus kan zijn oren niet geloven! Is het echt waar? Ja, dat moet wel, anders hadden we toch niet opeens zoveel vis gevangen! denkt Petrus. Plotseling staat Petrus op en hij trekt zijn kleren aan. En ... wat doet hij nu? Hij springt met kleren en al in het meer en hij zwemt uit alle kracht naar de oever. Naar Jezus toe! Hij wil bij Jezus zijn. Dat willen de andere vissers ook. Maar zij springen niet in het water. Zij roeien uit alle macht om maar gauw aan land te komen. Dan kunnen ze ook bij hun meester Jezus zijn!

materiaal:

*B.I.V. 86b met 81.
(S2, S5, S6, S15, 1, 81, 83, 307)*

d. het ontbijt klaarmaken

Als ze allen aan land komen, dan merken ze dat Jezus een kampvuur op het strand heeft gemaakt. Hij roostert brood en vis op het vuur. Ze komen dicht bij en Jezus zegt: haal wat van de vis die jullie hebben gevangen. Ik heb niet genoeg vis voor ons allen. Dan kunnen we gezellig samen ontbijten. Petrus rent snel naar de boot en het net dat barst van de vissen. In zijn eentje sleurt hij het hele net met wel 153 vissen tot bij het kampvuur. Nu kan er voor ieder eten worden klaargemaakt.

materiaal:

*B.I.V. 86b, met 2, 28, 55, 88, 89,
264, 266 zonder 1
(S2, S5, S6, S15, 2, 28, 55, 83,
88, 89, 264, 266, 307)*

e. samen eten

Jezus nodigt zijn zeven leerlingen uit om rond het kampvuur te gaan zitten. Hij geeft een stuk brood met wat vis aan Johannes en aan Jacobus, aan Petrus en Natanael, aan Tomas en aan de twee andere leerlingen. Wat is het gezellig om zo vroeg op het strand te ontbijten samen met Jezus. Het is maar goed dat ze naar hem hebben geluisterd en het net aan de rechterkant hebben uitgegooid. Anders hadden ze nooit al die vissen kunnen vangen en ... dan hadden ze allemaal een lege maag gehad.

materiaal:

*B.I.V. 86b, met 2, 28, 55, 88, 89,
264, 266 zonder 1
(S2, S5, S6, S15, 2, 28, 55, 83,
88, 89, 264, 266, 307)*

4. bespreking

a. werkboekje

We nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vragen de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- waar zijn de leerlingen op dit plaatje (zo)?
- gaan de leerlingen overdag of 's nachts vissen?

aan Kinderen:

- gaan de leerlingen zwemmen of vissen?
- werpen ze hun hengel of hun net uit?
- hebben ze veel, weinig of niets gevangen?
- hebben ze deze nacht geluk of hebben ze pech met vissen?

aan Kleuters:

- wie zie je op dit plaatje (ma)?
- wat vraagt Jezus aan de leerlingen?
- wat antwoorden de leerlingen?

aan Kinderen:

- hebben de leerlingen de hele nacht gevist?
- zijn de netten vol?
- wat vraagt de man op het strand?
- geven de leerlingen hem vis?
- wat zegt Jezus nu tegen de leerlingen?

aan Kleuters:

- wat is er op dit plaatje gebeurd (di)?

aan Kinderen:

- aan welke kant moesten de leerlingen hun netten gooien?
- waarom moeten de mannen zo hard trekken aan het net?
- wat roept een leerling?

aan Kleuters:

- wat doet de middelste leerling op dit plaatje (wo)?
- waarom doet Petrus dat?

aan Kinderen:

- waarom is Petrus zo blij?
- waar heeft Jezus ook voor gezorgd?

aan Kleuters:

- wat doen de leerlingen op dit plaatje (do)?
- wat eten ze?

aan Kinderen:

- was Jezus een visser?
- welke opdracht gaf hij de leerlingen?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (11.9.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in Johannes 21:6?
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
- wie heeft z'n werkje gemaakt?
- zit jouw net ook vol met vis?
- van wie is jouw paspoort op je werkblad?
- wat voor werk doet Petrus?
- hoe heet de broer van Petrus?
- hoe heet Petrus eigenlijk?
- wat betekent de naam Petrus?
- waar komt Petrus vandaan?

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 11.9.1, voorgeknipste
11.9.2, voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 11.9.1
ophangen, 11.9.2 uitdelen en op
plakken*

c. liedje

“de vissers op het meer”

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw II, nr. 24*

5. toepassing: de visvangst

a. activiteit

Vertel het verhaal levendig en uitgebreid. Ieder kind heeft twee plaatjes voor zich. Naar aanleiding van het verhaal moeten de kinderen één van de plaatjes aankruisen dat goed is.

Kleuters zetten een kruisje onder het juiste plaatje en kleuren dat in.

Kinderen zetten een kruis onder het goede plaatje en zoeken nog de verschillen op. Hierna ook inkleuren.

groeps- en werkvorm

leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen voeren uit

materiaal:

illustratie 11.9.6 en kleurpotloden

C.SLUITING

1. liedje

“de vissers op het meer”

liedjesboek:

Alles Wordt Nieuw II, nr. 24

2. gebed

Here God help ons te doen wat onze meester Jezus zegt, net zoals zijn leerlingen hebben gedaan. Jezus geeft altijd goede raad en als we naar hem luisteren, dan gaat het beslist niet mis! Blijf ook straks nog bij ons in de eredienst, dat vragen wij u in Jezus' naam. Amen.

groeps- en werkvorm

staan in een kring, leid(st)er bidt hardop.

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

10. Jezus gaat naar de hemel

LUCAS 24:36-53; HANDELINGEN 1:1-11

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onderrichten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbereiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

De soberheid van vertellen van Lucas valt opnieuw op. Als de man die de geschiedenis zorgvuldig napluist, vertelt hij op zijn eigen wijze wat hij aan gegevens over de gebeurtenissen heeft weten te verzamelen. De tekst 24:36-53 kan in enkele punten worden weergegeven:

- a. Jezus verschijnt aan de leerlingen
 - b. hij overtuigt hen van zijn **lichamelijkheid**
 - c. hij **onderwijst** hen vanuit de Schriften
 - d. hij geeft hen de opdracht te **getuigen**
 - e. hij neemt afscheid van hen buiten de stad
- a. De reactie van de leerlingen is begrijpelijk. Hoewel zij al hadden gehoord van Petrus, de vrouwen en de leerlingen van Emmaüs dat Jezus weer leefde, konden zij zich de wijze waarop hij leefde waarschijnlijk nog niet voor ogen halen. Als Jezus dan uiteindelijk in hun midden verschijnt, zijn ze ontzet en verschrikt. Ze menen een geest te zien, ze geloven niet en ze verwonderen zich.
 - b. Uit Jezus' reactie blijkt dat hij geen geest is. Hij nodigt hen uit :
 1. hem goed te bekijken.
 2. hem te betasten.
 3. als zij het dan nog niet helemaal kunnen geloven, vraagt hij hen iets te eten.
 Nadat hij hun wantrouwen heeft overwonnen, is hij in staat een bijbelstudie aan hen te geven.
 - c. Opnieuw worden zij er op gewezen dat hij hen deze dingen al veel eerder had verteld. Zij hadden het toen blijkbaar allemaal wel aangehoord, maar het was nog niet echt tot hen doorgedrongen. Nu zij Jezus op zulk een wonderlijke wijze in hun midden weten, springt de

vonk wel over, zodat Lucas kan zeggen 'zodat zij de Schrift begrepen'. Jezus gebruikt tijdens zijn bijbelstudie de drie grote onderdelen van het Oude Testament:

1. de Wet (of Tora) van Mozes = de vijf eerste boeken van de Hebreeuwse Bijbel of het Oude Testament
2. de Profeten die uit twee groepen van geschriften bestaan:
 - a) de vroege profeten: Jozua, Richteren, I en II Samuël en I en II Koningen (in onze ogen historische boeken, voor de joden van toen en nu profetisch geïnspireerde geschiedenisboeken)
 - b) de late profeten: Jesaja, Jeremia, Ezechiël en de twaalf kleine profeten.
3. de Psalmen = bestaande uit vijf boeken. De overige boeken van het Oude Testament hadden in Jezus' tijd mogelijk nog geen officieel gezag. Eerst rond het jaar 90 van onze jaartelling werden deze boeken officieel tot de Heilige Schriften gerekend.

Het doel van zijn bijbelstudie was, om opnieuw aan te tonen dat de messias moest lijden. Dat was iets waar de meeste Joden van zijn tijd het moeilijk mee hadden, omdat zij (zoals al eerder opgemerkt) een strijdende en overwinnende messias verwachtten. Duidelijk geeft echter Jezus aan dat de overwinning er wel is, want het hele gebeuren is er op gericht dat wordt gepredikt: bekering tot vergeving van zonden aan alle volken! Onmiddellijk knoopt hij daar aan vast door zijn leerlingen de taak van verkondigers en getuigen te geven.

- d. Zij moeten het 'in zijn Naam doen'. Uiteraard een immense taak, maar, 'jullie krijgen kracht uit de hoge', zegt Jezus. Met andere woorden: het wordt teamwerk tussen jullie en mijn Vader.
- e. De wijze waarop Lucas het afscheid beschrijft, gebeurt zeer sober en hij geeft daarbij niet eens aan op welke

wijze dit plaatsvindt. De nadruk ligt in deze verzen op het feit dat Jezus bij zijn afscheid de leerlingen zegent. In zijn inleiding van het boek Handelingen pakt Lucas de draad weer op en geeft dan iets meer informatie over wat er precies is gebeurd. Ook wordt duidelijk wat hij bedoeld heeft met 'kracht uit de hoge'. In Handelingen wordt verklaard dat het gaat om een gedoopt (= ondergedompeld) worden met de Geest van God (1:5).

1:6 is zeer interessant, omdat daaruit opnieuw blijkt dat de leerlingen nog steeds denken aan een nationale en politiek aanpak van de messias: "Herstelt gij in deze tijd het koningschap voor Israël?" Jezus wimpelt deze vraag af met de opmerking dat zij het niet zijn, die zich daarmee moeten bezighouden. Dat is een zaak van zijn Vader. Zij moeten zich bepalen bij het GETUIGEN en dat is al meer dan genoeg.

Jezus verduidelijkt in zeer praktische bewoordingen tot waar zich dat getuigen moet uitstrekken. Hij trekt als het ware concentrische cirkels met Jeruzalem als centrum, naar Judea, Samaria en zo de wereld in. De hele wereld wordt hun werkterrein!

Dan vertelt Lucas dat Jezus van hen is vertrokken en op welke wijze dat gebeurde. Dit is minder spectaculair dan bij zijn grote voorganger Elia, die met vurige wagens de hemel werd ingevoerd. Opnieuw staan er de boodschappers. Zijn het de twee mannen die de vrouwen al eerder hadden ontmoet? Wat zij tegen de leerlingen zeggen is uitermate belangrijk. De woorden van deze uitspraak zijn gewikt en gewogen: "Deze Jezus (geen andere), die van u opgenomen is naar de hemel, zal op DEZELFDE WIJZE wederkomen, als gij hem ten hemel hebt zien varen".(1:11)

II. VOORBEREIDING

A.DOEL

Het doen kennen, begrijpen en toepassen van het thema: Jezus is naar de hemel gegaan.

B.WERKBOEKJE

1. antwoorden

zo 40 dagen

ma mensen vertellen

di heilige geest inkleuren

wo wolk, ogen

do gij zult mijn getuigen zijn

vr 5 verschillen: streep in hoofddoek; hand boven hoofd bij rechter leerling; streepjes in wolken rechts boven; litteken in rechterarm van Jezus, stuk van zijn sjerp

groene vakjes: naar zijn vader; nieuwe aarde; wel; aan iedereen; de heilige Geest; kracht; op een wolk.

rode vakjes: blijft op aarde; nieuw feest; niet; alleen aan je vrienden; een brief; een boek; in een vliegtuig

2. leertekst

Handelingen 1:8 - "gij zult mijn getuigen zijn".

C.MATERIAAL

1. terugblik

twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (11.10.3, 11.10.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (11.9.1)

2. inleiding

geen

3. bijbelverhaal

viltmateriaal uitgave 1980!

achtergronden: S4, figuren: 3, 7, 12, 12a, 13, 13a, 52, 58, 60, 87, 89, 104, 106, 173.

4. bespreking

werkboekje les 10, ingekleurde leertekstcirkel (11.10.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (11.10.2)

5. toepassing

geen

6. liedboekjes

Alles Wordt Nieuw II, nr. 24

Elly en Rikkert I, nr. 34

Elly en Rikkert IV, nr. 23

Sabbatliedjes I, nr. 29

D.VERTELLING

1. het is erg belangrijk dat u ter voorbereiding van het bijbelverhaal de rubriek I. Informatie bestudeert. Uw manier van vertellen zal er levendiger op worden en meer diepgang krijgen.
2. het doel van deze les en de leertekst liggen in elkaars verlengde.
3. het is goed om in de sabbatschool een wereldkaart te hebben. Het hoeft beslist niet zo'n dure te zijn, als hij maar groot is (en eventueel geplastificeerd in verband met de duurzaamheid). Door een gewone kaart op linnen te plakken en daarna met plastic (zelfklevend) te bekleden, hebt u een professionele kaart voor heel wat minder geld.

E.ADVIEZEN

1. zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
2. stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
3. bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

*groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt*

*materiaal:
zie voorwoord*

*materiaal:
kaart zieke(n)*

*groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk*

2. liedje

“kom en zie (I)”

*liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 34*

3. gebed

Lieve Vader in de hemel, wij zijn blij dat we hier allemaal samen zijn. Wij houden van u en dat willen we laten zien door voor u te zingen, tot u te bidden en goed naar het bijbelverhaal te luisteren. Nu vragen wij uw hulp om het verhaal goed te begrijpen! Blijf heel dicht bij ons alstublieft. Amen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop*

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - trein*

b. collecte en liedje

“een trein rijdt puffend naar het zendingsland”

*liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 29*

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: de leerlingen ontmoeten Jezus

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- wat doen de leerlingen op dit plaatje (11.10.3)?
- hoelang hebben ze gevist?
- hoeveel hebben ze gevangen?
- wie staat er op de kant te wachten als ze terugkomen?
- wat vraagt Jezus aan de leerlingen?

- wat gebeurt er op dit plaatje (11.10.4)?
- wat moeten de leerlingen doen als hun netten leeg zijn?
- wat gebeurt er als ze doen wat Jezus aan hen zegt?
- hoe weten ze dat het Jezus is?

kijk naar de leertekstcirkel (11.9.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“de vissers op het meer”

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

11.10.3, 11.10.4 en 11.9.1 (van vorige les)

liedjesboek:

Alles Wordt Nieuw II, nr. 24

2. inleiding: vertel het aan een ander

a. vertelling

“Vandaag gaan we een spelletje doen met onze oren. Pakken jullie allemaal maar je stoel en kom in de kring zitten.” De juffrouw pakt ook haar stoel en gaat zitten. “Ik bedenken een zinnetje en dat fluister ik bij Annie in het oor. Zij moet heel goed luisteren en dan het zinnetje door fluisteren in Marks oor. Zo gaat dat de hele kring rond. Je moet dus niet te hard fluisteren en vooral heel goed luisteren!”

“Goed, we gaan beginnen.” Nu is het doodstil in de klas. Iedereen doet zijn best. Soms is het wel moeilijk om te verstaan wat de ander fluistert. Dan mag een kind het nog een keer fluisteren. Eindelijk is het zinnetje bij Betty gekomen. Nu moet Betty het nog aan de juf doorfluisteren, dan zijn ze klaar. De juf begint te lachen. “Ik had tegen Annie, het eerste kind gezegd: “er staan gele bloemen in de vaas”. En wat zegt Betty? Er staan gekke bloemen in de laars.” De kinderen moeten ook lachen. Ze gaan het nog eens proberen, en ze luisteren heel goed naar elkaar. Het lukt steeds beter!

b. liedje

“Hemelvaart”

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

geen

activiteit:

speel het fluister- en luisterspel met een ander woordje of zinnetje.

kringgesprek:

- wat moet je bij dit spelletje dus heel goed doen?

(goed luisteren en het aan de ander vertellen).

- wanneer lukt het spel goed?

(als jij zelf goed luistert en zelf duidelijk praat).

Het bijbelverhaal gaat over het doorvertellen van de boodschap (=verhaal) van de Bijbel.

liedjesboek

Elly en Rikkert IV, nr. 23

3. bijbelverhaal: de hemelvaart van Jezus

a. Jezus vertelt

De leerlingen zien Jezus nu heel vaak. Hij vertelt hen over God en zijn koninkrijk. De leerlingen luisteren. Wat moet het fijn zijn als alle mensen God als hun koning kiezen en hem willen dienen. Dan is niemand verdrietig, dan helpt iedereen elkaar, dan houdt iedereen van elkaar! De leerlingen willen daar best aan meehelpen. Elke keer als Jezus bij de leerlingen is, vertelt hij meer over dat koninkrijk van God. Wel veertig dagen lang.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt
materiaal:*

*B.I.V. 125b, zonder 7, 173.
(S4, 3, 52, 58, 60, 87, 89, 104, 106)*

b. Gods belofte

Jezus eet ook wel eens samen met de leerlingen. Op een dag zijn ze allemaal weer bij elkaar en eten ze weer samen. Dan zegt Jezus: “Jullie moeten in Jeruzalem blijven. Jullie moeten wachten op wat God jullie heeft beloofd. Ik heb jullie erover verteld. Op een dag zullen jullie een heleboel kracht van God krijgen”. De leerlingen begrijpen het nog niet zo goed. Hoe ziet die kracht er dan uit? Waarom hebben ze die kracht nodig?

materiaal:

*B.I.V. 125b, zonder 7, 173.
(S4, 3, 52, 58, 60, 87, 89, 104, 106)*

c. naar Bethanië

Jezus neemt zijn leerlingen mee. Ze gaan naar buiten. Onderweg vertelt Jezus nog verder aan de leerlingen. Ze willen graag weten wanneer echt alle mensen, maar dan ook alle mensen God als koning zullen dienen. Dan zal het koninkrijk van God er echt helemaal zijn. Zal het al gauw komen? Maar Jezus zegt tegen hen, dat ze niet ongeduldig moeten worden. Alleen God weet wanneer het allemaal zal gaan gebeuren. De leerlingen zullen aan andere mensen moeten vertellen over dat koninkrijk van God. Ze moeten hen vertellen van Jezus die alle mensen vraagt om God als koning te kiezen. Niet alleen in Jeruzalem maar overal op de wereld!

materiaal:

*B.I.V. 125b, zonder 7, 173.
(S4, 3, 52, 58, 60, 87, 89, 104, 106)*

d. naar de hemel

Dan staan ze op een stille plek. Jezus neemt afscheid. Hij kan niet langer bij hen blijven. Opeens zien de leerlingen dat Jezus naar de hemel gaat. Ze kijken omhoog. Nog hoger, steeds hoger. Dan komt een wolk ervoor en Jezus is weg. Daar staan de leerlingen dan. Ze weten, dat Jezus nu niet meer terug zal komen. Wat moeten ze nu toch zonder Jezus beginnen?

materiaal:

*B.I.V. 125b zonder 3
(S4, 7, 52, 58, 60, 87, 89, 104, 106, 173)*

e. toch blij

Opeens staan er twee mannen bij hen. Ze hebben witte kleren aan. Ze zeggen tegen de leerlingen: “Waarom kijken jullie zo omhoog? Jezus is weg. Maar hij heeft toch ook gezegd dat hij later, veel later, weer terug zal komen!” Dan zijn de leerlingen weer blij. Nu gaan ze terug naar de stad. Ze moeten immers vertellen van God en zijn koninkrijk. Ze moeten de mensen immers blij maken en geluk brengen. Nee, ze hebben geen tijd meer om naar de hemel te kijken: ze moeten aan het werk!

materiaal:

*B.I.V. 125b zonder 3, met 12 met 12a, 13 met 13a.
(S4, 7, 12, 12a, 13, 13a, 52, 58, 60, 87, 89, 104, 106, 173)*

4. bespreking

a. werkboekje

We nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

aan Kleuters:

- wie zitten hier aan tafel op dit plaatje (zo)?
- wat eten ze?
- na hoeveel dagen is Jezus weer opgestaan?

aan Kinderen:

- waarin kun je vinden wat er met Jezus zou gebeuren?
- hoe lang blijft Jezus nog bij zijn leerlingen?
- waar gaat hij dan naar toe?

aan Kleuters:

- wie praten hier met elkaar (ma)?
- wie is Jezus?

aan Kinderen:

- wat zal er op de nieuwe aarde niet meer zijn?
- voor wie doet Jezus dat allemaal?
- wat mogen de leerlingen met het goede nieuws doen?

aan Kleuters:

- wie is er hier aan het vertellen op dit plaatje (di)?
- wat zie je in het praatwolkje?

aan Kinderen:

- wie zijn de getuigen van Jezus?
- wat moeten zij aan iedereen vertellen?
- is dit makkelijk werk?
- welke hulp krijgen de leerlingen?

aan Kleuters:

- waar gaat Jezus naar toe op dit plaatje (wo)?
- hoe gaat hij naar de hemel?

aan Kinderen:

- waardoor zien ze Jezus niet meer?
- hoe staat het in de Bijbel, in Handelingen 1 vers 9?

aan Kleuters:

- waarom zijn de leerlingen verdrietig op dit plaatje (do)?
- wie staan er ineens bij hen?

aan Kinderen:

- wat vragen de twee mannen aan de leerlingen?
- hoe zal Jezus terugkomen?
- wat moeten de leerlingen nu doen?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (11.10.1)?
 - wat staat daarover in de Bijbel?
 - laten we het even lezen in Handelingen 1:8?
 - zeg nu ieder om de beurt de leertekst op
 - wie heeft z'n werkje gemaakt?
 - laat eens zien hoe hij is geworden?
 - wie heeft de vijf verschillen gevonden op je werkblad?
 - welke vakjes heb je groen en welke rood gemaakt?
- Lees de zinnen voor zoals ze moeten zijn.

c. liedje

“Hemelvaart”

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 11.10.1, voorgeknippte
11.10.2, voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 11.10.1
ophangen, 11.10.2 uitdelen en op
plakken*

*liedjesboek:
Elly en Rikkert IV, nr. 23*

5. toepassing: in de hemel

a. activiteit

Vertel het verhaal tot dat Jezus naar de hemel gaat. De kinderen mogen nu om beurten verder vertellen, wat bijvoorbeeld de Here daar gaat doen. Hierna het verhaal uit vertellen. Probeer er ook achter te komen, waarom ze denken dat het verhaal zo zal aflopen.

*groeps- en werkvorm
leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen
voeren uit
materiaal:
geen*

C.SLUITING

1. liedje

“Hemelvaart”

*liedjesboek:
Elly en Rikkert IV, nr. 23*

2. gebed

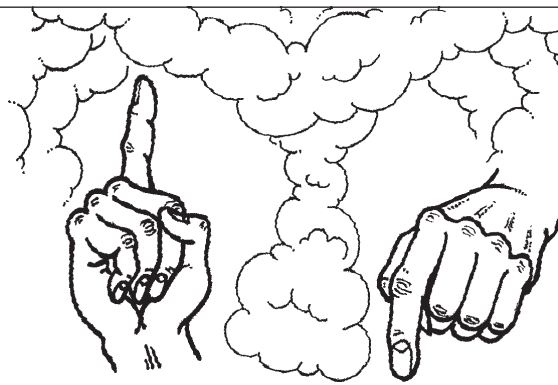
Wat fijn, Here God, dat u Jezus naar de hemel hebt laten gaan. Hij is nu bij u en daarover willen wij vertellen aan iederen die het horen wil. Wilt u ons helpen met uw Geest, dat we de Bijbel meer leren kennen, zodat wij andere kinderen en ouders helpen om gelukkig te worden. Ook willen wij ons goed voorbereiden op de terugkeer van Jezus. Dank u! Amen.

*groeps- en werkvorm
staan in een kring, leid(st)er bidt
hardop.*

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

11. Jezus komt terug uit de hemel

MATTEÛS 24:1-36; MARCUS 13:1-37; LUCAS 21:5-36

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onderrichten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbereiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

De redevoering van Jezus over de ondergang van de tempel en het einde van de wereld is rijk aan gegevens. Deze twee onderwerpen zijn in de tekst niet altijd duidelijk te onderscheiden. Een evangelist die dit het overzichtelijkst heeft neergeschreven, is Lucas (21:5-36). Daarom wordt die tekst voor de uitleg als uitgangspunt genomen.

De aanleiding tot deze redevoering ontstond door enkele opmerkingen, hetzij van zijn eigen leerlingen (Matteüs en Marcus), hetzij van enkele omstaanders (Lucas). Deze opmerkingen hadden te maken met de pracht en de schoonheid van het tempelcomplex en vooral met de kolossale bouwstenen en de wijgeschenken. Deze laatste zijn kostbare voorwerpen die door zeer rijke pelgrims of buitenlandse vorsten aan de tempel zijn geschonken. Naar alle waarschijnlijkheid werden die opmerkingen gemaakt bij het verlaten van de tempel en op weg naar de Olijfberg, waarbij Jezus van de gelegenheid gebruik maakte om een voorspelling te doen, die door alle drie de evangelisten wordt vermeld: “geen steen zal, op de andere gelaten worden”. Dit lokte de onmiddellijke reactie uit van ‘WANNEER?’ en ‘WELK TEKEN gaat daaraan vooraf?’

In een lange uiteenzetting gaat Jezus op deze vragen in. Deze bestaat uit verschillende onderdelen die men niet meteen onderscheidt. Dit heeft te maken met een wijze van uiteenzetten die wij niet gewend zijn. Jezus begint en eindigt met een waarschuwing:

A. waarschuwing aan het begin (21:8-9)

1. Verleidingen: “Ziet toe dat gij u niet laat verleiden” en “Gaaf hen niet achterna”
2. Geruchten van oorlogen en onlusten: “Laat u niet bangen”

A' waarschuwing aan het einde (21:29-36)

1. Gelijkenis: “let op de vijgenboom en op al de bomen...” dan zult gij WETEN...”
2. Waken: “Ziet toe op uzelf” “Waakt ten allen tijde, bidende...”

Zijn zorg en betrokkenheid voor zijn leerlingen of toehoorders komt daarbij in het licht te staan. Na deze inleidende woorden onderlijnt hij eerst de gebeurtenissen in het algemeen die betrekking hebben op alle mensen over de hele wereld.

B. universele gebeurtenissen (21:10-11)

1. oorlogen
2. aardbevingen
3. pestziekten
4. hongersnoden
5. vreselijke dingen
6. grote tekenen aan de hemel

Maar ook aan het einde van zijn rede, vooraleer afsluit met waarschuwingen, richt hij de aandacht op deze universele gebeurtenissen:

B' universele gebeurtenissen (21:25-28)

1. tekenen aan de hemel
 2. bulderen van de zee en de branding:
= radeloze angst op de aarde en de dingen die over de wereld komen: vrees en angst
 3. de machten van de hemelen wankelen
 4. komst van de mensenzoon op de wolken
- Hier gaat het om dingen die in de hemel gebeuren en hun gevolgen die duidelijk op de aarde blijken. In het lijstje van gebeurtenissen in 21:10-11 gaat het voornamelijk om dingen die op aarde gebeuren en uiteindelijk worden afgesloten met tekenen aan de hemel. Een zekere volgorde is er dus wel in aanwezig. In het hart van de redevoering richt Jezus zich

opnieuw tot zijn leerlingen of toehoorders, waarbij twee aspecten centraal staan: vervolging en verwoesting.

C. Verwoesting (21:12-19)

Het gaat om een vervolging om wille van de naam van Jezus. (12,17). Zijn volgelingen zullen worden overgeleverd aan de verschillende instanties van de overheid: de synagoge, de koningen en de (Romeinse) stadhouders. De aanbrengrers kunnen zelfs vrienden en eigen familieleden zijn. “Geen reden tot paniek”, zegt Jezus, “want in die moeilijke ogenblikken zullen zijn volgelingen in staat worden gesteld zich te verdedigen tegenover de tegenstanders”. Niet alleen dat, maar meer: “... geen haar van uw hoofd zal teloor gaan; door uw volharding zult gij uw leven verkrijgen”. (19). Dit gedeelte eindigt dus op een zeer bemoedigende toon.

C'. Verwoesting (21:30-35)

Hier gaat het om de verwoesting van Jeruzalem. Opnieuw praktische aanwijzingen voor de leerlingen: “vluchten en uitwijken”. Vers 20 is overduidelijk en wordt in de laatste verzen (23 en 24) verder uitgewerkt.

De gevolgen zullen ellendig zijn:

1. er zullen doden vallen,
2. er zullen er in ballingschap (of slavernij) gaan
3. de overgeblevenen in Jeruzalem zullen door de overheersers worden vertrapt (dat wil zeggen verdrukt). De nadruk in deze verzen valt op de ‘heidenen’ (niet-Joden) ‘... weggevoerd onder alle heidenen...’ ‘... zal door heidenen vertrapt worden...’ ‘... totdat de tijden der heidenen zullen vervuld zijn’.

Het is niet helemaal duidelijk tot wanneer die tijd van de heidenen moet duren, maar misschien is Romeinen 11:26 daar wel van toepassing op. Hoe dan ook, uit de tekst mag worden afgeleid dat het gaat om een lange periode tussen de verwoesting van Jeruzalem - en daarmee van de tempel - en de uiteindelijke wederkomst van de messias!

Samengevat kan de tekst als volgt worden ingedeeld:

A. Waarschuwing en bemoediging aan de **leerlingen**.

B. Rampen in de gehele **wereld**.

C. Vervolgelingen voor de leerlingen

C' Verwoesting van Jeruzalem en de tempel

B' Angst in de gehele **wereld** door kosmische gebeurtenissen

A' Waarschuwing en bemoediging voor de **leerlingen**.

Er wordt in de redevoering naar een climax toegewerkt: de tekenen aan de hemel en de komst van de mensenzoon. Daarbij is Jezus' zorg voor zijn volgelingen in alle onderdelen aanwezig met als belangrijkste opmerking: “Wanneer deze dingen beginnen te gebeuren, richt u op en heft uw hoofden omhoog, want uw **VERLOSSING** genaakt” (28).

De rabbi uit Nazaret voorzegt zijn toehoorders dus dat de tempel zal worden verwoest en dat houdt voor alle Joden in, dat het middel tot verzoening (de offers, Grote Verzoendag en de feesten) hier mee ophoudt te bestaan. Toch moeten zij niet bevreesd worden, want hun verlossing zal in ieder geval plaatsvinden met de wederkomst van de messias Jezus. Men dient niet te vergeten dat Jezus naam, ‘De Here verlost’ betekent en hiermee wordt aangegeven dat de messias voor hen die geloven niet tot een oordeel terugkomt, maar ter verlossing. “Biddende dat gij in staat moogt wezen te ontkomen aan alles wat geschieden zal, en gesteld worden voor het aangezicht van de Zoon des mensen” (36).

Met de verwoesting van de tempel breekt de tijd van de heidenen aan en met de beëindiging van de tijd van de heidenen breekt de eindtijd aan die uitmondt in de komst van de mensenzoon, die zowel komt om te redden van de wereldrampen als van de zonde!

II. VOORBEREIDING

A. DOEL

Weten dat Jezus op een dag terug zal komen uit de hemel.

B. WERKBOEKJE

1. antwoorden

zo alle mensen op de hele werelddbol

makoninkrijk, wereld

di bliksem, zien, horen

wo ja

do denk er altijd aan dat Jezus

terugkomt;

deze Jezus komt op dezelfde wijze terug

vr 1. hemel, altijd, terug, wanneer,

weet, horen, komt;

2. zwarte, gele, bruine, blanke

2. leertekst

Handelingen 1:10 - "deze Jezus komt op dezelfde wijze terug".

C. MATERIAAL

1. terugblik

twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (11.11.3, 11.11.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (11.10.1)

2. inleiding

plaatjes van bloemen, bomen, dieren, papier, scharen, lijm.

3. bijbelverhaal

viltmateriaal uitgave 1980!

achtergronden: S4, S6, S7, S15,

figuren: 9a, 52, 58, 60, 87, 89, 104, 106, 135, 141, 159, 160, 179, 180, 245, 2M, 4M, 5M, 7M, 11M, 14M, 16M, 18M, 35M, 1C, 2C, 3C, 4C, 5C, 6C, 7C, 8C, 9C, 10C, 11C, 12C, 13C, 14C, 15C, 16C, 17C, 18C, 19C, 20C, 21C, 22C, 23C, 24C, 25C, 26C, 27C

4. bespreking

werkboekje les 11, ingekleurde leertekstcirkel (11.11.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (11.11.2)

5. toepassing

cassetterecorder met microfoon

6. liedboekjes

Elly en Rikkert I, nr. 34

Elly en Rikkert III, nr. 34

Elly en Rikkert IV, nr. 23

Sabbatliedjes I, nr. 29

D. VERTELLING

1. het is erg belangrijk dat u ter voorbereiding van het bijbelverhaal de rubriek I. Informatie bestudeert. Uw manier van vertellen zal er levendiger op worden en meer diepgang krijgen.
2. de vertelling gaat uit van Matteüs 24. In het verhaal voor de kinderen wordt de nadruk gelegd op het positieve: de wederkomst en de gevolgen voor hen die Jezus trouw zijn. Wat de negatieve gevolgen zijn, wordt met opzet niet verteld. Het zou de kinderen maar angstig maken.
3. laat platen van een mooie tuin of park zien en vertel dat de aarde er straks nog mooier uit zal zien.

E. ADVIEZEN

1. zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
2. stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
3. bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A.OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

*groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt*

*materiaal:
zie voorwoord*

*materiaal:
kaart zieke(n)*

*groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk*

2. liedje

“kom en zie (I)”

*liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 34*

3. gebed

O God, onze hemelse Vader, we zijn zo blij met allerlei dingen die we in de kindersabbatschool kunnen doen: we kleuren, we horen bijbelverhalen, we horen muziek, we zingen, we bidden, we doen spelletjes en we hebben vriendjes. Voor alles wat we doen en voor al onze leuke ogenblikken in de kindersabbatschool hier. Dank u wel hemelse Vader.

*groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop*

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - trein*

b. collecte en liedje

“een trein rijdt puffend naar het zendingsland”

*liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 29*

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: de hemelvaart van Jezus

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- wie praten er met elkaar onderaan op dit plaatje (11.11.3)?
- welk goed nieuws moeten de leerlingen vertellen?
- aan wie moeten ze het vertellen?
- waar gaat Jezus naar toe op dit plaatje (11.11.4)?
- hoe gaat hij daarheen?
- wat doen de leerlingen wanneer ze Jezus niet meer zien?
- wie komt hen troosten?

kijk naar de leertekstcirkel (11.10.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“Hemelvaart”

2. inleiding: de nieuwe aarde

Freddy en Betty zijn onderweg naar school. Ze gaan altijd lopend naar school. Onderweg zien ze veel. Het is altijd druk op straat, er zijn veel auto's, brommers en fietsen. Soms zien ze ook wel eens een vrachtauto. Die vinden Freddy en Betty niet zo leuk, die wagens stinken altijd zo. De bomen die langs de straat staan hebben niet zoveel bladeren en bloemen groeien er al helemaal niet meer. Dat vinden Freddy en Betty jammer. In hun tuin staan gelukkig wel veel struiken en bloemen. Papa heeft hun verteld dat er straks op de nieuwe aarde overal weer mooie bloemen en bomen groeien. Dat vinden Freddy en Betty altijd een mooi verhaal. Het lijkt hun heel fijn om straks te wandelen op zo'n mooie aarde.

“Weet je wat”, zegt Freddy? “Laten we onze tuin mooi opruimen en het onkruid er uittrekken. Dan maken we hier in onze tuin al een klein stukje nieuwe aarde”.

b. liedje

“op het puntje van m'n stoel”

groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
11.11.3, 11.11.4 en 11.10.1 (van
vorige les)

liedjesboek:
Elly en Rikkert IV, nr. 23

groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
plaatjes van bloemen, bomen,
dieren, papier, scharen, lijm.
activiteit:
laat de kleuters/kinderen de bloe-
men, e.d. uitknippen en samen
op een groot stuk papier plakken.
Hoe zien de kinderen de nieuwe
aarde?

kringgesprekje:

Op de nieuwe aarde zal alles
goed en mooi zijn.

Luister en kies:

- zijn er dieven op de nieuwe
aarde?
- en een gevangenis?
- is er een dokter nodig?
- is er mooie muziek?
- en lekker eten?
- wat zou er meer zijn op de nieu-
we aarde?

In het bijbelverhaal belooft Jezus
een nieuwe aarde. En wat je be-
looft dat moet je doen!

liedjesboek
Elly en Rikkert III, nr. 34

3. bijbelverhaal: de tekenen van de eindtijd

a. tijdstip van wederkomst onbekend

Jezus is niet meer bij zijn leerlingen. Hij is bij God de Vader in de hemel. De leerlingen missen hem wel. Maar ze weten wat de twee mannen met hun witte kleren hebben gezegd. Net zoals Jezus naar de hemel is gegaan, zo komt hij ook weer terug. Op een wolk!

“Maar wanneer zal dat zijn?” vraagt één van de leerlingen. “Dat weet ik niet” zegt een andere leerling, “Dat weet niemand. De mensen weten het niet. De engelen weten het niet. Zelfs Jezus weet het niet. Alleen God de Vader weet het. Maar hij komt terug, dat weet ik zeker!”

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt
materiaal:*

*B.I.V. 150a, zonder 3, 7, 173.
(S4, 52, 58, 60, 87, 89, 104, 106)*

b. ieder zal hem zien

Wat zal dat prachtig zijn als Jezus terugkomt. Op een wolk daalt hij neer uit de hemel. Als een groot koning. Een koning die veel macht heeft en de winnaar is over alles wat kwaad en slecht is. Hij komt met een heleboel engelen. Het zal net een leger lijken! Die mannen zullen op trompetten blazen. Zo zal iedereen op de hele wereld horen en zien dat Jezus naar beneden komt! Het zal zijn zoals met de bliksem. Iedereen ziet en hoort het als het bliksemt. Om hem heen een heleboel engelen die op trompetten blazen. En iedereen op de hele wereld zal hem aan zien komen!

materiaal:

*B.I.V. 150b.
(S6, S15, 1C, 2C, 3C, 4C, 5C, 6C,
7C, 8C, 9C, 10C, 11C, 12C, 13C,
14C, 15C, 16C, 17C, 18C, 19C,
20C, 21C, 22C, 23C, 24C, 25C,
26C, 27C)*

c. doel van Jezus komt

Als Jezus komt dan zijn heel veel mensen blij. Want ze mogen met hem mee. Hij komt alle mensen halen die van God houden en samen met zijn helpers goed voor andere mensen zijn geweest. Zij mogen voor altijd bij Jezus zijn in het koninkrijk van God, dat later op de nieuwe aarde zal zijn.

materiaal:

*B.I.V. 150b.
(S6, S15, 1C, 2C, 3C, 4C, 5C, 6C,
7C, 8C, 9C, 10C, 11C, 12C, 13C,
14C, 15C, 16C, 17C, 18C, 19C,
20C, 21C, 22C, 23C, 24C, 25C,
26C, 27C)*

d. Jezus waarschuwing

“Pas op” heeft Jezus gezegd. “Sommige mannen zullen net doen of zij ‘Jezus’ zijn. Luister niet naar hen. Volg hen ook niet. Ga niet met hen mee. Doe niet wat zij jullie vertellen. Ze jokken. Ik ben de enige echte Jezus, jullie leraar.

materiaal:

geen

e. toekomstbeeld

Iedereen die mee mag met Jezus zal heel gelukkig worden. Je mag wonen op de nieuwe aarde. En er zal nooit meer ruzie of verdriet zijn. De mensen maken geen oorlog meer. Het lammetje gaat spelen met de leeuw. En het kalfje kan spelen met de bruine beer. De soldaat zal geen wapens meer gebruiken. Niemand wordt in de gevangenis gestopt. Niemand speelt de baas over de ander. Niemand hoeft meer bang te zijn. Ze doen elkaar niets. Er zullen niet meer veel arme mensen zijn en maar weinig rijke mensen. Iedereen zal genoeg hebben. Het zal altijd fijn zijn. Geweldig hé!

materiaal:

*B.I.V. 158a.
(S4, S7, S15, 9a, 135, 141, 159,
160, 179, 180, 245, 2M, 4M, 5M,
7M, 11M, 14M, 16M, 18M, 35M)*

4. bespreking

a. werkboekje

We nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- wat is er op dit plaatje gebeurd (zo)?
- wat vertellen de twee mannen in witte kleren?

aan Kinderen:

- hoe zal Jezus terugkomen?
- wie weet alleen wanneer Jezus zal terugkomen?
- welke mensen zullen Jezus zien terugkomen?

aan Kleuters:

- wat zie je op dit plaatje (ma)?
- welke vruchten komen aan deze boom?

aan Kinderen:

- wat zal er nog gebeuren voordat Jezus terugkomt?
- wanneer komt hij terug?
- wat zei Jezus in Matteüs 24 ver 14?

aan Kleuters:

- wat gebeurt er op dit plaatje (di)?
- kan iedereen het onweer horen en de bliksem zien?
- zal ook iedereen Jezus zien terugkomen?

aan Kinderen:

- wat belooft Jezus aan zijn leerlingen?
- waarvoor moeten ze oppassen?
- hoe zal de terugkeer van Jezus zijn?
- wat betekent dat?

aan Kleuters:

- wat zie je op dit plaatje (wo)?
- wie staat daar boven op de wolk?

aan Kinderen:

- welke mensen zullen met Jezus meegaan?
- wat zullen de engelen doen?
- hoeveel mensen zullen er zijn?
- wil jij ook mee met Jezus?

aan Kleuters:

- wat zie je achter de wolken (do)?
- wie keert straks terug op de wolken?

aan Kinderen:

- wat moeten de leerlingen van Jezus blijven doen?
- wat betekent 'let op en slaap niet'?
- welke tekst heb je in de wolken gevonden?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (11.11.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in Handelingen 1:10?
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op.
- wie heeft z'n werkje gemaakt?
- zou jij ook niet tussen al die mensen willen staan?
- wie leest het verhaaltje voor dat moet worden ingevuld? (werkblad)
- heb je goed alle lijntjes gevolgd? Lees dan ook maar de laatste zin voor.

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 11.11.1, voorgeknippte
11.11.2, voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 11.11.1
ophangen, 11.11.2 uitdelen en op
plakken*

c. liedje

"op het puntje van m'n stoel"

*liedjesboek:
Elly en Rikkert III, nr. 34*

5. toepassing: Jezus terugkeer

a. activiteit

Nadat het verhaal is verteld, wordt er een interviewer aangesteld. Deze gaat één van de kleuters/kinderen interviewen. Interviewer laten wisselen. Vragen stellen zoals: “Hoe zou jij het vinden als Jezus weer terugkomt? Hoe zal het gebeuren? Zal hij alleen zijn? Zal iedereen het zien? Waarom? enz. ...

Leid(st)er kan beginnen als interviewer maar kan ook blijven interviewen. Licht aan de reacties van de kinderen.

TIP: gebruik een cassette recorder (eventueel met losse microfoon) zodat de kleuters/kinderen hun eigen interview kunnen horen. Dit stimuleert hen.

groeps- en werkvorm

leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen voeren uit

materiaal:

cassetterecorder met microfoon

C.SLUITING

1. liedje

“op het puntje van m’n stoel”

liedjesboek:

Elly en Rikkert III, nr. 34

2. gebed

Wat machtig mooi, lieve hemelse Vader, dat Jezus een keer terug zal komen! Wat zal dat fijn zijn om hem op de wolken te zien staan. We zullen zeker naar hem zwaaien en hem toe roepen, want wij willen heel graag bij hem zijn. Wilt u het alstublieft niet te lang meer laten duren? Dank u wel! Amen.

groeps- en werkvorm

staan in een kring, leid(st)er bidt hardop.

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

12. de heilige Geest helpt de leerlingen

HANDELINGEN 1:12-26; 2:1-42

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onderrichten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbereiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

Na de hemelvaart van Jezus keren de leerlingen naar Jeruzalem terug. Dit is een korte afstand: een sabbatsreis (2.000 el = ongeveer 1 km.).

Zij gaan naar 'de bovenzaal waar zij verblijven' (waarschijnlijk waar zij met Jezus de Paasmaaltijd hebben genuttigd). Hun opdracht is te wachten op kracht van boven uit de hemel. Dat doen zij en ze bidden met elkaar om deze belofte van de Vader te mogen ontvangen.

Lucas vertelt dat zij eendrachtig volhardend in het gebed bijeen waren. Hieruit blijkt de eensgezindheid en het verlangen op verdere actie na de beleefde gebeurtenissen. In feite was het een hele kerkzaal bijeen: ongeveer 120 mensen. Het getal verraadt misschien een zekere symboliek, waarin de twaalf (stammen) terug zijn te vinden. Hiermee wordt mogelijk uitgedrukt, dat eigenlijk heel Israël in de vergadering is vertegenwoordigd.

Het kan ook zijn gebruikt om de heerlijkheid, de macht of de glorie van de koning der koningen uit te stralen. Zo stelden de Meden en de Perzen 120 strappen of stadhouders aan. Salomo laat 120 priesters op de trompetten blazen en de koningin van Scheba geeft hem net als Hiram, de koning van Tygrus, 120 talenten goud.

Petrus neemt het initiatief en vindt dat er een vervanger voor Judas moet worden aangesteld. Hij vindt instemming bij de gemeente. Dit gebeurt door het werpen van het lot. Het was in de oudheid een veel gebruikt middel om tot een beslissing te komen, waar men zelf de hand niet in had, maar waarvan men verwachtte dat God er zijn wil in tot uitdrukking zou brengen. De beslissing wordt dan erkend als zijnde van God zelf. Lees bijvoorbeeld Spreuken 16:33. In 1 Samuël 10:20 wordt op deze wijze Saul aangewezen om koning over Israël te zijn. Men weet tot op dit ogenblik niet zo precies hoe het in zijn werk ging. Waarschijnlijk waren het steentjes die werden geschud. Die steentjes waren

verschillend van kleur of grootte. Soms werden er namen op de steentjes aangebracht. Wie het eerste er uit kwam, was het dan. De vraag is of het wel Gods bedoeling was, één van deze beide gelovige mannen als twaalfde apostel te willen. Misschien had hij wel Saulus van Tarsus op het oog. Maar dat is niet belangrijk. Waar het om gaat is, dat de apostelen en de bijeen verzamelde gemeente erom bidden en dan ook geloven dat God zijn hand in het lot mengt.

In Handelingen 2 komt de ervaring van Pinksteren aan bod. Het Pinksterfeest wordt in die tijd door iedere volwassen Jood - voor zover mogelijk - in de tempel bijgewoond. Het ligt dus voor de hand dat er massa's Joden op het feest aanwezig zijn, niet alleen uit Palestina, maar uit de hele toen bewoonde wereld, waar Joden woonden. Velen waren weken onderweg om het feest mee te kunnen maken. Het vond plaats zeven weken na Pasen. Het was een erg oud feest en was aanvankelijk een oogstfeest, waarbij men de eerstelingen van de tarweoogst aan God kwam aanbieden. Dit deed men in de vorm van twee met meelbloem gebakken broden (Leviticus 23:13). Later herdacht men de wetgeving op de Sinai. In feite heeft de ervaring van de apostelen op het Pinksterfeest met deze twee aspecten van het feest te maken. Er komen 3.000 mensen tot het geloof in messias Jezus. Het zijn als het ware de eerstelingen. En de uitstorting van Gods Geest komende uit de hemel, is een duidelijke aanvulling van de uit de hemel gekomen wet op de Sinäi.

In Handelingen 2 komt een gedeelte voor waarvan de verzen 2 en 3 moeilijk zijn te verklaren. Wat is er precies gebeurd? Dit is nauwelijks te achterhalen. Belangrijk is het resultaat: de apostelen zijn in staat de grote wonderen van God in allerlei voor hen zelf onbekende talen te vertellen. Dit maakt dat de toehoorders, die er andere moedertalen op nahouden dan de apostelen, in staat zijn de gloednieuwe boodschap

over Jezus de Messias te verstaan. Dit is geweldig, want daardoor komen er tijdens het feest veel meer mensen op de hoogte van Gods werk in Jezus. Het gevolg daarvan is dan weer dat de boodschap over Jezus met een grotere snelheid in de bewoonde wereld zal doorklinken als deze pelgrims weer naar huis terugkeren! De boodschap van de apostelen is als volgt samen te vatten:

1. jullie maken mee wat de profeet Joël heeft voorspeld: Gods Geest is op ons uitgestort.
2. God heeft Jezus van Nazaret uit de dood opgewekt.
3. wij zijn daar getuigen van.
4. hij bevindt zich nu aan de rechterhand van God.

5. God heeft Jezus van Nazaret tot Here (= meester of machthebber) en tot Christus (= messias) aangesteld en Israël moet dit weten!

Het gevolg van deze prediking blijft niet uit: een deel van de omstaanders vraagt aan de apostelen wat aan hen te doen staat. Het antwoord is helder:

1. bekeert u
 2. laat u dopen in de naam van Jezus Christus tot vergeving van zonden
 3. dan zult gij de gave van Gods Geest ontvangen.
- Drieduizend mensen reageren op deze oproep en laten zich dopen.

II. VOORBEREIDING

A. DOEL

Weten dat de heilige Geest je helpt om over God te vertellen.

B. WERKBOEKJE

1. antwoorden

zo Pinksterfeest

ma van een windvlaag

di heilige Geest

wo in hun eigen taal

Grieks en Egyptisch
opgestaan uit de dood

do zij werden vervuld met de heilige Geest

vr 1. kameel, giraf, rat, schaap, zeehond, hert
= kracht

2. vertrokken, bidden, windvlaag, heilige geest, pinksterfeest.

2. leertekst

Handelingen 2:4 - “zij werden vervuld met de heilige Geest”.

C. MATERIAAL

1. terugblik

twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (11.12.3, 11.12.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (11.11.1)

2. inleiding

woordenboeken

3. bijbelverhaal

viltmateriaal uitgave 1980!

achtergronden: S4, S7.

figuren: 29, 15, 18, 20, 24, 32, 40, 52, 56, 87, 88, 89, 92, 202.

4. bespreking

werkboekje les 12, ingekleurde leertekstcirkel (11.12.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (11.12.2)

5. toepassing

geen

6. liedboekjes

Alles Wordt Nieuw I, nr. 28

Elly en Rikkert I, nr. 34

Elly en Rikkert III, nr. 34

Sabbatliedjes I, nr. 29

D. VERTELLING

1. het is erg belangrijk dat u ter voorbereiding van het bijbelverhaal de rubriek I. Informatie bestudeert. Uw manier van vertellen zal er levendiger op worden en meer diepgang krijgen.

2. vertel dit verhaal zo sober mogelijk. Romaniseren of overdreven dramatiseren dienen achterwege te worden gelaten.

3. houd tijdens het vertellen het doel van de les in gedachten.

E. ADVIEZEN

1. zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.

2. stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.

3. bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. U kunt jongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- a. zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- b. zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- c. zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt

materiaal:
zie voorwoord

materiaal:
kaart zieke(n)

groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenk

2. liedje

“kom en zie (I)”

liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 34

3. gebed

Dank u God voor alle juffrouwen en meesters die iedere sabbat komen lesgeven in de kindersabbatschool. En voor onze eigen juf (meester), die ons helpt met het werkboekje en de werkjes, die ons de verhalen vertelt en die met ons zingt.

Dank u God, voor alles wat zij (hij) doet om ons iets te leren. Zegen haar (hem) en haar (zijn) werk. Zegen alle juffen en meesters in onze kindersabbatschool. Amen.

groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - trein

b. collecte en liedje

“een trein rijdt puffend naar het zendingsland”

liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 29

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: de tekenen van de eindtijd

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- wat gebeurt er op dit plaatje (11.12.3)?
- kan iedereen het zien en horen als het onweert?
- wat heeft dat te maken met de terugkeer van Jezus?
- weten we wanneer hij precies terugkeert?
- wat moeten we daarom doen?

- welke verschillende mensen zie je op dit plaatje (11.12.4)?
- hoe hebben ze het goede nieuws over Jezus gehoord?
- hoe worden de mensen genoemd die over Jezus vertellen?
- kunnen wij ook getuigen van Jezus zijn?

kijk naar de leertekstcirkel (11.11.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“op het puntje van m’n stoel”

2. inleiding: een andere taal spreken

a. vertelling

Vandaag zal er iets spannends gebeuren. Er komt een nieuw meisje in de klas bij Freddy en Betty. Alle kinderen zijn erg nieuwsgierig naar haar. De juf heeft verteld dat ze uit een ander land komt. Ze kan nog niet verstaan wat de kinderen zeggen.

“Xandra zal elke dag nieuwe woorden leren”, zegt de juf, “en om haar te helpen moeten jullie heel duidelijk praten”.

“Xandra zal goed moeten luisteren, want sommige woorden lijken op elkaar. Om haar te helpen heb ik ook kaartjes gemaakt. Daarop staat jullie naam. Ik zal bij iedereen een naamkaartje opspelden. Jullie moeten een tijdje het kaartje dragen dan kan Xandra jullie naam lezen en onthouden.

De kinderen hebben er zin in om Xandra te helpen met het leren van de woorden. Al snel heeft Xandra woorden geleerd en kan ze praten met de andere kinderen.

b. liedje

“‘t is feest vandaag ...”

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

11.12.3, 11.12.4 en 11.11.1 (van vorige les)

liedjesboek:

Elly en Rikkert III, nr. 34

groeps- en werkvorm:

in een kring, leid(st)er vertelt

materiaal:

diverse woordenboeken

activiteit:

laat de kinderen de woordenboeken zien en laat ze wat eenvoudige woordjes in een andere taal na zeggen.

kringgesprek:

- welke taal spreken jullie?
- wie van jullie spreekt er nog een andere taal?

- hoe lang duurt het om een andere taal te leren spreken?

Kies: één dag, één week,

één maand, één jaar, een paar

jaar? (antwoord een paar jaar)

Het bijbelverhaal gaat over de

leerlingen die opeens een andere

taal konden spreken. Die taal

hadden ze nooit geleerd.

liedjesboek

Alles Wordt Nieuw I, nr. 28

3. bijbelverhaal: het Pinksterfeest

a. bij elkaar

De leerlingen zijn weer in Jeruzalem. Elke dag komen ze in een huis bij elkaar. Jezus had hen gezegd dat ze moesten wachten. Waarop ze moeten wachten, dat weten ze niet precies. Ze zullen kracht van God krijgen. Maar hoe zal dat gaan? Elke dag bidden de leerlingen samen. Ze praten met elkaar over de dingen, die ze met Jezus hebben gedaan. Ze praten over de dingen die Jezus heeft verteld. Er is zoveel om met elkaar over te praten!

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt
materiaal:*

*B.I.V. 142a zonder 29, 87, 88, 89, 92.
(S4, S7, 202)*

b. een bijzondere wind

Weer zijn de leerlingen bij elkaar. Maar, wat is dat? Wat is dat voor een geluid? Het lijkt wel of het gaat waaien. Zomaar, binnen in het huis! En opeens boven op het hoofd van de leerlingen komen kleine vlammetjes, zomaar op hun hoofd! Er gaat iets bijzonders gebeuren vandaag in het huis. De leerlingen kijken elkaar aan. Wat betekent dit toch?

materiaal:

*B.I.V. 142a zonder 29, 87, 88, 89, 92.
(S4, S7, 202)*

c. overal vandaan

Buiten lopen mensen op straat. Ze horen geluid in het huis van de leerlingen. Wat is daar aan de hand? Er komen steeds meer mensen luisteren. De leerlingen komen naar buiten. Ze beginnen tegen de mensen te praten. De mensen, die luisteren, spreken een heleboel verschillende talen. De één komt uit Griekenland. Die spreekt Grieks. Een andere komt uit Egypte. Die spreekt Egyptisch. Er zijn mensen, die van nog veel verder weg komen. Al die mensen horen de leerlingen praten.

materiaal:

*B.I.V. 142a zonder 29
(S4, S7, 87, 88, 89, 92, 202)*

d. in alle talen

De mensen, die uit Griekenland komen, horen de leerlingen in het Grieks praten! Spreken de leerlingen dan Grieks? Maar, dat is gek: de mensen uit Egypte horen de leerlingen Egyptisch praten! Hoe kan dat nu? In welke taal praten de leerlingen dan? Al gauw is het vreselijk druk voor het huis van de leerlingen. Iedereen hoort hen praten in z'n eigen taal! De mensen gaan eens goed luisteren. Wat vertellen de leerlingen?

materiaal:

*B.I.V. 142a met 15, 18, 20, 24, 32, 40, 52, 56.
(S4, S7, 29, 15, 18, 20, 24, 32, 40, 52, 56, 87, 88, 89, 92, 202)*

e. Gods kracht

De leerlingen vertellen over God. Ze vertellen over Jezus. Ze vertellen dat zij van Jezus aan iedereen het blijde nieuws moeten vertellen. Iedereen kan blij en gelukkig worden. God heeft hen die kracht gegeven. Daardoor kan iedereen in z'n eigen taal verstaan wat de leerlingen zeggen. Zo kan iedereen het blijde nieuws horen. Zo kan iedereen ook Gods kracht krijgen.

materiaal:

*B.I.V. 142a met 15, 18, 20, 24, 32, 40, 52, 56.
(S4, S7, 29, 15, 18, 20, 24, 32, 40, 52, 56, 87, 88, 89, 92, 202)*

4. bespreking

a. werkboekje

We nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

aan Kleuters:

- waar zijn de leerlingen op dit plaatje (zo)?
- waar wachten de leerlingen op?

aan Kinderen:

- waarom zijn er veel mensen in de stad?
- welk feest wordt er gevierd?

aan Kleuters:

- waarom kijken de leerlingen naar het raam op dit plaatje (ma)?

aan Kinderen:

- waar willen de mensen God voor danken op het Pinksterfeest?
- welk geluid klinkt er opeens in de bovenzaal?

aan Kleuters:

- wat gebeurt er op dit plaatje met de leerlingen (di)?
- verbrandt hun haar door die vlammetjes?

aan Kinderen:

- wat zijn het voor vlammetjes?
- waar worden de leerlingen vol van?

aan Kleuters:

- waar praten de mannen over op dit plaatje (wo)?

aan Kinderen:

- door welk wonder kan iedereen het nieuws verstaan?
- in welke taal horen de feestgangers het grote nieuws?
- welk nieuws vertellen de leerlingen aan de mensen?

aan Kleuters:

- wat gebeurt er op dit plaatje (do)?
- komen er veel mensen naar de leerlingen luisteren?

aan Kinderen:

- wat moeten de mensen doen als ze gedoopt willen worden?
- hoe komt het dat de leerlingen het goede nieuws aan alle mensen over de hele wereld kunnen vertellen?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (11.12.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in Handelingen 2:4?
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op.
- wie heeft z'n werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij is geworden?
- welke woord heb je in de vetgedrukte hokjes op je werkblad gevonden?
- wie maakt de zinnen af bij oefening 2?

c. liedje

“‘t is feest vandaag ...”

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 11.12.1, voorgeknippte
11.12.2, voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 11.12.1
ophangen, 11.12.2 uitdelen en op
plakken*

*liedjesboek:
Alles Wordt Nieuw I, nr. 28*

5. toepassing: goed luisteren

a. activiteit

De kleuters/ kinderen gaan of blijven in de kring zitten. Eén van de kleuters/kinderen krijgt van de leid(st)er een zin uit de vertelling ingefluisterd. Die zin moet de hele kring doorgaan, zonder dat anderen mogen horen wat er door gegeven wordt.

Bij de kleuters met eenvoudige zinnen beginnen, later moeilijker. Laat kinderen die de zin moeten doorgeven bijv. wat verder van de kring staan.

TIP: misschien is het leuk om die zin in een andere taal door te fluisteren. Kinderen uit een ander land beginnen dan.

groeps- en werkvorm

leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen

voeren uit

materiaal:

geen

C.SLUITING

1. liedje

“t is feest vandaag ...”

liedjesboek:

Alles Wordt Nieuw I, nr. 28

2. gebed

Dank u koning van alle koningen, dat u, toen Jezus bij u in de hemel kwam, de heilige Geest heeft gestuurd om zijn plaats in te nemen. We kunnen hem niet zien maar we weten dat hij overal in de wereld met goede dingen bezig is. Wij weten ook dat hij ons er toe aanzet om uw wil te doen. We bidden u, zend ons de heilige Geest, om ons leven te leiden en ons iedere dag van de week te helpen. Amen.

groeps- en werkvorm

staan in een kring, leid(st)er bidt

hardop.

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

13. zij delen alles met elkaar

HANDELINGEN 2:41-47

Lees één of meerdere keren aandachtig dit bijbelgedeelte. Denk erover na en probeer u zelf erdoor te verrijken, zodat U een beter instrument kunt zijn om de kleuters/kinderen te onderrichten. Vraag aan de Here God om u te helpen bij de studie van de informatie (I), de voorbereiding (II) en het programma in de sabbatschool (III).

I. INFORMATIE - UITLEG - VORMING

Het Pinksterfeest in het jaar 30 toonde spectaculaire dingen. In de eerste plaats ervoeren de twaalf apostelen kracht van boven, waardoor zij in staat waren te worden begrepen door de vele duizenden Joodse pelgrims in hun getuigen over Jezus van Nazaret (2:1-13). Petrus maakte van de opschudding die daarover ontstond, gebruik om een publieke toespraak te houden (2:14-36). Het gevolg daarvan was dat velen diep onder de indruk zich tot hem richtten met de vraag wat hen te doen stond (2:37). Hierop spoorde hij hen aan om zich te bekeren (van hun zonden) en om dit te uiten door zich te laten dopen op de naam van Jezus Christus (= messias) opdat hun zonden zouden worden vergeven. Als gevolg daarvan zouden zij de gave van de heilige Geest ontvangen (2:38-40).

Drieduizend mensen aanvaardden dit woord (= de toespraak) van Petrus en lieten zich dopen. Deze mensen vormden een gemeenschap van gelovigen die allesbehalve blij gaven van een bevestiging in hun geloofsleven. Lucas, de schrijver van Handelingen, onderstreept dat zij 'bleven volharden' (dat wil zeggen dat zij 'voortdurend bezig waren) met

A. het onderwijs van de apostelen

= het samen studeren van Gods woord met betrekking tot Jezus als de messias, het verrichten van tekenen en wonderen (42,43).

B. de gemeenschap

= het samen zijn, het gemeenschappelijk zorg dragen voor de behoeftigen onder hen, samen aanwezig zijn in de tempel (42, 44-45).

C. het breken van het brood

= het samen eten, gemeenschappelijke maaltijden aan huis (42,46).

D. de gebeden

= het samen bidden tot en het loven van God (42,46).

Het gevolg van deze totaalaanpak, waarbij aandacht werd gegeven aan de verstandelijke (A), de sociale (B), de fysische (C) en de geestelijke (D) dimensies van het leven van de gelovigen, maakte dat er onder het volk ontzag (43) ontstond voor de Jezusgemeenschap en dat deze haar gunst verwierf (47) zodat - mede door toedoen van de Here God - deze 'kring' zich steeds meer uitbreidde (47).

II. VOORBEREIDING

A.DOEL

Weten dat je wat van jezelf moet weggeven aan iemand die tekort heeft.

B.WERKBOEKJE

1. antwoorden
zo gelukkig
ma kun je niet altijd eten kopen
di elkaar helpen
wo verkochten, deelden, nodig heeft
do ze delen alles met elkaar
vr danken
twee eigen gemaakte zinnen.

2. leertekst
Handelingen 2:45 - “ze delen alles met elkaar”.

C.MATERIAAL

1. terugblik
twee ingekleurde tekeningen uit het werkboekje (11.13.3, 11.13.4) en de ingekleurde leertekstcirkel van de vorige les (11.12.1)
2. inleiding
geen
3. bijbelverhaal
viltmateriaal uitgave 1980!
achtergronden: kamer, T4
figuren: 18, 29, 51, 56, 88, 89, 95, 97, 106, 108, 226, 250a, 251, 253, 273
4. bespreking
werkboekje les 13, ingekleurde leertekstcirkel (11.13.1), voor elk kind één (al dan niet gekleurde) leertekstcirkel (11.13.2)
5. toepassing
kleding
6. liedboekjes
Alles Wordt Nieuw I, nr. 28
Elly en Rikkert I, nr. 34
Elly en Rikkert III, nr. 41
Sabbatliedjes I, nr. 29

D.VERTELLING

1. het is erg belangrijk dat u ter voorbereiding van het bijbelverhaal de rubriek I. Informatie bestudeert. Uw manier van vertellen zal er levendiger op worden en meer diepgang krijgen.
2. vandaag is het de dertiende sabbat. Voor velen de gelegenheid om een presentatie van het sabbatschoolwerk te geven. Vingerspelletjes en gedichtjes zijn daar bij uitstek geschikt voor. Zoek daarvoor tijdig naar passend materiaal en laat de kleuters/kinderen ruim van tevoren de tekst en eventuele gebaren instuderen.
3. zo'n laatste sabbat van het kwartaal is ook geschikt om de leerteksten van de voorgaande sabbatten te herhalen. Hang alle leertekstcirkels aan een draad in het lokaal. Wie kent ze nog uit het hoofd? Wie kent ze weer als ze worden opgezegd? Kennen ze het bijbehorende verhaal nog?

E.ADVIEZEN

1. zorg dat u tenminste een kwartier voor de aanvang van het programma aanwezig bent. Breng het lokaal in orde, leg het materiaal klaar en vang vroege kinderen op.
2. stel voor u zelf een strak tijdschema op of volg het voorgestelde schema op de voet (met een horloge). Houd u er ook aan.
3. bereid uw materiaal tot in de puntjes voor. Ukuntjongelui of oudere leden inschakelen voor het inkleuren van de tekeningen en leertekstcirkels.

III. PROGRAMMA

Kinderen ontvangen, jasjes ophangen en een plaats aanwijzen. Vertel aan de kleuters/kinderen, dat ze even rustig op de stoeltjes in het lokaal naar het materiaal mogen kijken. Ze kunnen met elkaar praten. Probeer in ieder geval een rustige sfeer te scheppen.

A. OPENING

1. welkom

- zijn er bezoekers? Geef hen een sticker, kaartje of bloem.
- zijn er zieken? Gedenk hen in uw gebed. Stuur een kleuter/kind dat al wat langer afwezig is een mooie kaart. Laat alle kleuters/kinderen hun naam op de kaart schrijven.
- zijn er jarigen? Feliciteer hen even. Knoop even een gesprekje aan met de jarige en informeer of er thuis al een feestje is gehouden; of hij of zij mooie cadeaus heeft gekregen.

*groeps- en werkvorm:
allen in een kring, leid(st)er verwelkomt*

*materiaal:
zie voorwoord*

*materiaal:
kaart zieke(n)*

*groeps- en werkvorm:
allen rondom de jarige, die op een stoel staat
activiteit:
aansteken kaarsjes, liedjes, uitblazen kaarsjes, geschenken*

2. liedje

“kom en zie (I)”

*liedboekje:
Elly en Rikkert I, nr. 34*

3. gebed

O Heer, die in de hemel woont, houdt over ons getrouw de wacht. Wees ons nabij vanochtend in de kindersabbatschool. U zorgt voor de mussen in de stad en voor de vogeltjes in de bomen. Wat fijn dat u ook voor ons zorgt. Wat gelukkig dat we ons aan u niet hoeven vast te houden, maar dat u ons vasthoudt. Amen

*groeps- en werkvorm:
in een kring (op de knieën), leid(st)er bidt hardop*

4. zending

a. verhaal

Vertel het verhaal dat deze dag wordt aangeboden in de bundel van zendingsberichten van dit kwartaal. Houd er een kort gesprekje over en laat het collectegeld ophalen.

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:
zendingsbericht en - trein*

b. collecte en liedje

“een trein rijdt puffend naar het zendingsland”

*liedboekje:
Sabbatliedjes I, nr. 29*

B. LESBEHANDELING

1. terugblik: het Pinksterfeest

a. kringgesprek

Vorige week hebben we een bijbelverhaal verteld en er samen over gepraat. Laten we eens kijken wat jullie er nog van weten.

- wat doen de leerlingen in de bovenzaal (11.13.3)?
- waar wachten de leerlingen op?
- welk feest wordt er gevierd in Jeruzalem?
- waar praten de mensen op dit plaatje over (11.13.4)?
- wat voor lawaai hebben ze gehoord?
- hoe heet de kracht van God die de leerlingen komt helpen?
- in welke taal horen de feestgangers het grote nieuws?
- wil de heilige Geest ons ook helpen?

kijk naar de leertekstcirkel (11.12.1)

- wat zie je in de cirkel?
- zeg de leertekst om beurten op.

b. liedje

“ ‘t is feest vandaag ...”

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:*

*11.13.3, 11.13.4 en 11.12.1 (van
vorige les)*

liedjesboek:

Alles Wordt Nieuw I, nr. 28

2. inleiding: help elkaar

a. vertelling

Freddy en Betty kamperen met papa en mama. Ze staan met hun tent op een heel groot veld met veel andere mensen. Iedereen heeft zijn tent meegenomen. Voor de kinderen is het een feest. Zij mogen in een grote tent slapen, met z'n allen! Elke dag zijn er weer andere papa's en mama's die voor de kinderen zorgen. “Kijk eens Betty, hier staat wat wij moeten doen dit weekend”. Freddy kan zijn naam al lezen, maar wat er achter staat, dat kan hij niet lezen.

Daar komt Karin aan, zij is al wat ouder. “Achter jouw naam staat dat je de kleintjes moet helpen met het knopen van de veters van de schoenen”, zegt Karin. “Dat kan ik wel. Ik kan al heel goed strikken”, zegt Freddy.

“Wat moet ik doen Karin”, vraagt Betty? “Even kijken, hier staat jouw naam. Betty, jij moet elke middag helpen tafeldekken”. “Oh, dat vind ik een leuk werkje”, zegt Betty. Freddy en Betty hebben echt zin in het kamp. Ze willen ook graag helpen.

b. liedje

“eerlijk delen”

*groeps- en werkvorm:
in een kring, leid(st)er vertelt
materiaal:*

geen

kringgesprekje:

*- hoe gaan Freddy en Betty andere kinderen helpen?
- wat zouden julie willen/kunnen doen? Wat vind jij het leukst?
Het bijbelverhaal vertelt over de eerste keer. De mensen in die kerk hielpen elkaar en deelden alles met elkaar.*

liedjesboek

Elly en Rikkert III, nr. 41

3. bijbelverhaal: de eerste gelovigen delen hun bezittingen

a. de eerste groep

De leerlingen doen wat Jezus hen heeft gezegd. Ze vertellen aan iedereen het blijde nieuws. De mensen luisteren naar hen. Ze horen van hen over God, die iedereen gelukkig wil maken. Dat willen heel veel mensen wel. Zij willen net als de leerlingen worden. Een heleboel mensen, wel 3.000, komen bij de leerlingen. Zij geloven in het blijde nieuws. Ze willen Jezus ook volgen, want die wijst hen de weg naar God en dan worden ze gelukkig.

*groeps- en werkvorm:
in een kring tijdens het hele verhaal, leid(st)er vertelt
materiaal:
B.I.V. 127b
(kamer, T4, 18, 29, 51, 56, 88, 89, 95, 97, 106, 108)*

b. samen doen

De mensen komen vaak bij elkaar. Ze luisteren naar de leerlingen. De leerlingen vertellen de verhalen van Jezus. De mensen kunnen daar veel van leren. Ze gaan beter begrijpen hoe Jezus hen gelukkig kan helpen maken. De mensen eten en bidden samen. Zo leren ze beter om voor elkaar te zorgen en met elkaar te delen.

*materiaal:
B.I.V. 127b met 226, 250a, 251, 253.
(kamer, T4, 18, 29, 51, 56, 88, 89, 95, 97, 106, 108, 226, 250a, 251, 253)*

c. niet arm en niet rijk

In de groep mensen, die bij de leerlingen zijn, zijn arme en rijke mensen. De rijke mensen willen wat doen voor de armen mensen. Ze verkopen hun spulletjes. De één heeft een heel groot huis. Dat verkoopt hij. Daar krijgt hij veel geld voor. Daar kan de hele groep van eten. De arme mensen kunnen net zoveel eten als de rijke mensen. Een andere man heeft een groot stuk land. Daar krijgt hij ook veel geld voor als hij dat verkoopt. Dat geld geeft hij aan de mensen die niet genoeg hebben. Zo geeft iedereen van zichzelf om de anderen te helpen. Nu heeft iedereen evenveel. Niemand is er nog arm en niemand heeft nog teveel!

*materiaal:
B.I.V. 127b met 226, 250a, 251, 253, 273
(kamer, T4, 18, 29, 51, 56, 88, 89, 95, 97, 106, 108, 226, 250a, 251, 253, 273)*

d. een goed voorbeeld

Het volk ziet de groep leerlingen en al de mensen, die bij hen zijn. Wat zijn dat allemaal blijde mensen. Ze zien er gelukkig uit. Elke dag gaan ze met elkaar naar de tempel. Ze danken God. Ze vertellen aan het volk hoeveel God van hen houdt. Er komen steeds meer mensen naar het huis van de leerlingen. Zij willen ook samen met hen eten. Zij willen ook samen met hen bidden. Zij willen ook anderen gelukkig maken. En elke dag komen er steeds meer blijde mensen bij de groep van de apostelen.

*materiaal:
B.I.V. 127b met 226, 250a, 251, 253, 273
(kamer, T4, 18, 29, 51, 56, 88, 89, 95, 97, 106, 108, 226, 250a, 251, 253, 273)*

*activiteit:
leid(st)er zegt gedichtje op:
kleuters /kinderen herhalen
steeds de opgezegde regels:
De leerlingen in hun huis
horen zomaar een geruis
Ze hebben vlammen op hun
hoofd,
God heeft hen zijn kracht beloofd!
Nu vertellen ze iedereen verhalen,
ja, ze spreken in allerlei talen
en ze vertellen telkens weer:
Jezus, Hij is onze Heer!*

4. bespreking

a. werkboekje

We nemen ons werkboekje en kijken naar de plaatjes en of jullie bij de vraagjes de goede antwoorden hebben.

*groeps- en werkvorm
leergesprek rond de tafel
materiaal:
werkboekje*

aan Kleuters:

- hebben de boer en boerin op dit plaatje genoeg te eten (zo)?
- zijn ze daar blij om?

aan Kinderen:

- waar neemt de boerin haar man mee naar toe?
- wat kunnen ze volgens de leerlingen van Jezus echt worden?

aan Kleuters:

- is de vrouw op dit plaatje net zo rijk als de boer en de boerin (ma)?
- hoe ziet het huis van deze vrouw eruit?

aan Kinderen:

- waarom kan zij het huis niet laten maken?
- waarom is haar man zo blij als hij thuiskomt?
- als je arm bent dan ... ?

aan Kleuters:

- naar wie luisteren de man en de vrouw op dit plaatje (di)?

aan Kinderen:

- wat vertelt Petrus aan de mensen die komen luisteren?
- luistert iedereen aandachtig naar Petrus?
- wat moeten de mensen doen om gelukkig te worden?

aan Kleuters:

- zijn de mensen gelukkig op dit plaatje (wo)?
- hoe weet je dat ze nu gelukkig zijn?

aan Kinderen:

- hoe komt het dat de rijke boer en boerin niet meer bedroefd zijn?
- wat hebben ze gedaan?
- waarom zijn de arme man en vrouw niet meer treurig?
- wat konden ze nu doen?
- waarom is het leven nu veel fijner?
- hoeveel krijgt iedereen?

aan Kleuters:

- wat zie je op dit plaatje (do)?
- is het gezellig in huis met al die mensen?

aan Kinderen:

- mogen de jongen en het meisje ook naar binnen?
- waarom is iedereen nu zo blij?
- wat staat er in de leertekst?

b. leertekst

- wat zie je in deze cirkel (11.13.1)?
- wat staat daarover in de Bijbel?
- laten we het even lezen in Handelingen 2:45.
- zeg nu ieder om de beurt de leertekst op.
- wie heeft z'n werkje gemaakt?
- laat eens zien hoe hij is geworden?
- welke woord staat twee keer in de puzzel op je werkblad?
- welke zin heb je met danken gemaakt?
- welke andere twee zinnen heb je gemaakt?

*groeps- en werkvorm:
leergesprek met instructies rond
de tafel
materiaal:
werkboek, 11.13.1, voorgeknijpte
11.13.2, voor allen, Bijbel, lijm
activiteit:
leertekst laten opzeggen, 11.13.1
ophangen, 11.13.2 uitdelen en op
plakken*

c. liedje

“eerlijk delen”

*liedjesboek:
Elly en Rikkert III, nr. 41*

5. toepassing: de eerste gemeente

a. activiteit

Dramatiseren: na de vertelling gaan de kleuters/kinderen één of twee scènes naspelen. Ze passen alle technieken toe die ze dit kwartaal hebben geleerd. Denk hierbij aan attributen (zoals kleding), intonatie (stem), gemoedsuitdrukking (verdrietig) etc. Probeer de kleuters/kinderen duidelijk te maken dat het niet dezelfde woorden/zinnen hoeven te zijn als in het verhaal, maar dat ze wel dezelfde strekking moeten hebben.

De nadruk ligt op het naspelen en niet op de tekst.

Probeer een theatersfeer met toneelspelers te creëren.

Geef het publiek de taak. Bijvoorbeeld: wat vond jij goed? Wat zouden we nog extra kunnen doen?

Spreek met de kleuters/kinderen af, welke stukken (scène) van de vertelling ze gaan naspelen.

groeps- en werkvorm

leid(st)er vertelt, kleuters/kinderen voeren uit

materiaal:

kleding

C.SLUITING

1. liedje

“eerlijk delen”

liedjesboek:

Elly en Rikkert III, nr. 41

2. gebed

Help ons Heer om dankbaar te zijn voor alles wat we van u krijgen. Laat ons niet alles voor onszelf houden. We kunnen best met anderen delen. Help ons goed voor anderen te zorgen, die het nodig hebben, zoals u voor ons zorgt, in de naam van Jezus. Amen

groeps- en werkvorm

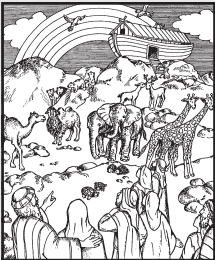
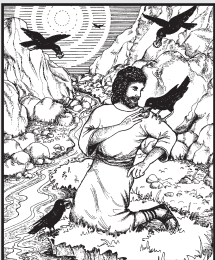
staan in een kring, leid(st)er bidt hardop.

3. afscheid

Neem van elk kind afzonderlijk afscheid. Wens het een fijne dag en spoor het aan om volgende week terug te komen.

ELKE DAG MET GODS WOORD

LEERPLAN VOOR KLEUTERS EN KINDEREN

	januari - maart	april - juni	juli - september	oktober- december
1e jaar	nummer 1 Adam - Isaak	nummer 2 Jakob - Mozes	nummer 3 Mozes - Jozua	nummer 4 Jozua - David
	nummer 5 David - Elisa	nummer 6 Elisa - Jezus	nummer 7 Leven en leer van Jezus (1)	nummer 8 Leven en leer van Jezus (2)
	nummer 9 Leven en leer van Jezus (3)	nummer 10 Leven en leer van Jezus (4)	nummer 11 Jezus - Petrus	nummer 12 Petrus - Paulus

Driemaandelijke uitgave van het Kerkgenootschap der Zevende-dags Adventisten der Nederlandse Unie.

Copyright: Secretariaat voor Dagelijkse Bijbelstudie
Amersfoortseweg 18
3712 BC HUIS TER HEIDE
Nederland